

การพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าว
ของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1

โดย

พลตรีนิรันดร สมุทรสาคร
ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 11
กองทัพบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 56
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2556 – 2557

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลตรี นิรันดร สมุทรสาคร หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 56

การวิจัยเรื่องการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จ ในการสร้างเครือข่ายประชาชน รวมถึงเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก โดยมีขอบเขตในการวิจัยคือศึกษาเฉพาะพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ได้แก่ 26 จังหวัดภาคกลาง ที่มีที่ตั้งของหน่วยงานสายการบังคับบัญชาของกองทัพภาคที่ 1 และใช้เอกสารในการศึกษาวรรณกรรมบางส่วนเป็นเอกสารที่มีชั้นความลับของทางราชการ โดยศึกษาเฉพาะข่าวสารด้านความมั่นคงเท่านั้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์สรุปกระบวนการรูปแบบและลักษณะของเครือข่ายประชาชน เป็นกรอบแนวทางในการวิจัย สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการข่าวและด้านมวลชนจากกองบัญชาการกองทัพภาคที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้ประชาชนเป็นแหล่งข่าวในโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบกที่ดำเนินการในปีงบประมาณ 2556-2557 ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ การบริหารจัดการโครงการ ความร่วมมือของประชาชน การให้ความสำคัญของผู้บังคับบัญชา ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ การสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเสริมสร้างให้เกิดเครือข่ายการสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงให้เป็นเครือข่ายประชาชนด้านความมั่นคง ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ ควรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการจัดงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการฯ การจัดหน่วยควบคุมในลักษณะ Chief Information Office และควรเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน

คำนำ

กองทัพบกในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงของชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญ
ของปัญหาภัยคุกคามต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของประชาชนคนไทยเป็นส่วนรวม ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของพลังประชาชน ในการมีส่วนร่วม
ในการแก้ไขปัญหาของชาติ การได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา และสามารถนำไปใช้
ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะกองทัพภาคที่ 1 ที่มีพื้นที่รับผิดชอบใน 26 จังหวัดภาคกลาง มีปัญหา
ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติหลายด้าน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาเสริมสร้าง
เตรียมความพร้อมของงานด้านการข่าวให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาเครือข่ายประชาชน
ในการให้ข่าวสารด้านความมั่นคงทั้งในยามปกติและยามสงคราม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงาน
ด้านการข่าวของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพ และปัจจัยที่
สนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จ ในการสร้างเครือข่ายประชาชน รวมถึงเพื่อเสนอถึงแนวทางการพัฒนา
เครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทาง
สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชนให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ติดต่อ
สถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อประเทศไทยต่อไป

พลตรี

(นรินทร์ สมุทรสาคร)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 56

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
กรอบความคิดของการวิจัย	7
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
คำจำกัดความ	8
บทที่ 2 หลักการและแนวคิดในการสร้างเครือข่ายประชาชน	10
ความรู้เกี่ยวกับกองทัพภาคที่ 1	10
ความรู้เกี่ยวกับระบบงานข่าวกรองของกองทัพบก	24
ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1	34
แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง	39
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	41
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชน และการสื่อสาร	47
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
บทที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชน	56
สภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวกองทัพบก	56
ปัจจัยสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชน	61
การจัดองค์กร	61
การแบ่งมอบความรับผิดชอบในการสร้างเครือข่ายประชาชน	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร	65
การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน	65
การตรวจสอบและประเมินผลงาน	66
การให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานทหาร และเครือข่ายประชาชน	66
ความต่อเนื่องในการรักษาฐานความสัมพันธ์อันดีภายในประเทศและตาม แนวชายแดนกับหน่วยงานทหาร, ราชการ, เอกชน และประชาชนในพื้นที่	67
นโยบายในการสร้างเครือข่ายประชาชน	68
การบริหารและการจัดการ	69
บทที่ 4 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวกองทัพบก	73
ผลการสัมภาษณ์นายทหารฝ่ายเสนาธิการของกองทัพภาคที่ 1	73
ผลการสนทนากลุ่มของผู้บังคับหน่วยและผู้ประสานงานการข่าว	76
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	84
สรุป	84
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	90
ประวัติย่อผู้วิจัย	92

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
2-1	ผังการจัด กองทัพอากาศที่ 1	11
2-2	ผังการจัด กองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 1	23
2-3	การประเมินค่าข่าวสาร	32
2-4	ผังการจัดศูนย์ข่าวประชาชนกองทัพอากาศที่ 1	35
2-5	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	42
3-1	อัตรการจัดและยุทธโศปกรณ์ของกองทัพอากาศ	62
3-2	โครงสร้างการจัดองค์กร กองทัพอากาศที่ 1	63
3-3	การจัดศูนย์ข่าวประชาชนประจำพื้นที่ กองทัพอากาศที่ 1	64
3-4	การวางแผนและการเตรียมกำลัง	69
3-5	แผนการใช้กำลังในกองทัพอากาศที่ 1	70
3-6	แผนการใช้กำลังในกองทัพอากาศที่ 1	71
3-7	แผนการใช้กำลังในกองทัพอากาศที่ 1	72

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหภาพโซเวียตรุกรานอัฟกานิสถานใน พ.ศ. 2522 โดยการบริหารของชาวอาหรับจากต่างประเทศในชื่อมูญาฮิดีน สนับสนุนทางการเงินโดย นายอุซามะห์ บิน ลาดินและการบริจาคของชาวมุสลิม ประเทศสหรัฐอเมริกา มองว่าการรุกรานอัฟกานิสถานของโซเวียตเป็นส่วนหนึ่งของสงครามเย็น หน่วยสืบราชการลับได้ให้ความช่วยเหลือกลุ่มดังกล่าวผ่านทางปากีสถาน อัลกออิดะฮ์พัฒนาจากกลุ่ม Maktab al-Khadamat ที่เป็นส่วนหนึ่งของมูญาฮิดีน สมาชิกส่วนใหญ่เป็นทหารชาวปาเลสไตน์ และได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐเช่นเดียวกับมูญาฮิดีนกลุ่มอื่นๆ การสู้รบดำเนินไปนานถึง 9 ปี จนสหภาพโซเวียตถอนตัวออกจากอัฟกานิสถานใน พ.ศ. 2532 รัฐบาลสังคมนิยมของ โมฮัมเหม็ด นาจิบุลลอห์ ถูกมูญาฮิดีนล้มล้าง แต่เนื่องจากผู้นำกลุ่มมูญาฮิดีนไม่สามารถตกลงกันได้ จึงได้เกิดความวุ่นวายในการแย่งชิงอำนาจขึ้น ภายหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ระบบคอมมิวนิสต์ล่มสลายโดยสิ้นเชิง จึงทำให้ยุคสงครามเย็นยุติลงในปี พ.ศ. 2532 หลายฝ่ายต่างมีความหวังว่า โลกจะประสบความสุขและสันติภาพ โดยประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดนโยบาย “จัดระเบียบ โลกใหม่” (New World Order) ซึ่งเป็นการแพร่ขยายลัทธิประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การอนุรักษ์สภาวะแวดล้อม และการเปิดเสรีทางการค้าตามลัทธิทุนนิยม พร้อมกับใช้มาตรฐานสังคมอเมริกันเป็นตัวกำหนดให้ประเทศอื่นปฏิบัติตาม

บนดินแดนแห่งความขัดแย้งทางเชื้อชาติของชาวยูโกสลาเวียเดิม ซึ่งประกอบด้วยเซอร์เบีย โครเอเชีย สโลวีเนีย มาซิโดเนีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา จังหวัดปกครองตนเองวอยวอดีนา และจังหวัดปกครองตนเองคอซอวอ ส่วนรัฐเซอร์เบียมีเชื้อสายส่วนใหญ่เป็นชาวเซิร์บเชื้อสายเดียวกับสลาฟ ซึ่งใกล้ชิดกับรัสเซียนับถือคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ และมีชนกลุ่มน้อยที่เป็นมุสลิม ได้แก่ มาซิโดเนีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา และคอซอวอ ในอดีตที่ผ่านมายูโกสลาเวียปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ มีผู้นำที่มีความสามารถในการปกครองและประสานความเป็นสมานฉันท์ระหว่างเชื้อชาติ คือจอมพลยอซีป บรอซ ตีโต ทำให้ความขัดแย้งทางเชื้อชาติไม่มีปัญหามากนัก จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงผู้นำเมื่อตีโตถึงแก่กรรม ผู้นำที่ขึ้นมาสืบทอดตำแหน่ง คือ สโลโบดัน มิโลเชวิช ซึ่งเป็นคนเชื้อสายเซิร์บหัวรุนแรงทำให้อ่อนไหวปัญหาเชื้อชาติเกิดขึ้นมาอีกครั้ง เมื่อระบบคอมมิวนิสต์ในรัสเซียล่มสลาย ทำให้ก่อเกิดสาธารณรัฐที่ ต้องการแยกเป็นอิสระ รัฐต่างๆ

ในคาบสมุทรบอลข่านในทวีปยุโรปที่เดิมเป็นยูโกสลาเวียก็แยกตัวเป็นประเทศอิสระได้สำเร็จ ได้แก่ โครเอเชีย สโลวีเนีย มาซิโดเนีย บอสเนีย มอนเตเนโก ตามลำดับ ประเทศที่แยกตัวไป ส่วนใหญ่จะมีปัญหาเนื่องจากชนเชื้อสายเซิร์บในประเทศไม่ต้องการแยกประเทศทำให้เกิดการปะทะ ในหลายพื้นที่ แต่ท้ายที่สุด โครเอเชีย สโลวีเนีย มาซิโดเนีย ก็สามารถแยกตัวได้สำเร็จและได้รับรอง จากนานาชาติในการจัดตั้งรัฐบาลของตนเอง บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาเองก็ต้องการแยกตัวออกไป เป็นประเทศใหม่ แต่ก็ยังเป็นประเทศที่มีปัญหามากที่สุดเพราะชาวเซิร์บที่อยู่ในประเทศนั้นมีจำนวน มากกว่าประเทศอื่น ๆ จึงมีการรวมกำลังต่อต้านการแยกประเทศเพื่อจะเข้าร่วมกับรัฐเซอร์เบีย ท้ายสุด ปัญหาที่รุนแรงมากในช่วงปี พ.ศ. 2538 ซึ่งการต่อต้านและปะทะกันอย่างรุนแรงนั้นนำมาสู่การสังหาร หมู่มากมายเพื่อฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ จนสหประชาชาติต้องเข้ามาไกล่เกลี่ยและยุติศึก มาถึงคราวของคอซอวอ จะแยกตัวบ้างเพื่อไปรวมกับแอลเบเนีย ทางรัฐบาลเซิร์บไม่ยินยอม จึงทำการโจมตีและจับได้ ชาวมุสลิมเชื้อสายแอลเบเนียในคอซอวออย่างโหดร้ายทารุณ ในปี พ.ศ. 2542 ทำให้กองกำลังชาติ พันธมิตรมีการนำโดยนาโตและสหรัฐอเมริกา เข้ายับยั้ง โดยทำการโจมตียูโกสลาเวียทางอากาศอย่าง หนักหน่วงเป็นเวลากว่า 90 วัน กดดันให้นายมิโลเชวิชยอมถอนทหาร และอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยชาวมุสลิม เชื้อสายแอลเบเนียกลับเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่ได้ โดยมีกองกำลังชาติพันธมิตรคุ้มครองจนกระทั่งปัจจุบัน แต่ปัญหาความรุนแรงในคอซอวอก็ยังไม่จบสิ้น แม้วานายมิโลเชวิชจะถูกจับกุม และตัดสินลงโทษ โดยศาลโลกในฐานะอาชญากรสงครามแล้วก็ตาม การก่อวินาศกรรมในคอซอวอยังมีอยู่ต่อเนื่อง

อัลกออิดะฮ์ ในภาษาอาหรับ หรือ แอล-ไควดา (Al-Qaeda) ในภาษาอังกฤษ หมายถึง มูลนิธิ ที่มั่น เป็นกลุ่มก่อการร้ายสากลชาวอิสลาม ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2531 มีนายอุซามะฮ์ บิน ลาดิน และนายอัยมัน อัชเชาเวอาฮีรี เป็นหัวหน้าอัลกออิดะฮ์เป็นองค์กรทางทหารของมุสลิมนิกายซุนนี มีเป้าหมายเพื่อขับไล่อิทธิพลของต่างชาติออกไปจากประเทศมุสลิม สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือ ลัทธิวะฮาบีหรือซาฟาอีฮ์ อัลกออิดะฮ์ เป็นที่รู้จักกันมากขึ้น โดยเฉพาะเหตุการณ์การก่อวินาศกรรม 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ทำให้สหรัฐอเมริกาออกมาต่อต้านกลุ่มนี้ภายใต้คำว่า “สงครามต่อต้าน การก่อการร้าย” กลุ่มนี้ถูกจัดให้เป็นกลุ่มก่อการร้ายโดยสหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, แคนาดา, ออสเตรเลีย, อินเดีย, ซาอุดีอาระเบีย, นาโต, สหประชาชาติ, สหภาพยุโรป, อิสราเอล, ญี่ปุ่น, เกาหลี ใต้, ฝรั่งเศส, เนเธอร์แลนด์, รัสเซีย, สวีเดน, ตุรกี และสวิตเซอร์แลนด์ นายอุซามะฮ์ บิน ลาดิน ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนเกี่ยวกับ ที่มาของ คำว่า อัลกออิดะฮ์ ซึ่งมาจากการเรียกชื่อค่ายฝึกตั้งแต่ สมัยที่กลุ่มมุญาฮิดีน ต่อสู้กับสหภาพโซเวียต ว่า อัลกออิดะฮ์ ครั้นเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2544 คำว่า อัลกออิดะฮ์ ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกโดยกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ในการ สอบสวนผู้ต้องหาสี่คนที่นิวยอร์กจากคดีการวางระเบิดสถานทูตสหรัฐในแอฟริกาตะวันออกเมื่อ พ.ศ. 2541 ต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. 2545 กลุ่มนี้ปรากฏในชื่ออัลกออิดะฮ์ อัล ญิฮาด (ที่มั่นแห่งญิฮาด)

ญิฮาด ในภาษาอาหรับ หรือ จิฮัด (Jihad) ในภาษาอังกฤษ มาจากคำกริยา ญะฮะดะ ในภาษาอาหรับหมายถึง การดิ้นรนต่อสู้หรือความพยายาม ในทางศาสนาหมายถึง ความพยายามที่จะเพิ่มศรัทธาในพระเจ้ารวมทั้งการทำความดี การเผยแพร่ศาสนา ผู้ทำการญิฮาดเรียกว่ามุญาฮิด พหุพจน์เรียกว่ามุญาฮิดีน ในทางศาสนาอิสลามแล้ว คำนี้ไม่ได้หมายถึงสงครามศักดิ์สิทธิ์ดังที่ผู้มีใช้มุสลิมเข้าใจ และเป็นศัพท์ทางศาสนาคำหนึ่งที่ถูกเข้าใจผิดบ่อยครั้ง การประกาศญิฮาดในสงครามกลางเมืองของอัฟกานิสถาน (พ.ศ. 2532 - 2543) เป็นการประกาศญิฮาดระหว่างกลุ่มมุญาฮิดีนที่เคยร่วมรบกับสหภาพโซเวียตมาเพื่อแย่งชิงอำนาจ ผลสุดท้าย กลุ่มตาลีบันสามารถยึดครองกรุงคาบูลได้

เหตุวินาศกรรม 11 กันยายน พ.ศ. 2544 หรือ 9/11 เป็นชุดการโจมตีพลีชีพที่ประสานกันสี่ครั้งต่อประเทศสหรัฐอเมริกา ในนครนิวยอร์กและพื้นที่วอชิงตัน ดี.ซี. เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 เช้าวันนั้น ผู้ก่อการร้ายจำนวน 19 คนจากกลุ่มอิสลามหัวรุนแรงอัลกออิดะฮ์ ยึดอากาศยานโดยสารจำนวนสี่ลำ โดยที่ผู้ก่อการร้ายนำเครื่องบินสองลำแรกพุ่งชนกับตึกแฝดเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ ในนครนิวยอร์ก และอาคารทั้งสองถล่มลงภายในสองชั่วโมง ส่วนเครื่องบินลำที่สามผู้ก่อการร้าย ยึดเครื่องบินพุ่งชน กับอาคารเพนตากอนในอาร์ลิงตัน รัฐเวอร์จิเนีย ส่วนเครื่องบินลำที่สี่ อยู่ในเต็ดแอร์ไลน์ เที่ยวบินที่ 93 ตกในทุ่งใกล้กับแซงควิลล์ รัฐเพนซิลเวเนีย ก่อนจะถึงเป้าหมายที่ผู้ก่อการร้ายยึดเครื่องบินต้องการพุ่งชนอาคารรัฐสภาสหรัฐ ในวอชิงตัน ดี.ซี. หลังผู้โดยสารพยายามยึดเครื่องกลับคืน มีผู้เสียชีวิตเกือบ 3,000 คนในเหตุโจมตีดังกล่าว และไม่มีผู้รอดชีวิตจากเครื่องบินทั้งสี่ลำ เหตุวินาศกรรมทำให้เกิดความเสียหายรุนแรงต่อเศรษฐกิจของแมนฮัตตันล่าง การทำความสะอาดเขตเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์แล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2545 พิพิธภัณฑสถานและอนุสรณ์ 11 กันยายน แห่งชาติมีกำหนดเปิดในวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2554 ที่ติดกับอนุสรณ์ วันเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ซึ่งมีความสูง 541 เมตร ประเมินไว้ว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จภายใน พ.ศ. 2556 ซึ่งจะทำให้เป็นตึกที่สูงที่สุดในสหรัฐอเมริกา เพนตากอนซ่อมแซมภายในเวลาหนึ่งปี และมีการเปิดอนุสรณ์เพนตากอน ติดกับตัวอาคาร ใน พ.ศ. 2551 มีการจัดตั้งอนุสรณ์แห่งชาติ เที่ยวบินที่ 93 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552 และอนุสรณ์ดังกล่าวก่อสร้างเสร็จอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2554 จากเหตุการณ์ดังกล่าวมีการพุ่งเป้าสงสัยไปที่กลุ่มผู้ก่อการร้ายอัลกออิดะฮ์อย่างรวดเร็ว อุซามะฮ์ บิน ลาดิน ผู้นำกลุ่ม ซึ่งได้ปฏิเสธความเกี่ยวข้องในตอนแรก สุดท้ายได้อ้างความรับผิดชอบเหตุวินาศกรรมดังกล่าวใน พ.ศ. 2547 อัลกออิดะฮ์และบิน ลาดิน อ้างเหตุผลเชิงใจในการก่อเหตุ ว่า การสนับสนุนอิสราเอลของสหรัฐอเมริกา และการนำทหารสหรัฐเข้าประจำการไว้ในซาอุดีอาระเบีย และการลงโทษต่ออิรัก จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สหรัฐอเมริกาดำเนินมาตรการตอบโต้ โดยการริเริ่มจากการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terror), การรุกรานอัฟกานิสถานเพื่อขับไล่รัฐบาลตอลิบาน ซึ่งให้ที่พักพิงแก่สมาชิกอัลกออิดะฮ์ หลายประเทศ

เพิ่มกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายและขยายอำนาจการบังคับใช้กฎหมายมากขึ้น ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2554 หลังลอบย่นเวลาได้นานหลายปี นายอุซามะฮ์ บิน ลาดิน ถูกสังหาร

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดการเผชิญหน้า ระหว่างสหรัฐอเมริกา และพันธมิตรกับขบวนการก่อการร้าย ที่ส่วนใหญ่เป็นพวกนับถือศาสนาอิสลาม จึงเปรียบเสมือนเป็นสงครามเย็นยุคใหม่หรืออาจเรียกว่าสงครามครูเสดยุคใหม่ ที่ทุกประเทศในโลก จะต้องได้รับผลกระทบไม่ทางตรงก็ทางอ้อม โดยเฉพาะประเทศที่ได้ชื่อว่า เป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา อาจจะถูกโจมตีจากผู้ก่อการร้าย เพื่อเป็นการแก้แค้น โดยไม่สนใจว่าเป้าหมายการทำลายล้างจะเป็นอะไร เช่น กรณีการระเบิดขบวนรถไฟใน ประเทศสเปน เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2547 ที่ผ่านมานับเป็นโศกนาฏกรรมที่คร่าชีวิตประชาชนผู้บริสุทธิ์จำนวนมาก และเป็นเรื่องน่าสะพรึงกลัวอย่างยิ่ง หากเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นนมามิตรของสหรัฐอเมริกาประเทศหนึ่งเช่นเดียวกัน

สำหรับเหตุการณ์ในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ปลายปี 2515 กลุ่มก่อการร้าย จำนวน 4 คน การบุกยึดสถานทูตอิสลาเอลประจำประเทศไทย จนกระทั่งเมื่อประมาณกลางปี 2546 เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงของไทยได้ทำการจับกุม นาย ริควน อิชามุดดิน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่านาย ฮัมบาลี ซึ่งเป็นหนึ่งในแกนนำคนสำคัญของ ขบวนการกลุ่มก่อการร้ายเจมาห์ อิสลามียาห์ (JI) ได้ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้ที่มีส่วนอย่างมากต่อการจับกุมครั้งนั้นคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียงกับสถานที่หลบซ่อนตัว เป็นผู้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงพฤติกรรมที่ผิดสังเกต ทำให้สามารถจับกุมตัว นาย ฮัมบาลี ได้ในที่สุด ซึ่งนับว่าสามารถหยุดยั้งการกระทำ ของกลุ่มผู้ก่อการร้ายมิให้ก่อเหตุได้อย่างทันท่วงที จากเหตุการณ์ข้างต้นที่เกิดขึ้นในไทย ทำให้รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการจัดตั้ง กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันภัย จึงได้มอบหมายให้กองทัพบก จัดทำโครงการแหล่งข่าวประชาชนขึ้น โดยให้กองทัพภาคเป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินโครงการด้วยการใช้หน่วยทหารระดับกองพันในสังกัด ไปดำเนินการจัดตั้งแหล่งข่าวประชาชน โดยขอความร่วมมือจากประชาชน ให้ทำหน้าที่เป็นผู้แจ้งข่าวสาร และช่วยเป็นหูเป็นตาคอยสอดส่องตรวจตราระวังภัย ให้แก่ท้องถิ่นชุมชนและหน่วยงานราชการ ซึ่งเครือข่ายแหล่งข่าวประชาชนดังกล่าว หากได้รับการจัดตั้งให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ จะเป็นเกราะป้องกันภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มขบวนการก่อการร้าย กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด กลุ่มผู้ค้าอาวุธสงคราม ตลอดจนกลุ่มผู้มีอิทธิพลอำนาจมืดต่าง ๆ ก็จะไม่สามารถปฏิบัติการได้ โดยสะดวกอีกต่อไป (กองข่าว กองทัพภาคที่ 1 , 2546)

กองทัพบกในฐานะซึ่งเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงที่สำคัญของชาติหน่วยหนึ่ง ได้ตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาภัยคุกคามต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ กระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนคนไทยเป็นส่วนรวม ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของพลัง

ประชาชน ในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชาติ การได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ กองทัพบกเป็นหน่วยงานที่มีหน่วยต่างๆในสายการบังคับบัญชา ที่มีที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะกองทัพอากาศที่ 1 เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก มีพื้นที่รับผิดชอบใน 26 จังหวัดภาคกลาง มีปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติหลายด้าน จึงจำเป็นต้องพัฒนาเสริมสร้างเตรียมความพร้อมของงานด้านการข่าวให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาเครือข่ายประชาชนในการให้ข่าวสารด้านความมั่นคงตั้งแต่ยามที่เหตุการณ์ปกติ ซึ่งสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าจะลุกลาม หรือมีความเชื่อมโยงมายังภูมิภาคอื่นของประเทศหรือไม่

ดังนั้นกองทัพอากาศที่ 1 ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก มีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาความมั่นคงในพื้นที่ 26 จังหวัดภาคกลาง จึงได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของกองทัพบก ที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยกำหนดให้หน่วยทหารทุกพื้นที่ที่ได้รับข่าวสารและปัญหาต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติแต่เนิ่น และสามารถป้องกันไม่ให้กลุ่มผลประโยชน์ใช้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เป็นเครื่องมือ ในการโต้ตอบอำนาจรัฐได้อย่างทันสถานการณ์ (กองยุทธการกองทัพอากาศที่ 1, 2549)

ในการดำเนินงานด้านการสร้างเครือข่ายประชาชน ในการให้ข่าวสารด้านความมั่นคงของกองทัพอากาศที่ 1 ในปีงบประมาณ 2556 กองทัพอากาศที่ 1 ได้ยึดถือนโยบายด้านการข่าวของกองทัพบก และกลยุทธ์ของกองทัพอากาศที่ 1 เป็นแนวทางในการทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ โดยได้จัดทำโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพอากาศที่ 1 ซึ่งมีนโยบายเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการข่าวเพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถให้กับกำลังพลทุกระดับ ให้สามารถดำเนินการต่อต้านข่าวกรองเชิงรับอย่างเข้มงวด เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยบุคคล เอกสาร และสถานที่ มีประสิทธิภาพ โดยขยายเครือข่ายโครงการแหล่งข่าวประชาชนให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้สามารถรายงานข่าวสารและแจ้งเตือนภัยคุกคามได้ทันเหตุการณ์ โดยจัดให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลข่าวกรอง ให้ครอบคลุมภัยคุกคาม และดำเนินการข่าวเพื่อปกป้องและต่อต้านการกระทำที่เป็นภัยต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จะต้องมีให้เกิดเงื่อนไข และลดปัจจัยเสี่ยงทุกมิติ ทุกโอกาส โดยจะให้ความสำคัญกับการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด (Open-Source) เพื่อสนับสนุนงานการข่าว ด้วยการสร้างระบบเฝ้าตรวจและระบบแจ้งเตือนภัย รวมทั้งการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือตามแนวชายแดนกับกำลังทหารประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดความขัดแย้ง

ในภาพรวมของการดำเนินการตามโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพภาคที่ 1 ที่ผ่านมา ได้รับการตอบสนองจากหน่วยของกองทัพภาคที่ 1 ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงประชาชนโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง จนถึงระดับที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานข่าวหลัก ที่ต้องการทราบข่าวสารความเคลื่อนไหว ของภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินผล ในการจัดเตรียมการใช้จ่ายของหน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างถูกต้องและทันเวลา จึงสมควรที่จะมีการพัฒนาเครือข่ายประชาชนในการให้ข่าวสารด้านความมั่นคงในเขตพื้นที่ของกองทัพภาคที่ 1 ซึ่งมีการจัดตั้งศูนย์ข่าวประชาชนประจำพื้นที่ จำนวน 80 หน่วย และมีหน่วยรวบรวม รายงาน ติดตาม และประเมินผล จำนวน 14 หน่วย อีกทั้งพื้นที่กองทัพภาคต่าง ๆ จำนวนหลายหน่วยงานให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า และหาแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายประชาชน ในการให้ข่าวสารด้านความมั่นคง ให้มีการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง สามารถเป็นระบบข่าวงานข่าวเสริมให้กับข่าวงานข่าวหลักได้อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะมีการศึกษาวิจัยในรายละเอียดการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวโน้มของปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น นำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถจัดปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ให้คล่องไปได้ ซึ่งผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวในพื้นที่อื่นๆ ได้อีกด้วย และเป็นโครงการที่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จ ในการสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก
3. เพื่อเสนอถึงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ได้แก่ 26 จังหวัดภาคกลาง ที่มีที่ตั้งของหน่วยงานในสายการบังคับบัญชาของกองทัพภาคที่ 1
2. เอกสารในการศึกษารวบรวมบางส่วนเป็นเอกสารที่มีชั้นความลับของทางราชการ
3. ศึกษาเฉพาะข่าวสารด้านความมั่นคงเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เริ่มต้นจากการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการวิเคราะห์ กระบวนการ รูปแบบ และลักษณะของเครือข่ายประชาชน โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยที่ชัดเจน เพื่อกำหนดกรอบความคิดของการวิจัยที่เหมาะสม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการข่าว และงานด้านมวลชน จากกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 1 ทำให้ ได้ทราบถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ปัจจัยสนับสนุน รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายประชาชน สนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่มีความชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการ ปฏิบัติงาน ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพของเครือข่ายประชาชน สนับสนุนงานด้านการข่าวของ กองทัพอากาศ
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชน สนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศ
3. ได้แนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศ

คำจำกัดความ

กองทัพอากาศที่ 1 หมายถึง หน่วยขึ้นตรงของกองทัพอากาศ มีที่ตั้งกองบัญชาการอยู่ในบริเวณ สวนมิสกวัน ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ รับผิดชอบด้านความมั่นคงในเขต 26 จังหวัดภาคกลาง

พื้นที่รับผิดชอบของกองทัพอากาศที่ 1

หมายถึง พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในภาคกลางของประเทศไทย จำนวน 26 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว อุทัยธานี สระบุรี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท

โครงการแหล่งข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1

หมายถึง โครงการที่กองทัพภาคที่ 1 ดำเนินการจัดตั้งข่ายงานข่าวภาคประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการรายงานข่าวสาร ที่มีผลกระทบต่อการรักษาความมั่นคง โดยการประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการจิตวิทยา และมอบหมายให้หน่วยทหารระดับกองพันที่มีที่ตั้งในยามปกติ ไปขอความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ให้ทำหน้าที่เป็นผู้แจ้งข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อเป็นระบบข่ายงานข่าวเสริม ให้กับข่ายงานข่าวหลักของกองทัพภาคที่ 1 ดำเนินงานมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 โดยรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณให้ ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเครือข่ายข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1

แหล่งข่าว หมายถึง บุคคลที่สามารถให้ข่าวกับทางราชการ ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการจัดตั้งจากทางราชการให้เป็นแหล่งข่าว

ผู้ให้ข่าว หมายถึง บุคคลทั่วไปที่สามารถให้ข่าวกับทางราชการ ไม่จำเป็นต้องได้รับการจัดตั้งให้เป็นแหล่งข่าว

แหล่งข่าวประชาชน

หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่สามารถให้ข่าวกับทางราชการ จะเป็นแหล่งข่าวที่ได้รับการจัดตั้ง หรือเป็นเพียงผู้ให้ข่าวก็ได้

ผู้ประสานงานข่าว

หมายถึง เจ้าหน้าที่ทหาร ที่ทำหน้าที่ดำรงการติดต่อสื่อสารกับประชาชนผู้ให้ข่าว ด้วยการสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนงานความมั่นคง ด้วยการปฏิบัติการจิตวิทยา และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดี ระหว่างหน่วยทหารและประชาชนในพื้นที่ อันนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจในการรายงานข่าวสารด้านความมั่นคงในพื้นที่

ศูนย์ข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1

หมายถึง ศูนย์รวมที่รับรายงานข่าวสารจาก หน่วยต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 นำข่าวสารที่ได้รับมาดำเนินการวิธี แล้วรายงานให้กองทัพบกทราบ จัดตั้งโดย กองข่าว กองทัพภาคที่ 1 มีที่ตั้งอยู่ที่ กองข่าว กองทัพภาคที่ 1 สวนมิสกวัน แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการข่าว

หมายถึง การที่ประชาชนเกิดความสำนึกในความเป็นพลเมือง ตระหนักถึง ภัยคุกคามด้านความมั่นคง ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความ มั่นคงของชาติ โดยแสดงออกด้วยการเป็นพลเมืองดี รายงานข่าวสาร ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

กิจกรรมสนับสนุนด้านความมั่นคง

หมายถึง กิจกรรมที่หน่วยทหารที่ได้รับการแบ่งมอบพื้นที่ความรับผิดชอบในการ สร้างเครือข่ายข่าวประชาชน และสร้างกิจกรรมร่วมกับประชาชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความสมานฉันท์ กระตุ้นให้ประชาชนเกิด ความรัก ความหวงแหน ประเทศชาติ และเกิดสำนึกในการร่วมกันแก้ไข ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศชาติ

บทที่ 2

หลักการและแนวคิดในการสร้างเครือข่ายประชาชน

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของ กองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพอากาศที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของเครือข่าย ประชาชน อีกทั้งผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาสามารถนำไปกำหนดปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิด ผลสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ตลอดจน สามารถเสนอถึงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ซึ่งผู้วิจัย ได้สร้างกรอบแนวความคิดในการวิจัยไว้แล้วในบทที่ 1 สำหรับในบทนี้ เป็นการศึกษา ทบทวน วรรณกรรม ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัย ได้แบ่งกลุ่มแนวคิดออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นการศึกษาทบทวน แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง และกลุ่มที่สองเป็นการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จในการสร้างเครือข่าย ประชาชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับกองทัพอากาศที่ 1
2. ความรู้เกี่ยวกับระบบงานข่าวกรองของกองทัพบก
3. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1
4. แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง
5. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
6. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชน และการสื่อสาร
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

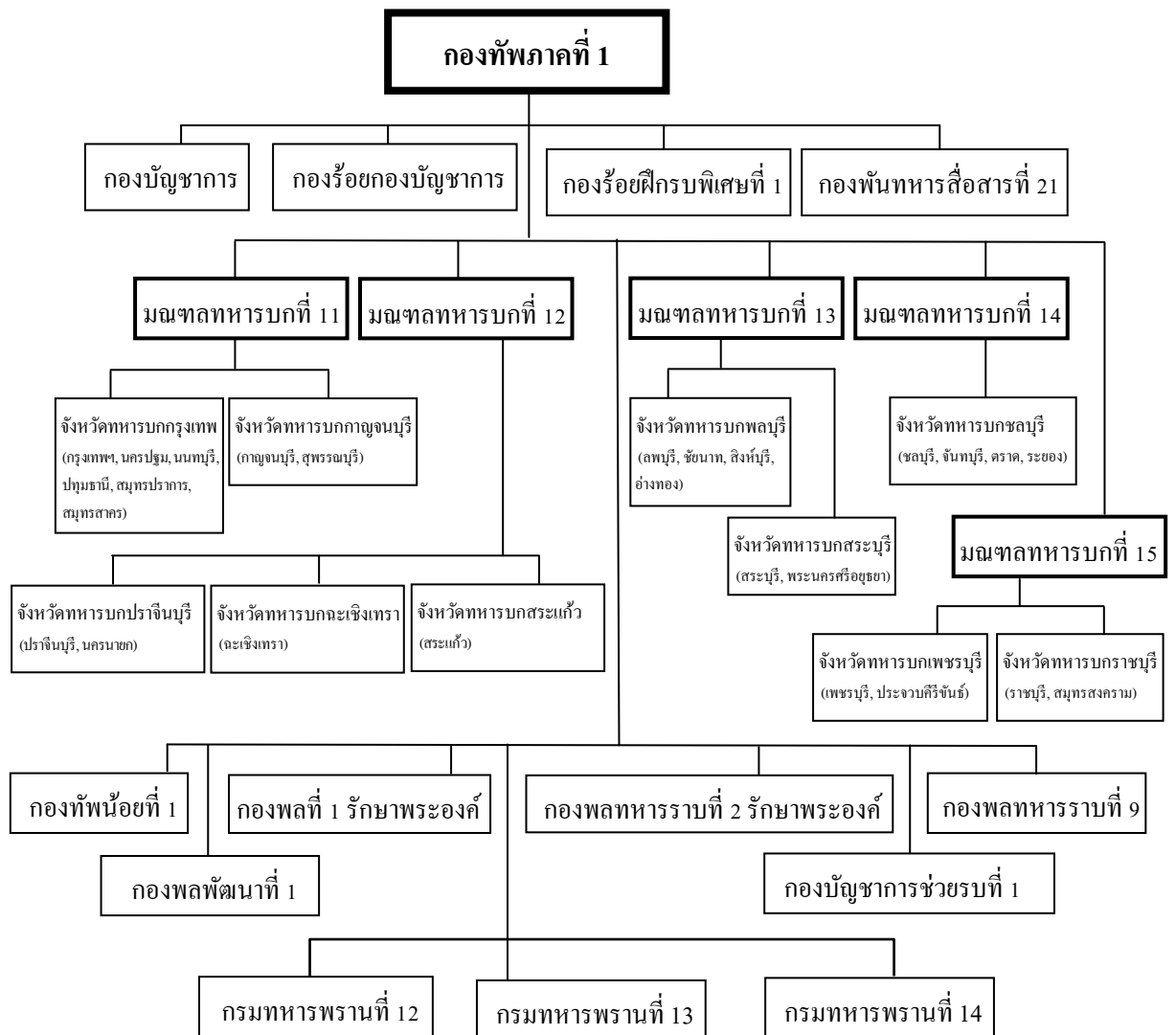
ความรู้เกี่ยวกับกองทัพอากาศที่ 1

โดยที่การศึกษาวิจัย ในเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าว ของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพอากาศที่ 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวม เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับกองทัพอากาศที่ 1 ในด้านภารกิจ การจัด และการดำเนินงานด้านความมั่นคง เพื่อทำความเข้าใจ เป็นเบื้องต้นดังนี้

1. การจัดองค์กร

กองทัพภาคที่ 1 เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบกที่มีฐานะ เป็นหน่วยส่วนกำลังรบ หน่วยส่วนภูมิภาค และหน่วยส่วนช่วยการพัฒนาประเทศ มีกำลังพลประมาณ 50,000 คน มีที่ตั้งกองบัญชาการ อยู่ในบริเวณสวนมิสกวัน ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร หน้าที่หลักในยามปกติ คือ การปกครองบังคับบัญชาหน่วยส่วนภูมิภาคและหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีพื้นที่รับผิดชอบในเขต 26 จังหวัดภาคกลางรวมถึงกรุงเทพมหานคร โดยมีการจัดกลุ่มหน่วยขึ้นตรง ตามแผนภาพที่ 2-1

แผนภาพที่ 2-1 ผังการจัด กองทัพภาคที่ 1

ที่มา : กองยุทธการ กองทัพภาคที่ 1, 2556

1.1 หน่วยส่วนกำลังรบ

มีจำนวน 5 หน่วยคือ กองทัพน้อยที่ 1 เป็นหน่วยควบคุมอำนาจการยุทธ์ ในการปฏิบัติการกิจการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามภายนอก หน่วยส่วนกำลังรบที่เป็นกองพล ดำเนินกลยุทธ์ มีจำนวน 3 กองพลทหารราบคือ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ มีที่ตั้งหน่วยอยู่ใน กรุงเทพมหานคร กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ มีที่ตั้งหน่วยอยู่ที่จังหวัดปราจีนบุรี กองพลทหารราบที่ 9 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรี หน่วยส่วนกำลังรบในลำดับต่อไปคือ กองบัญชาการช่วยรบที่ 1 รับผิดชอบการส่งกำลังบำรุงแก่หน่วยในกองทัพภาคที่ 1 มีที่ตั้งอยู่ที่ จังหวัดชลบุรี

1.2 หน่วยส่วนภูมิภาค

ประกอบด้วยมณฑลทหารบก จำนวน 5 มณฑลทหารบก มีภารกิจและความรับผิดชอบ ตามเขตการปกครองท้องที่ของจังหวัดต่างๆ โดยมีมณฑลทหารบกที่ 11 มีที่ตั้งอยู่ใน กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบพื้นที่กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี ส่วนมณฑลทหารบกที่ 12 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดปราจีนบุรี รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก และฉะเชิงเทรา ส่วนมณฑลทหารบกที่ 13 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดลพบุรี รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง ส่วนมณฑลทหารบกที่ 14 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และจังหวัดตราด ส่วนมณฑลทหารบกที่ 15 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี และสมุทรสงคราม สำหรับการปฏิบัติการและบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของหน่วยส่วนภูมิภาคเหล่านี้ ได้แก่ การสนับสนุนหน่วยทหาร ที่มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ในเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดทำประวัติ และการดำเนินการเกี่ยวกับ บำเหน็จบำนาญของข้าราชการทหาร การศาลทหาร การสัตติ การระดมสรรพกำลัง การรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ การควบคุมดูแลสิ่งห้ามรัพย์ของกองทัพบกในพื้นที่ รวมทั้งการ ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ และการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังในยาม สงคราม

1.3 หน่วยส่วนช่วยการพัฒนาประเทศ

มีกองพลพัฒนาที่ 1 เป็นหน่วยปฏิบัติงานด้านการพัฒนา และช่วยเหลือ ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดราชบุรี

1.4 หน่วยส่วนฐาน

ประกอบด้วย กองพันทหารสื่อสารที่ 21 กองร้อยกองบัญชาการ และกองร้อยฝึกรบพิเศษที่ 1 ค่ายฝึกรบพิเศษแก่จระเข้ รวมทั้งยังมีกำลังประจำถิ่นอีก 4 หน่วยคือ กรมทหารพรานที่ 12 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดสระแก้ว กรมทหารพรานที่ 13 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดสระแก้ว และกรมทหารพรานที่ 14 มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรี

กองทัพภาคที่ 1 มีพันธกิจหลักอยู่ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ การเตรียมกำลังทางบก โดยเป็นการจัดเตรียม หรือเสริมสร้างกำลังทางบก และช่วยเหลือสนับสนุนการจัดเตรียมกำลังทางบก ของส่วนราชการอื่นๆ ไว้ให้พร้อมตั้งแต่ยามปกติ ประการที่สอง คือ การป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งเป็นการใช้กำลังของกองทัพภาคที่ 1 เพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงของชาติ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมตั้งแต่ การปฏิบัติการในพื้นที่ระวางป้องกัน การเฝ้าตรวจตามแนวชายแดน การเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการแสดงกำลัง การปฏิบัติการรบทั้งในลักษณะจำกัด และการสงครามเต็มรูปแบบ การรักษาความมั่นคงภายใน และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่รับผิดชอบ นอกเหนือจากภารกิจดังกล่าวแล้ว การปฏิบัติการทางทหารอื่นๆ ที่มีใช้การสงคราม ก็นับว่าเป็นบทบาทอีกประการหนึ่งของกองทัพภาคที่ 1 เช่น การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรืออุบัติภัยต่างๆ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การป้องกันการบุกรุกที่ดินของทางราชการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติการจิตวิทยา และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2. วิสัยทัศน์

“มุ่งสู่ความพร้อมรบ ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับของประชาชน” คือวิสัยทัศน์ของกองทัพภาคที่ 1 ที่มีเกียรติประวัติยาวนานควบคู่มากับประวัติศาสตร์ของกองทัพไทย ผู้บังคับบัญชา และกำลังพลในอดีต ได้ปฏิบัติภารกิจและหน้าที่อันมีคุณูปการใหญ่หลวง ทั้งในการพิทักษ์รักษาเอกราช และอธิปไตยของชาติ ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาปกป้อง และถวายความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับพี่น้องประชาชนด้วยความเข้มแข็งเสียสละ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นศรัทธา และความมีศักดิ์ศรีของกองทัพไทย

จากสถานการณ์แวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้กองทัพจำเป็นต้องเร่งพัฒนาบุคลากร หน่วยงาน และปรับปรุงระบบการทำงานที่มี

ประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถเติบโต มีกำลังขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาของชาติ และก้าวไปข้างหน้าอย่างเข้มแข็งมั่นคง

กองทัพภาคที่ 1 มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นอันดับ 1 ในเรื่องความพร้อมรบ ความทันสมัย และเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน ดังนั้นจึงมีการพัฒนาการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และประสบความสำเร็จในการรวมพลังอำนาจของชาติในการป้องกันประเทศ และแก้ไขปัญหา ด้านความมั่นคง เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ รวมทั้งได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากหน่วยเหนือ ส่วนราชการ และประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาของกองทัพภาคที่ 1 ในทุกระดับหน่วย จะต้องมีความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม กำลังพลมีระเบียบวินัยเคร่งครัด มีความสำนึกรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ และรู้จักสามัคคี กลมเกลียวกันเพื่อประโยชน์สุข และความสำเร็จของส่วนรวม

3. ภารกิจ

กองทัพภาคที่ 1 มีภารกิจในการ วางแผน อำนาจการ กำกับ การ และปฏิบัติหน้าที่หลักในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การพัฒนาประเทศตามที่ได้รับมอบหมาย การถวายความปลอดภัยแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การปฏิบัติการทางทหารซึ่งมิใช่สงคราม รวมถึง การปกครองบังคับบัญชา มณฑลทหารบกในพื้นที่ และหน่วยทหาร ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีแม่ทัพภาค เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

4. วัตถุประสงค์

กองทัพภาคที่ 1 มีความพร้อมรบ เข้มแข็ง ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ และสามารถเอาชนะภัยคุกคามได้ในทุกมิติ เป็นกลไกหลักด้านความมั่นคงให้กับประเทศชาติ หน่วยทหารได้รับการพัฒนาปรับปรุงระบบ และวิธีการทำงาน ให้สามารถบรรลุภารกิจ และภาระหน้าที่ที่พึงปรารถนาที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

5. กลยุทธ์ด้านการข่าว ปี 2556 -2557

5.1 กลยุทธ์ที่ 1

บรรลุประสิทธิผลตามพันธกิจ และยุทธศาสตร์ฯ และสร้างความเชื่อถือศรัทธา ความพึงพอใจในคุณค่าของกองทัพ

5.1.1 การบรรลุประสิทธิผลในการป้องกันประเทศ และการรักษาความมั่นคงภายใน โดยหน่วยป้องกันชายแดน ดำเนินการพัฒนาระบบการแจ้งเตือน ระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาคความมั่นคง พัฒนาและเสริมสร้างความเชื่อถือ ศรัทธา

และบรรยากาศของความเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน หน่วยทุกประเภทที่มีการจัดตั้ง ดำเนินการ พัฒนาขยายการติดต่อประสานงาน และแจ้งเตือนที่มีประสิทธิภาพกับ หน่วย/ส่วนราชการ ภาคเอกชน และสื่อมวลชน

5.1.2 การบรรลุประสิทธิผลในการถวายนโยบายความปลอดภัย ฯ โดยการลดความเสี่ยงทุกมิติ/โอกาส ด้วยการจัดตั้งระบบงานข่าวกรอง และพัฒนาระบบฐานข้อมูลร่วม เพื่อใช้ในการถวายนโยบายความปลอดภัย ฯ นอกจากนี้จะต้อง สนธิ และใช้พลังอำนาจของชาติที่มีอยู่ ด้วยการ จัดตั้งและสร้างเครือข่ายประชาชนอาสา ประจำพื้นที่การถวายนโยบายความปลอดภัย ฯ สนธิเครือข่าย ประชาชนอาสา เข้ากับความมั่นคงด้านอื่น ๆ

5.1.3 การตอบสนองบทบาทตามรัฐธรรมนูญ และเป็นกลไกหลักสนับสนุน การรักษาความมั่นคง และแก้ปัญหาของชาติ ด้วยการพัฒนาปรับระบบ และวิธีการปฏิบัติงาน เสริมสร้างกลไกในการประสานกิจกรรมด้านการข่าว กับองค์กร/หน่วยราชการ และพัฒนา ระบบปฏิบัติการ ให้มีขีดความสามารถด้านการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation) อย่างกว้างขวาง พัฒนาขีดความสามารถ ประสิทธิภาพ และอุดมการณ์ พัฒนาปรับปรุงระบบ และ มาตรฐานการเฝ้าตรวจ และแจ้งเตือนดำเนินงานข่าวเพื่อติดตาม และสืบสภาพปัญหาการสร้าง อิทธิพล ข่มขู่ เอาเปรียบ และเรียกรับผลประโยชน์ทางการค้า การดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ในประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะบริเวณชายแดน ตลอดจนดำเนินงานมวลชน และการปฏิบัติการ จิตวิทยา ต่อชุมชนและประชาชน เพื่อเป็นกำลังเสริมในการเฝ้าตรวจ และติดตามปัญหาที่กระทบต่อ ประโยชน์ของชาติ

5.2 กลยุทธ์ที่ 2

สร้างคุณค่า พัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุภารกิจและ ภาระหน้าที่ ที่ได้รับมอบ

5.2.1 การพัฒนาปรับปรุงระบบปฏิบัติการ และระบบบริหารราชการของ หน่วยบังคับบัญชาทุกระดับ โดยการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพระบบข่าวกรอง กำหนดเป้าหมาย ที่ตัวกำลังพลทุกคน ต้องมีความรู้ มีจิตสำนึกด้านการข่าว ส่วนในระดับหน่วย มุ่งเน้นการพัฒนา จัดตั้งและวางระบบเครือข่าย โดยแสวงใช้กิจกรรมมวลชนและทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่แล้วให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

5.2.2 พัฒนาและใช้สมรรถนะทางสังคมให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการ เตรียมกำลังประชาชนทุกกลุ่ม และสาขาอาชีพอย่างเป็นระบบ สร้างเครือข่ายประชาชนมีส่วนร่วม เป็นพลังแก้ไขปัญหาวิกฤติของชาติ บริหารจัดการการมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายประชาชน และ ชุมชนของหน่วย

5.3 กลยุทธ์ที่ 3

คิดค้น แสวงหา และพัฒนาเสริมสร้างทรัพย์สินที่เป็นทุน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและขยายค่านิยมของกองทัพ เพื่อสนับสนุนผลักดันและขับเคลื่อน กระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ

5.3.1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5.3.2 พัฒนาเสริมสร้างทุนข้อมูล และโครงสร้างระบบสารสนเทศ โดยการแสวงงความร่วมมือด้านการพัฒนาข้อมูลข่าวสาร กับหน่วยงานที่มีศักยภาพสูงกว่า และปฏิบัติงานเชิงรุก ด้วยการอาสาเข้าดำเนินงาน และสนับสนุนโครงการที่สำคัญ ๆ พัฒนาเสริมสร้างระบบงาน และกิจการสารสนเทศของหน่วย รวมทั้งจัดทำหรือปรับปรุงโครงสร้างระบบเครือข่ายของหน่วยให้มีประสิทธิภาพ

5.3.3 สร้างและขยายค่านิยมของกองทัพ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหา และการจัดการต่อปัจจัยต่างๆ ภายในหน่วยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาหน่วย/สังคมทหารไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) กำหนดวางนโยบายแนวทาง และมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคล/การจัดการกำลังพล โดยมุ่งเน้นความทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยม โดยการมุ่งเน้นให้การศึกษา และจัดกิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้ในการบริหารงาน/ทรัพยากร สร้างและส่งเสริมกลยุทธ์ในการระดมความเห็น และการทำงานเป็นทีม

5.3.4 สร้างและส่งเสริมภาวะผู้นำในตัวผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

5.3.5 พัฒนาและเพิ่มพูนขวัญ สวัสดิการ คุณภาพชีวิต และดูแลรักษาสุขภาพพลานามัย รวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน และสภาพความเป็นอยู่ของกำลังพลและครอบครัวในค่ายทหาร

5.4 กลยุทธ์ที่ 4

บริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และบังเกิดประโยชน์สูงสุด

5.4.1 ทบทวนบทเรียน/ประเมินสถานการณ์ และเปรียบเทียบความสมบูรณ์พร้อมทางด้านทรัพยากรกับเป้าหมายที่หน่วยต้องการจะบรรลุประสิทธิผลตามพันธกิจอย่างรอบคอบ

5.4.2 กำหนดความสำคัญ ริเริ่ม และเอาใจใส่กับการ แสวงหา ดำรงรักษา ควบคุม และเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัย ด้านทรัพยากรของหน่วย

6. เจตนารมณ์ด้านการข่าวของแม่ทัพภาคที่ 1

งานด้านการข่าว เป็นกระบวนการสร้างผลผลิตที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อการบรรลุภารกิจหน้าที่ทั้งปวงในทางการทหาร ดังนั้นหน่วยทหารของกองทัพภาคที่ 1 จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญ และมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการข่าวให้มีความก้าวหน้ามั่นคง โดยเริ่มต้นที่การวางรากฐานความรู้ความเข้าใจ และการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องให้กับกำลังพลเป็นรายบุคคล ในเรื่องบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนในระบบงานการข่าว การรักษาความปลอดภัย และการต่อต้านข่าวกรอง ทั้งนี้ต้องกระทำควบคู่ไปกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างกว้างขวางยั่งยืน มีการกำหนด/สร้างสมรรถนะและจิตสำนึกที่จำเป็นให้กับกำลังพลในระดับเจ้าหน้าที่เฉพาะทาง และในระดับผู้บริหารของหน่วย สิ่งเหล่านี้ ถือเป็นงานสำคัญที่นำไปสู่ความพร้อม และการมีขีดความสามารถที่แท้จริงในระบบปฏิบัติการทางทหาร

แนวทางปฏิบัติงานด้านการข่าวของทุกหน่วย จำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงให้ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ภัยคุกคาม รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ปรากฏ ดังนั้นทุกหน่วยจำเป็นต้องสร้างแนวคิดและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการดำเนินงานด้านการข่าวใหม่ โดยพยายามทุกวิถีทางที่จะพัฒนา/ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ รวมทั้งของทุกภาคส่วน และมวลชนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการจัดตั้งเครือข่ายงานด้านการข่าวอย่างเป็นระบบ และให้กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ

7. นโยบายด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1

7.1 นโยบายทั่วไป

งานด้านการข่าวของ กองทัพภาคที่ 1 ต้องพร้อมสนับสนุนและสนองตอบการปฏิบัติงานตามพันธกิจ ทั้ง 4 ประการของ ทบ. โดยยึดถือนโยบาย ด้านการข่าวของ ทบ. และกลยุทธ์ของ กองทัพภาคที่ 1 เป็นแนวทาง ในการทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ กล่าวคือ การเตรียมกำลังพัฒนาบุคลากร ด้านการข่าวและเทคโนโลยีด้านการข่าว เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถให้กับกำลังพลทุกระดับ ควบคู่กับการต่อต้านข่าวกรองอย่างเข้มงวด และการพัฒนาฐานข้อมูลข่าวกรองให้ครอบคลุมภัยคุกคามทุกด้าน สำหรับ การใช้กำลัง ปฏิบัติงานด้านการข่าวทั้งปวงเพื่อสร้างระบบเฝ้าตรวจและระบบแจ้งเตือนภัย คุกคามอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันราชอาณาจักรจากภัยคุกคามภายนอก พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการปกป้องและต่อต้านการกระทำที่เป็นภัยต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การพัฒนาแหล่งข่าวจากมวลชน อย่างกว้างขวาง ให้พร้อมรับกับสถานการณ์ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ รวมถึงการมีระบบติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานข่าวเพื่อนำไปสู่การสนองตอบนโยบายด้านการข่าวของ มทก.1 อย่างมีประสิทธิภาพ (กองข่าว กองทัพภาคที่ 1, 2556)

7.2 นโยบายเฉพาะ

7.2.1 นโยบาย : พัฒนาศักยภาพด้านการข่าวเพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถให้กับกำลังพลทุกระดับ

แนวทางการปฏิบัติ :

7.2.1.1 จัดการอบรมเพื่อพูนความรู้ด้านการข่าวทั้งในเรื่องของงานข่าวเปิดและข่าวลับ โดยจัดเข้า รับการศึกษาอบรมและร่วมการสัมมนาทางวิชาการด้านการข่าวอย่างต่อเนื่อง

7.2.1.2 จัดให้มีการทบทวนหลังการปฏิบัติทุกครั้งเมื่อจบการฝึก หรือการปฏิบัติภารกิจสำคัญ เพื่อสร้างบทเรียนจากความสำเร็จหรือข้อผิดพลาด และพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ

7.2.1.3 ให้ความสำคัญกับการสรุปและวิเคราะห์ข่าว เพื่อสร้างเจ้าหน้าที่ข่าวให้เป็นมืออาชีพ

7.2.1.4 เสริมสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรด้านการข่าว ด้วยการเพิ่มสวัสดิการ รวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานข่าวมีความเสียสละ อดทน และซื่อสัตย์ต่องานการข่าว

7.2.1.5 การพัฒนาของกำลังพลในสายงานด้านการข่าว ให้มีความรู้และเข้าใจประวัติศาสตร์ความเป็นมา การพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศเพื่อนบ้านและความสัมพันธ์กับประเทศไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่อาจต้องปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคต

ผลลัพธ์ที่ต้องการ : กำลังพลมีความรู้พื้นฐาน และทักษะในงานข่าวเปิดและข่าวลับ มีพัฒนาการในเรื่องการฝึกด้านการข่าวที่สอดคล้องกับภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีจิตสำนึกในการปฏิบัติงานข่าว และการรักษาความลับ ตลอดจนมีความรอบรู้ ที่จะปฏิบัติงานร่วมกับทหารของประเทศเพื่อนบ้านในการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

7.2.2 นโยบาย : ดำเนินการต่อต้านข่าวกรองเชิงรับอย่างเข้มงวด เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยบุคคล เอกสาร และสถานที่ มีประสิทธิภาพและเพิ่มมาตรการเชิงรุกต่อหน่วยข่าวและแหล่งข่าวของประเทศเพื่อนบ้าน

แนวทางการปฏิบัติ :

7.2.2.1 แก้ไขระเบียบ คำสั่งเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย ของหน่วยให้เป็นปัจจุบัน และมีความทันสมัย

7.2.2.2 กำหนดมาตรการตรวจสอบ ระบบการรักษาความปลอดภัยบุคคล เอกสาร สถานที่อย่างต่อเนื่อง

7.2.2.3 ตรวจสอบประวัติของกำลังพล ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.2.2.4 จัดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการต่อต้านข่าวกรอง แก่กำลังพล

7.2.2.5 มีการรณรงค์ให้ทุกคนในหน่วยตื่นตัวและตระหนักถึงความรับผิดชอบในการต่อต้านข่าวกรองอย่างเป็นระบบ

7.2.2.6 หน่วยทหารซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในชุมชน และมีความล่อแหลมต่อการเกิดอันตรายจะต้องเพิ่มระดับความเข้มงวดในการรักษาความปลอดภัย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวโน้มภัยคุกคาม

ผลลัพธ์ที่ต้องการ : ทภ.1 และ นขต.ทภ.1 มีการรักษาความปลอดภัยบุคคล เอกสาร สถานที่ อย่างเข้มงวดและมีประสิทธิภาพ ฝ่ายตรงข้ามไม่สามารถดำเนินการจารกรรม, ก่อวินาศกรรม และบ่อนทำลายหน่วยงานได้

7.2.3 นโยบาย : ขยายเครือข่ายโครงการแหล่งข่าวประชาชนให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้สามารถรายงานข่าวสารและแจ้งเตือนภัยคุกคามได้ทันเหตุการณ์

แนวทางการปฏิบัติ :

7.2.3.1 เพิ่มการสร้างมวลชนเพื่อสนับสนุนการรวบรวมข่าวสาร โดยการจัดตั้งให้เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ให้ข่าวสาร ทั้งนี้ให้ต่อยอดจากมวลชนของหน่วยซึ่งได้มีการฝึกอบรมหรือจัดตั้งไว้แล้ว

7.2.3.2 แสวงประโยชน์จากกิจกรรมด้านกิจการพลเรือน เพื่อพัฒนาและขยายเครือข่าย การข่าวภาคประชาชนให้เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการสอดส่องเหตุร้ายไม่ให้ขยายตัว หรือดำเนินการได้โดยสะดวก

7.2.3.3 เจ้าหน้าที่สัสดีซึ่งประจำอยู่กับส่วนราชการพลเรือนถึงระดับกิ่งอำเภอ ให้ใช้ความมีปฏิสัมพันธ์กับข้าราชการพลเรือนและประชาชนทั่วไป ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเสริมเครือข่ายภาคประชาชน

7.2.3.4 จัดทำข้อมูลทหารที่ปลดประจำการในแต่ละพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงงานข่าวกับหน่วยรับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งบูรณาการกับงานแหล่งข่าวประชาชน

ผลลัพธ์ที่ต้องการ : แหล่งข่าวประชาชนที่จัดตั้งขึ้น มีความเข้าใจงานด้านความมั่นคง เพื่อให้สนับสนุนงานด้านการข่าว โดยไม่ต้องจ้าง/ซื้อข่าว ตามนโยบายของ ผบ.ทพ. และพัฒนาขีดความสามารถของแหล่งข่าวที่จัดตั้งให้รายงานข้อมูลข่าวสารเชิงคุณภาพมากขึ้น

7.2.4 นโยบาย : การพัฒนาระบบฐานข้อมูลข่าวกรอง ให้ครอบคลุมภัยคุกคาม

แนวทางการปฏิบัติ :

7.2.4.1 ทุกหน่วย จะต้องรวบรวม จัดเก็บ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลภัยคุกคามต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบของตน

7.2.4.2 ปรับปรุงฐานข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้พร้อมใช้งาน

7.2.4.3 หน่วยรวบรวมข้อมูลปัญหาภัยคุกคามในแต่ละพื้นที่จากแหล่งข่าว ทุกประเภท อย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดกลุ่มปัญหา จัดลำดับความสำคัญ และจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลหน่วย

ผลลัพธ์ที่ต้องการ : หน่วยงานข่าวใน ทภ.1 และ นขต.ทภ.1 มีฐานข้อมูลข่าวกรอง ครอบคลุมทุกภัยคุกคาม มีการปรับปรุงและพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ สามารถตอบสนองความต้องการข่าวสาร/ข่าวกรองของ ผบช. ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

7.2.5 นโยบาย : ดำเนินงานการข่าว เพื่อปกป้องและต่อต้านการกระทำที่เป็นภัยต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จะต้องมิให้เกิดเงื่อนไข และลดปัจจัยเสี่ยงทุกมิติ/โอกาส

แนวทางการปฏิบัติ :

7.2.5.1 ด้วยการร่วมประชุมประเมินสถานการณ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลา

7.2.5.2 ติดตามสถานการณ์การกระทำที่ส่งผลกระทบต่อการหมิ่นสถาบันอย่างต่อเนื่อง

7.2.5.3 ติดตามการเคลื่อนไหวหรือการแสดงออกทางสาธารณะของบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ที่มีแนวคิด ทัศนคติ พฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสถาบันฯ พร้อมรายงานให้ ทภ.1 ทราบอย่างต่อเนื่อง

7.2.5.4 จัดทำฐานข้อมูลบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีแนวคิดทัศนคติ พฤติกรรมที่เป็นภัย ต่อสถาบันฯ

7.2.5.5 การจัดทำแผนการถวายความปลอดภัย ให้ยึดหลักนิยม การปฏิบัติถวายความปลอดภัย กรมราชองครักษ์ พ.ศ. 2552 อย่างเคร่งครัด

7.2.5.6 การสนับสนุนข้อมูลด้านการข่าวให้กับ สขร.ฉก.กอร.ถปก. ไกลกังวล, ประมาณการ ข่าวกรอง ตามห้วงเวลา และแนวโน้มสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจถวายความปลอดภัย

ผลลัพธ์ที่ต้องการ : สามารถพิสูจน์ทราบ บุคคล, กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ที่มีทัศนคติและแนวคิดที่เป็นภัยต่อสถาบัน นำไปสู่การรวบรวมข้อมูล/ข่าวสาร และการดำเนินตามกฎหมายกับกลุ่มบุคคลดังกล่าวต่อไป ตลอดจนการถวายความปลอดภัยในพระราชพิธีต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยปลอดภัยและสมพระเกียรติ

7.2.6 นโยบาย : ให้ความสำคัญกับการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด (Open-Source) เพื่อสนับสนุนงานการข่าว

แนวทางการปฏิบัติ :

7.2.6.1 รวบรวมข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิด (Open-Source) เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญร่วมกับข่าวสารที่ได้จากเครื่องมือรวบรวมข่าวสารอื่นๆ

7.2.6.2 จัดผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิด (Open-Source) อย่างชัดเจน

7.2.6.3 บูรณาการเครื่องมือ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และรองรับการรายงาน การเชื่อมต่อกับ internet การติดตาม การเสาะหา และการค้นคว้าหาข้อมูล

7.2.6.4 กองกำลังป้องกันชายแดนให้เพิ่มการรวบรวมข่าวเปิดจากสื่อต่างๆของประเทศเพื่อนบ้าน

ผลลัพธ์ที่ต้องการ : หน่วยงานข่าวสามารถนำงานข่าวเปิดมาสนับสนุนและเสริมงานข่าวหลัก ได้ทำให้ข้อมูลข่าวสาร/ข่าวกรอง มีความสมบูรณ์มากขึ้น

7.2.7 นโยบาย : สร้างระบบเฝ้าตรวจและระบบแจ้งเตือนภัย

แนวทางการปฏิบัติ :

7.2.7.1 การเพิ่มขีดความสามารถของ กกล.ป้องกันชายแดน โดยจัดขป. ข่าวลับ ให้สามารถรวบรวมข่าวสารในพื้นที่ระวางป้องกัน ให้ได้ในระยะ 5 กม.

7.2.7.2 วางแผนรวบรวมข่าวสาร ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตามแนวชายแดน และความล่อแหลมของพื้นที่ โดยการกำหนดกรอบเป้าหมายด้านการข่าวให้กับหน่วยรวบรวมอย่างชัดเจน

7.2.7.3 การต่อต้านข่าวกรองเชิงรุก กกล.ป้องกันชายแดน และหน่วยข่าวที่เกี่ยวข้อง จะต้องรวบรวมข่าวสาร/ข่าวกรอง โดยพิสูจน์ทราบ ข่าวด้านการข่าวของประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ หน่วยงานข่าว และแหล่งข่าวของฝ่ายตรงข้าม เพื่อยับยั้งการปฏิบัติต่างๆ ของฝ่ายตรงข้าม ต่อฝ่ายเรา

7.2.7.4 หน่วยรับผิดชอบชายแดนต้องจัดให้มีการประชุมเพื่อประสานงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานด้านการข่าวในพื้นที่ ตามห้วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าว และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

7.2.7.5 จัดให้มีการบูรณาการด้านการข่าวในพื้นที่ โดยมีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลด้านการข่าวกับหน่วยป้องกันชายแดนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอย่างประสานสอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกัน

7.2.7.6 ต้องกำหนดแผนในการสร้างแหล่งข่าว และการส่งต่อแหล่งข่าวในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับการปรับย้าย หรือการผลัดเปลี่ยนกำลังขึ้น-ลงปฏิบัติหน้าที่ของกำลังพล

ผลลัพธ์ที่ต้องการ : ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนในพื้นที่ระวางป้องกันสามารถแจ้งเตือนการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม มีการประมาณการข่าวกรองที่ถูกต้อง เพื่อให้ฝ่ายยุทธการนำข้อมูลความเคลื่อนไหวและข่าวสารดังกล่าว ไปวางแผนและปฏิบัติการทางทหารได้อย่างทันเวลา

7.2.8 นโยบาย : เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือตามแนวชายแดนกับกำลังทหารประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดความขัดแย้ง

แนวทางการปฏิบัติ

7.2.8.1 จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น กับกำลังทหารประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง

7.2.8.2 กำหนดแผนการพัฒนาสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือตามแนวชายแดน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และความล่อแหลมในพื้นที่

7.2.8.3 หน่วยรับผิดชอบพื้นที่ชายแดนต้องบูรณาการแผนงานการพัฒนาสัมพันธ์ทั้งงบประมาณและงบประมาณป้องกันชายแดน เพื่อให้เกิดความถี่และครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบ

ผลลัพธ์ที่ต้องการ : ลดความหวาดระแวงของประเทศเพื่อนบ้าน เพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาและร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ในระดับพื้นที่ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

8. สายงานเสนาธิการที่มีบทบาทด้านการข่าว ของกองทัพภาคที่ 1

หน่วยงานที่มีบทบาทด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1 สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือบทบาทในการข่าวกรอง ที่ใช้เป็นข่าวงานข่าวหลัก และบทบาทในการสร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าว เป็นข่าวงานข่าวเสริม โดย กองบัญชาการกองทัพภาคที่ 1 มีการจัดฝ่ายเสนาธิการ แบ่งออกเป็น 6 สายงาน ตามแผนภาพที่ 2-2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2-2 ผังการจัดกองบัญชาการกองทัพภาคที่ 1

ที่มา : กองทัพภาคที่ 1, 2556

สายงานฝ่ายเสนาธิการที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาวิจัยในเรื่องการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 นั้นจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกัน 2 สายงาน ที่ต้องทำงานร่วมกัน ได้แก่

8.1 กองข่าว กองทัพภาคที่ 1

มีบทบาทโดยตรงในด้านการข่าวกรอง เป็นพันธกิจหลักด้านความมั่นคงในพื้นที่รับผิดชอบที่สำคัญพันธกิจหนึ่ง รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย วางแผน อำนาจการประสานงาน และกำกับดูแลการปฏิบัติการด้านการข่าวของหน่วยทหาร จึงเป็นเสมือนหัวใจหรือมันสมองของกองทัพภาคที่ 1 เพราะเป็นที่ปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาซึ่งประกอบด้วยแม่ทัพภาคที่ 1 เป็นผู้รับผิดชอบสูงสุด ให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่กำหนดไว้

8.2 กองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 1

มีบทบาทโดยตรง ในด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา และการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการพัฒนาสัมพันธ์กับส่วนราชการพลเรือน กลุ่มมวลชน ตลอดจนภาคประชาชนกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1

8.2.1 แผนปฏิบัติการจิตวิทยา กองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 1 มีหน้าที่วางแผนอำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล การปฏิบัติการจิตวิทยา และการช่วยเหลือประชาชน โดยใช้หน่วยปฏิบัติการจิตวิทยาที่ได้รับการบรรจุมอบ และขึ้นควบคุมทางยุทธการ ตลอดจนเครื่องมือที่มีอยู่ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการทหาร และด้านการเมือง ในภารกิจยามปกติ การกึ่งป้องกันประเทศ และการกึ่งรักษาความมั่นคงภายใน

8.2.2 แผนประชาสัมพันธ์ กองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 1 มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล งานด้านประชาสัมพันธ์ ที่เกี่ยวกับผลงานตามภารกิจของกองทัพภาคที่ 1 ด้วยการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกประเภท ที่หน่วยดำเนินการได้เอง

และขอรับการสนับสนุนจากหน่วยเหนือและหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล ถึงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีโทรทัศน์ การจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ เป็นต้น เพื่อเผยแพร่และกระจายข่าวสารข้อเท็จจริง ให้แก่ทหารตลอดจนประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้รับทราบบนพื้นฐานของความสามัคคี และความเข้าใจอันดีต่อกัน

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานด้านการข่าวเพื่อความมั่นคงของกองทัพภาคที่ 1 มีลักษณะของการมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจที่ดี ระหว่างประชาชนกับหน่วยทหาร ซึ่งต้องใช้ การประชาสัมพันธ์ และการปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคง ต้องกระทำควบคู่กันไป เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความเชื่อถือศรัทธา และความพึงพอใจของประชาชน ให้มีต่อกองทัพ อันจะส่งผลให้กองทัพได้รับความร่วมมือจากประชาชนตั้งแต่ยามปกติ ในการให้ข่าวสาร ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งในส่วนของประชาชน และกองทัพ ในการร่วมมือร่วมใจกันรักษาความสงบเรียบร้อย เมื่อประเทศต้องอยู่ในสภาวะสงคราม หรือในสถานการณ์การก่อการร้าย

ความรู้เกี่ยวกับระบบงานข่าวกรองของกองทัพบก

เมื่อได้ทราบเรื่องเกี่ยวกับ กองทัพภาคที่ 1 ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก ที่มีพื้นที่รับผิดชอบในพื้นที่ 26 จังหวัดภาคกลางในด้านความมั่นคง ในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายด้านการข่าว และการสร้างเครือข่ายประชาชนของกองทัพภาคที่ 1 ในลำดับต่อไปจะได้ศึกษาถึง กระบวนการทำงานด้านการข่าว เพื่อนำข่าวสารที่ได้รับ มาผลิตเป็นข่าวกรอง ที่ถูกต้อง ทันเวลา และใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งในกระบวนการนี้มีลักษณะเป็นวงรอบของการทำงาน เรียกว่า วงรอบข่าวกรอง ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป (โรงเรียนข่าว กรมข่าวทหารบก, 2548)

1. วงรอบข่าวกรอง

วงรอบข่าวกรอง เป็นหลักการที่ทางกองทัพบก ได้นำมาอบรมเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวกรองเพื่อนำไปใช้ในระบบงานข่าวในปัจจุบัน ทั้งที่เป็นภัยคุกคามทางทหาร และภัยคุกคามที่มีไซเบอร์ทางทหาร ในปัจจุบันไม่ว่าหน่วยใดหรือกองทัพใด จะต้องมีการมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำนาจการหรือฝ่ายเสนาธิการ เพื่อทำการช่วยเหลือผู้บังคับบัญชา ในการดำเนินงานที่ยุ่ยาก และซับซ้อนเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหาร กองทัพบกไทยแบ่งความรับผิดชอบ ในเรื่องการปฏิบัติงานของฝ่ายอำนาจการในหน่วยเล็กที่สุด ได้แก่หน่วยระดับกองพันที่มี เจ้าหน้าที่ฝ่ายอำนาจการหลัก 4 สายงาน ได้แก่ นายทหารฝ่ายการกำลังพล นายทหารฝ่ายการข่าว นายทหารฝ่ายยุทธการ และนายทหารฝ่ายส่งกำลังบำรุง ซึ่งในหน่วยทหารระดับสูงตั้งแต่ระดับกองพลขึ้นไป จะมีนายทหารฝ่ายกิจการพลเรือนเพิ่มเติมขึ้นมา เป็น 5 สายงาน และในระดับกองทัพภาคและกองทัพบก ก็จะมีสายงานปลัด

บัญชี ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงบประมาณ เป็นสายงานที่ 6 สำหรับนายทหารฝ่ายการข่าว นั้น มีหน้าที่ รายงานข่าวให้ ผู้บังคับบัญชาของตนทราบอยู่ตลอดเวลา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ข้าศึก สภาพลมฟ้า อากาศ ภูมิประเทศ และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ด้วยในบริบทปัจจุบันที่ภัยคุกคามเปลี่ยนแปลง รูปแบบจากภัยคุกคามทางทหาร มาเป็นรูปแบบภัยคุกคามที่มีไซเบอร์ทางทหารมากขึ้น ประชาชนจึงเป็น เป้าหมายหลักทางการข่าวอันสำคัญ เป็นแหล่งที่จะให้การสนับสนุน และจัดวาง การปฏิบัติการทางทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการข่าว นายทหารฝ่ายการข่าวจึงต้องเป็น ผู้ที่ช่วยเหลือ ผู้บังคับบัญชา โดยการกำกับดูแลกิจกรรมด้านการข่าว และการต่อต้านการข่าวกรอง ของหน่วยทหารนั้น ๆ อีกด้วย

2. ความหมายของข่าวกรอง และวงรอบข่าวกรอง

ข่าวกรอง คือ ผลผลิตที่ได้จากการรวบรวม ตีความ และประเมินค่า ของข่าวสาร ทั้งหมดที่ได้มา ซึ่งข่าวสารเหล่านี้ จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือหลายเรื่องของ ภัยคุกคามที่เกิดขึ้น หรือของพื้นที่ปฏิบัติการ และข่าวสารเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ วางแผน และการปฏิบัติการทางทหาร การดำเนินการหรือการจัดการ เป็นกรรมวิธีในการกำหนด วัตถุประสงค์ หรือกรรมวิธีในการกำหนดเป้าหมาย เพื่อที่จะดำเนินการตามที่ได้รับผิดชอบ ให้บรรลุภารกิจที่ได้รับมอบไป

วงรอบ หมายถึง ลำดับ ชุด หรือติดต่อกัน หรือเป็นตอน ๆ ของเหตุการณ์ หรือ การปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีขึ้นให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ และการปฏิบัติดังกล่าวนี้จะย้อนกลับมา เริ่มต้น ณ จุดที่เริ่มต้นใหม่นี้อยู่ตลอดเวลา จากคำจำกัดความของคำว่า “วงรอบการดำเนินงาน ข่าวกรอง” นี้ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งนั่นก็คือ “กรรมวิธีในการจัดตั้ง และปฏิบัติให้บรรลุความ มุ่งหมายของ ข่าวกรอง” หรือก็คือ “การผลิตข่าวกรอง” นั่นเอง

การผลิตข่าวกรอง หรือข่าวกรองการรบ แบ่งออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้.-

ชั้นที่ 1 การวางแผน เกี่ยวกับความพยายามในการรวบรวมข่าวสาร และการเตรียมคำสั่ง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจ หรืองานที่ได้รับมอบ

ชั้นที่ 2 การรวบรวมข่าวสาร

ชั้นที่ 3 การดำเนินการวิธีต่อข่าวสารที่รวบรวมได้ให้เป็นข่าวกรอง

ชั้นที่ 4 การกระจายและการใช้ข่าวสาร หรือข่าวกรอง

ทั้ง 4 ชั้นนี้ นับว่ามีความจำเป็นต่อการผลิตข่าวกรองเป็นอย่างมาก และถ้าเราได้ นำเอาชั้นตอนทั้ง 4 ชั้นนี้มาเรียงกันเข้าก็จะเรียกว่า "วงรอบข่าวกรอง" และวงรอบข่าวกรองนี้ จะเริ่มต้น หรือเกิดจากภารกิจของผู้บังคับบัญชา หรือเริ่มต้นจาก ภารกิจของหน่วย

3. การดำเนินงานตามวงรอบข่าวกรอง

ขั้นตอนของการดำเนินงานตามวงรอบข่าวกรอง ประกอบด้วย อำนาจการในเรื่อง การรวบรวมข่าวสารและจัดทำคำสั่ง รวบรวมข่าวสาร ดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง และ กระจายข่าวสาร และข่าวกรองให้แก่ผู้ใช้

ในขั้นการอำนาจการรวบรวมข่าวสาร แผนการรวบรวมข่าวสารตามภารกิจของหน่วย และสถานการณ์ภัยคุกคามจะต้องจัดทำขึ้น จากแผนดังกล่าวนี้ก็จะเกิดความต้องการข่าวสาร หรือข่าวกรอง โดยจัดทำเป็นแผนการรวบรวมข่าวสาร เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับภารกิจ ซึ่งออกมาในรูปของ หัวข้อข่าวสารสำคัญ และความต้องการข่าวกรองอื่นๆ และให้เห็นถึงกรรมวิธีแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ซึ่งนายทหารฝ่ายการข่าวใช้ผลิตคำสั่ง และคำขอ ด้านการข่าวให้เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารต่างๆ ไปปฏิบัติ

การรวบรวมข่าวสาร เป็นงานขั้นต่อจากการอำนาจการวางแผน หลังจาก ที่พิจารณาเลือกเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร ตามขีดความสามารถ และส่งคำสั่ง/คำขอไปให้นายทหารฝ่ายการข่าว จะกำกับดูแล การดำเนินการรวบรวมข่าวสาร เพื่อตรวจสอบว่าคำสั่ง/คำขอ และคำแนะนำต่าง ๆ นั้น ได้ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้รับทราบข่าวสาร ที่ทันสมัยตลอดเวลา และทำให้สามารถพิจารณาปรับปรุงแผนการรวบรวมข่าวสาร ได้อย่างต่อเนื่อง ตามสถานการณ์ภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป หรือตามสถานการณ์ของภัยคุกคามที่กระจ่างขึ้น มากขึ้น เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารต่าง ๆ ย่อมต้องการที่จะได้รับข่าวสารที่มีปริมาณมากกว่า ที่หน่วยเหนือกำหนด เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตข่าวกรอง และนำเอาข่าวสารและข่าวกรอง ที่ได้รวบรวมมาแล้วนั้น นำมาสนธิเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสมให้มีความหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.1 การวางแผน และการดำเนินการรวบรวมข่าวสาร

การวางแผนและการดำเนินการรวบรวมข่าวสารมี 6 ลำดับงานดังต่อไปนี้

3.1.1 กำหนดความต้องการข่าวกรองที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการตกลงใจ และการวางแผน

3.1.2 กำหนดความเร่งด่วนในความต้องการข่าวกรองรายการต่างๆ

3.1.3 กำหนดการปฏิบัติของฝ่ายที่เป็นภัยคุกคามที่ปวง หรือลักษณะของพื้นที่ปฏิบัติการซึ่งจะเป็นเครื่องแสดงถึงความต้องการข่าวกรองดังกล่าว

3.1.4 กำหนดรายการข่าวสารอันมีลักษณะเฉพาะเจาะจงขึ้น เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำคำสั่ง/คำขอข่าวสาร การได้รับข่าวสาร หรือไม่ได้รับข่าวสาร อาจเป็นสิ่งบอกเหตุใช้เพื่อยืนยันหรือปฏิเสธความต้องการข่าวกรองรายการนั้น

3.1.5 กำหนดเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร โดยพิจารณาขีดความสามารถเป็นมาตรฐาน จัดทำคำสั่งการรวบรวมข่าวสารอย่างเหมาะสม แล้วจัดส่งไปยังเจ้าหน้าที่เหล่านั้น

3.1.6 การกำกับดูแลการปฏิบัติงานรวบรวมข่าวสาร เพื่อประกันว่าจะได้รับข่าวสารทันเวลา ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้การวางแผน และกำกับดูแล การดำเนินการรวบรวมข่าวสารให้ประสบผลสำเร็จ

แผนรวบรวมข่าวสาร จะเป็นเครื่องมือช่วยเหลือนายทหารฝ่ายการข่าว ในการประสานงาน และการสนธิการปฏิบัติงาน ในการรวบรวมข่าวสารของหน่วย หรือเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร รวมทั้งช่วยให้เจ้าหน้าที่ทุกส่วน ในแผนกงานข่าวกรอง รับทราบถึงการปฏิบัติงานด้านการรวบรวมข่าวสารที่จัดทำ และดำเนินการ โดยหน่วยงานของตน

แผนรวบรวมข่าวสารฉบับสมบูรณ์ โดยมีบัญชีความต้องการข่าวกรองที่จัดทำขึ้นใหม่ทั้งหมดนั้น มักจะปรากฏเมื่อหน่วยเริ่มปฏิบัติงาน หรือเข้าปฏิบัติการเป็นครั้งแรก ดังนั้น การจัดทำแผนรวบรวมข่าวสารฉบับใหม่มักเกิดขึ้นได้ยาก ทั้งนี้เพราะแผนรวบรวมข่าวสารจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นผลมาจากการรวบรวมข่าวสาร ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์และผลกระทบ ทำให้ต้องทำการวางแผนโดยต่อเนื่อง ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะปรับปรุงแผนรวบรวมข่าวสารอยู่เสมอ

หัวข้อข่าวสารสำคัญ (หขส.) คือ ความต้องการข่าวกรอง ซึ่งมีความเร่งด่วนในอันดับสูงสุด เป็นข่าวกรอง หรือข่าวสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการ และภัยคุกคามซึ่งผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีความต้องการทราบ ก่อนที่จะสามารถตกลงใจได้ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วย และการเลือกหนทางปฏิบัติเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุผลสำเร็จ ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่าง หขส. กับการตกลงใจของผู้บังคับบัญชาในโอกาสหนึ่งนั้น ย่อมเป็นผลให้มีการกำหนด การเพิ่มเติม หรือยกเลิก หขส. ซึ่งจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาก่อนเสมอ ถึงแม้ว่า หขส. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้บังคับบัญชาโดยเฉพาะก็ตาม แต่ฝ่ายอำนวยการอาจกำหนดขึ้นในรูปของข้อเสนอ ข้อเสนอเหล่านี้ย่อมมีการประสานงานกันอย่างดีเสียก่อน แล้วนายทหารฝ่ายการข่าว จึงนำเสนอให้ผู้บังคับบัญชานุมัติ ในกรณีที่มีข่าวสารและข่าวกรองอย่างสมบูรณ์เพียงพอ ที่จะสนองตอบให้ผู้บังคับบัญชาใช้ตกลงใจได้อย่างมั่นใจแล้ว ผู้บังคับบัญชาย่อมไม่ต้องมีการจัดลำดับความเร่งด่วนในความต้องการข่าวสารที่มีความเร่งด่วนมาก แต่อย่างไรก็ดีย่อมไม่มีข่าวสารหรือข่าวกรองชนิดที่สมบูรณ์โดยไม่ต้องการข่าวสารเพิ่มเติมอีก

ความต้องการข่าวกรองอื่นๆ ย่อมเกิดจากความต้องการของหน่วยนั้น ซึ่งยังไม่ถึงขนาดที่จะจัดเป็น หขส. และที่เกิดจากความต้องการของฝ่ายอำนวยการ การจัดลำดับและ/หรือการประกาศความต้องการข่าวกรองอื่น ๆ ตลอดจนการแบ่งมอบเครื่องมือในการรวบรวมข่าวสารตามความต้องการเหล่านี้เป็นความรับผิดชอบของนายทหารฝ่ายการข่าว

หขส. และความต้องการข่าวกรองอื่นๆ เป็นการแจ้งให้ทราบถึงภารกิจข่าวกรองของหน่วยก็ตาม แต่ก็ยังมีความจำเป็นจะต้องมอบงานรวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติของฝ่ายที่เป็นภัยคุกคาม หรือลักษณะภูมิประเทศในพื้นที่ปฏิบัติการ ให้เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารเป็นการแน่นอนลงไปอีกด้วย เพราะการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้ามประการใดประการหนึ่งที่เกิดขึ้น หรือลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจเป็นสิ่งบอกเหตุ แสดงให้เห็นถึงหนทางปฏิบัติหลายหนทาง ที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงข้ามกระทำได้ จึงจะต้องกำหนดให้แน่นอนลงไปว่า ควรจะมอบภารกิจให้แก่เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร เพื่อทำการรวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติใดของฝ่ายตรงข้าม หรือลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการใด

เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร คือ บุคคล หรือหน่วย ซึ่งรวบรวมหรือดำเนินการวิธีต่อข่าวสาร เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารอาจรวบรวม ดำเนินกรรมวิธี หรือทั้งสองอย่างก็ได้ ไม่มีข้อจำกัดเป็นพิเศษลงไปว่า เจ้าหน้าที่พวกนี้รวบรวมข่าวสาร และพวกนั้นดำเนินการวิธี โดยปกติถือว่าทุกคนเหล่านั้นเป็นเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารด้วยกันทั้งสิ้น อนึ่งเจ้าหน้าที่ของหน่วยรองหน่วยข้างเคียง และหน่วยเหนือ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการข่าวกรองบางอย่าง ก็ถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารด้วย

การคัดเลือกเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารเมื่อได้กำหนดข่าวสารที่ต้องการต่างๆ ขึ้นแน่นอนแล้ว ก็คัดเลือกเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารที่มีอยู่เพื่อให้หาข่าวสาร ในการคัดเลือกนี้มีปัจจัยที่จะต้องพิจารณา คือขีดความสามารถ ความเหมาะสม ความเพียงพอ และความสมดุล

3.2 การรวบรวมข่าวสาร

การรวบรวมข่าวสาร ถือว่าเป็นขั้นที่มีความยากลำบากในวงรอบของข่าวกรอง ฝ่ายตรงข้ามย่อมสนใจ และปฏิบัติการทั้งปวงที่จะทำลายการรวบรวมข่าวสารของฝ่ายเรา มิให้ได้ข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติต่าง ๆ ของตน เพราะฉะนั้นฝ่ายตรงข้ามในสนามรบจึงมีการปกปิดกำลัง การประกอบกำลัง การวางกำลัง และการเคลื่อนย้ายกำลัง มีการระวังป้องกันในการติดต่อสื่อสาร มีการแพร่ข่าวลวง และการปฏิบัติทางยุทธวิธีในลักษณะที่จะลวงให้ฝ่ายเราเข้าใจผิด ฝ่ายเราจะต้องแสวงประโยชน์จากแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ทุกแห่งอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้ทำลายการต่อต้านต่าง ๆ ของฝ่ายตรงข้ามให้ได้ เช่นเดียวกันกับ ในสถานการณ์ภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหาร ฝ่ายที่เป็นภัยคุกคามก็พยายามที่จะปกปิดการดำเนินการของตนเช่นกัน

แหล่งข่าว หมายถึง บุคคล วัตถุ พฤติกรรม หรือระบบงาน ซึ่งเป็นต้นกำเนิดให้เกิดข่าวสาร แหล่งข่าวอาจอยู่ หรืออาจไม่อยู่ภายใต้ความควบคุมของฝ่ายเราก็ได้ข้อพิจารณาที่สำคัญยิ่ง ก็คือจะต้องเลือกแหล่งข่าว ให้สามารถรวบรวมข่าวสาร ให้บรรลุถึงความต้องการข่าวกรองที่กำหนดขึ้น ด้วยเหตุผลประการนี้จึงจำเป็นที่จะต้องรู้ว่าแหล่งข่าวอะไรบ้างที่มีอยู่เพื่อการวางแผนรวบรวมข่าวสาร

แหล่งข่าวที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างมากที่สุด สำหรับความมุ่งหมายทางข่าวกรองได้แก่การปฏิบัติการต่างๆ ของฝ่ายตรงข้าม เชลยศึก ราษฎรในท้องถิ่น ผู้อพยพ บุคคลพลัดถิ่น เจ้าหน้าที่พลเรือน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่กลับคืนหน่วย เอกสารและยุทธโศปกรณ์ของฝ่ายตรงข้ามที่ยึดได้ การแพร่กระจายของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และเสียงของฝ่ายตรงข้าม กลิ่น กระจุนด้านหลุมระเบิด พื้นที่อาบพิษด้วยสารเคมีชีวะ การระเบิดของอาวุธนิวเคลียร์ ภาพถ่าย แผนที่พยากรณ์อากาศ ข้อพิจารณาและรายงานต่างๆ เกี่ยวกับฝ่ายตรงข้าม

แหล่งข่าวอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ให้ข่าว เอกสารรายงาน และข้อพิจารณาข่าวกรองของหน่วยเหนือ หน่วยรอง และหน่วยข้างเคียง และเอกสารต่าง ๆ ที่จัดทำโดยหน่วยข่าวกรองทางฝ่ายพลเรือนเช่น สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

3.3 การดำเนินกรรมวิธี

การดำเนินกรรมวิธี เป็นการปฏิบัติขั้นหนึ่งในวงรอบข่าวกรอง กระทำเพื่อเปลี่ยนข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง การดำเนินกรรมวิธีจะประกอบด้วยปฏิบัติการ 3 ประการ ดังนี้

3.3.1 การบันทึก เป็นการลดปริมาณข่าวสารลงในรูปของการบันทึก หรือแสดงโดยการใส่แผ่นภาพ และยังเป็นการจัดระเบียบข่าวสารที่มีความเกี่ยวข้องกันไว้เป็นพวก การบันทึกจะทำให้การตีความในโอกาสต่อไปง่าย และมีความแน่นอนมากขึ้น และยังช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดทำรายงานข่าวกรอง ด้วยการวาดภาพข่าวสารที่มีอยู่ร่วมกัน เข้าเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกจะต้องมีจำนวนเพียงพอ ที่จะปฏิบัติต่อข่าวสารและข่าวกรองที่ได้รับเข้ามาเป็นจำนวนมากๆ และสามารถสนองความต้องการให้แก่เจ้าหน้าที่ต่างๆ เครื่องมือและวิธีการในการบันทึกต่างๆ ที่ใช้จะต้องอำนวยความสะดวกให้สามารถกระจายข่าวสารและข่าวกรองได้ทันเวลา

เครื่องมือในการบันทึกข่าวสารโดยทั่วๆ ไปซึ่งมีใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ บันทึกประจำวัน (Journal) แผนที่สถานการณ์ (Situation Map) เอกสารแยกเรื่องข่าวกรอง (Intelligence Workbook) แฟ้มข่าวกรอง (Intelligence Files) แผ่นบันทึกตารางพิกัด (Coordinates Register) เป็นต้น

3.3.2 การประเมินค่า เป็นการกำหนดความเกี่ยวข้อง ความแน่นอนของข่าวสาร และความเชื่อถือได้ของแหล่งข่าว รวมทั้งเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร การประเมินค่า

ข่าวสารในหน่วยระดับต่ำ จะมีขั้นตอนการปฏิบัติง่าย ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับขั้นตอนการปฏิบัติในหน่วยสูงขึ้นไป ในระดับ กรมและกองพัน ข่าวสารที่มีความเกี่ยวข้อง คือข่าวสารที่เกี่ยวกับพื้นที่ต้องสนใจของหน่วย สำหรับข่าวสารนอกพื้นที่ต้องสนใจอาจจะมีความเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ได้ ในหน่วยระดับนี้ อาจจะไม่สามารถตัดสินใจเชื่อถือได้ของแหล่งข่าวได้ เพราะว่า นายทหารฝ่ายข่าว อาจจะไม่คุ้นเคยกับแหล่งข่าวดังกล่าว ความแตกต่างระหว่างหน่วยเหนือและหน่วยรองดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากข้อเท็จจริงที่ว่า ข่าวสารที่ได้รับจากหน่วยเหนือโดยปกติได้ผ่านการดำเนินการวิธีมาแล้ว ผ่านการประเมินค่าและการตีความมาแล้ว แต่ข่าวสารที่รวบรวมโดยหน่วยระดับต่ำโดยทั่วไป จะได้จากแหล่งข่าวโดยตรง หรือการประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเอง การประเมินค่าประกอบด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

3.3.2.1 ความเกี่ยวข้อง การตรวจสอบข่าวสารเพื่อหาความเกี่ยวข้องกัน โดย จะต้องพิจารณาข่าวสารให้เจาะจงลงไปว่าเป็นไปตามสาระที่เกี่ยวกับ 3 หัวข้อดังต่อไปนี้

หัวข้อที่ 1 ข่าวสารนั้นเกี่ยวข้องกับฝ่ายตรงข้าม หรือลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการหรือไม่

หัวข้อที่ 2 มีความต้องการข่าวสารนั้นในทันทีหรือไม่ หากมีใครที่ต้องการ

หัวข้อที่ 3 ข่าวสารนั้นมีคุณค่าในปัจจุบันหรือในอนาคต และจะมีคุณค่าแก่ใคร

3.3.2.2 ความเชื่อถือได้ การประเมินค่าความเชื่อถือได้ จะกระทำต่อทั้งแหล่งข่าวและเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร หลักพื้นฐานในการตัดสินใจเชื่อถือได้ของแหล่งข่าว และเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร ก็คือ ประสบการณ์ที่ผ่านมา เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจอื่น ๆ ได้แก่ การฝึก ประสบการณ์ และการปฏิบัติที่ผ่านมาของหน่วยนั้น โดยทั่วไปแล้วหน่วยที่อยู่ใกล้ที่สุดกับแหล่งข่าว และเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร จะเป็นผู้ที่ตัดสินใจเชื่อถือได้ของแหล่งข่าว หรือเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารได้ดีที่สุด ด้วยเหตุนี้ตามปกติหน่วยเหนือจะยอมรับผลการประเมินค่าความเชื่อถือได้ของหน่วยรอง และจะพิจารณาค่าความเชื่อถือได้ของหน่วยที่รายงานข่าวสารมาเท่านั้น นั่นคือจะกำหนดคะแนนให้ในฐานะหน่วยรายงานข่าวสารอีกครั้งหนึ่ง

3.3.2.3 ความแน่นอน หมายถึง ความน่าจะเป็นจริงของข่าวสาร การพิจารณาตัดสินใจแน่นอนนั้น อาศัยพื้นฐานจากคำตอบต่อคำถาม 7 พื้นฐาน ดังต่อไปนี้

พื้นฐานที่ 1 ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามรายงานนั้นจะเป็นไปได้หรือไม่

พื้นฐานที่ 2 รายงานนั้นมีความสอดคล้องในตัวเองหรือไม่

พื้นฐานที่ 3 รายงานนั้นได้รับการยืนยันหรือสนับสนุนจาก
ข่าวสารที่ได้รับจากแหล่งข่าวสารหรือเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารอื่น ๆ หรือไม่

พื้นฐานที่ 4 รายงานนั้นสอดคล้อง หรือไม่สอดคล้องกับสาร
อื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วหรือไม่

พื้นฐานที่ 5 ถ้ารายงานนั้นไม่สอดคล้องกับข่าวสารจาก
แหล่งข่าว หรือเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารอื่นแล้ว ข่าวสารฉบับใดน่าจะเป็นจริงมากกว่ากัน

พื้นฐานที่ 6 วิธีตัดสินความแน่นอนที่น่าเชื่อถือมากที่สุด คือ
การเปรียบเทียบกับข่าวสารในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมีพร้อมอยู่แล้วในแฟ้มข่าวกรอง หรือเอกสาร
แยกเรื่องข่าวกรองที่จะเข้าประเภทไว้อย่างเหมาะสมแล้ว เมื่อมีโอกาสนายทหารฝ่ายการข่าวกรอง
ควรหาข่าวสารเพื่อการยืนยัน หรือปฏิเสธจากเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร และจากแหล่งข่าวที่
ต่างกัน

พื้นฐานที่ 7 การประเมินค่าความแน่นอนของข่าวสาร จะม
ความแตกต่างกันอย่างเห็นได้เด่นชัดในระหว่างหน่วยระดับสูงกับหน่วยระดับต่ำ เพราะเหตุว่าความ
แตกต่างเกิดจากข้อเท็จจริงที่ว่า หน่วยระดับสูงซึ่งมีแหล่งข่าว และมีข่าวกรองเป็นจำนวนมากกว่า
หน่วยระดับต่ำกว่า จึงย่อมมีโอกาสมากกว่าที่จะทำการยืนยัน สนับสนุน หรือปฏิเสธความแน่นอน
ของข้อมูลที่ได้รับรายงาน โดยไม่คำนึงถึงแหล่งข่าว ในแต่ละระดับหน่วยจะต้องทำการประเมินค่า
ความแน่นอนของข่าวสารและข่าวกรอง ที่ได้รับเข้ามาซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

การให้คะแนนการประเมินค่า การประเมินค่าข่าวสารแต่ละรายการ
จะกระทำด้วยระบบมาตรฐานระบบหนึ่ง คือ การประเมินค่าความเชื่อถือได้แสดงด้วยตัวอักษร และ
การประเมินค่าความแน่นอนแสดงด้วยตัวเลข การประเมินค่าจะกระทำในหน่วยระดับต่ำสุดเท่าที่
สามารถจะกระทำได้ การประเมินค่าความเชื่อถือได้ของแหล่งข่าวสาร และเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร
กำหนดได้ ตามแผนภาพที่ 2-3 ดังนี้.-

แผนภาพที่ 2-3 การประเมินค่าข่าวสาร

การประเมินค่าความเชื่อถือ	
ก - เชื่อถือได้เต็มที่	(A - Completely reliable)
ข - เชื่อถือได้	(B - Usually reliable)
ค - พอเชื่อถือได้	(C - Fairly reliable)
ง - ไม่น่าเชื่อถือ	(D - Not usually reliable)
จ - เชื่อถือไม่ได้	(E - Unreliable)
ฉ - ไม่อาจตัดสินความเชื่อถือได้ยังไม่มีข้อมูล	(E- Reliable cannot be judged)
การประเมินค่าความแน่นอนของข่าวสารกำหนดได้ดังนี้	
1 - ได้รับการยืนยันจากแหล่งข่าวอื่น	(1 - Confirmed by other sources)
2 - น่าจะเป็นจริง	(2 - Probably True)
3 - อาจจะเป็นจริง	(3 - Possibly true)
4 - สงสัยว่าจะเป็นจริง	(4 - Doubtfully true)
5 - ไม่น่าจะเป็นจริง	(5 - Improbable)
6 - ไม่อาจตัดสินความจริงได้	(6 - Truth Cannot be judged)

ที่มา : โรงเรียนข่าว กรมข่าวทหารบก, 2548

3.3.3 การตีความ การดำเนินการวิธีต่อข่าวสารขั้นตอนต่อไปได้แก่ การตีความซึ่งประกอบด้วยงาน 3 ประการ คือ การวิเคราะห์ (แยกออก) การสนธิ (รวมเข้าด้วยกัน) และการอนุมาน (ทำเป็นข้อสรุป) ในระหว่างขั้นตอนนี้ของวงรอบข่าวกรอง คือ การเปลี่ยนข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง

การวิเคราะห์ คือ การกรองและแยกข่าวสารที่ประเมินค่าแล้ว เพื่อแยกเอาส่วนสำคัญโดยคำนึงถึงภารกิจ และการปฏิบัติของหน่วยออกต่างหาก การวิเคราะห์ย่อมอาศัยการวินิจฉัยที่ดี และความรู้อย่างถ่องแท้ในเรื่องหลักพื้นฐานการปฏิบัติทางทหาร/ลักษณะของพื้นที่ปฏิบัติการ และสถานการณ์ของฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งหลักนิยมทางยุทธวิธีและการปฏิบัติที่ผ่านมาของฝ่ายตรงข้าม ในหน่วยระดับสูงกว่ากองพล การวิเคราะห์มีบ่อยครั้งที่มีจะต้องทำการวิจัยอย่างละเอียดด้วยความยากลำบากเป็นอย่างมาก เนื่องจากปริมาณข่าวสารมีมากขึ้น จะมีเจ้าหน้าที่จำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ จะต้องระลึกรถึงการปฏิบัติตามภารกิจของหน่วย เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียเวลาหรือใช้แรงงานไปโดยไม่จำเป็น

การสนธิ คือ การรวมส่วนต่าง ๆ ของข่าวสารที่ได้แยกออกจากกันในขั้นการวิเคราะห์ แล้วนำไปรวมเข้ากับข่าวสารอื่นๆ ที่ทราบแล้วเพื่อแสดงให้เห็นภาพข่าวกรองที่สมเหตุผล หรือให้ได้สมมุติฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม หรืออิทธิพลของลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการที่มีต่อภารกิจของหน่วย วิธีการเช่นนี้อาจจะกำหนดสมมุติฐานขึ้นมากกว่าหนึ่งข้อก็ได้ โดยอาศัยพื้นฐานของข่าวกรองที่มีอยู่ การสนธิโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตั้งสมมุติฐาน ย่อมต้องการวินิจฉัยที่ดี และความรู้ถึงเบื้องหลังอย่างถ่องแท้ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการทำกรวิเคราะห์ที่คินายทหารฝ่ายการข่าวกรองจะต้องหลีกเลี่ยงความคิดเห็นอย่างอุปาทาน และการกำหนดสมมุติฐานโดยอาศัยพื้นฐานจากประสบการณ์ และความปรารถนาของตนแต่ผู้เดียว แต่ต้องพยายามวางตัวในบทบาทของผู้บังคับหน่วยทหารของฝ่ายตรงข้าม หลังจากที่กำหนดสมมุติฐานขึ้นแล้ว ก็จะต้องมีการวิเคราะห์และทดสอบสมมุติฐานทั้งปวง การวิเคราะห์สมมุติฐานจะรวมถึงการกำหนดสิ่งบอกเหตุซึ่งควรจะมียู่ ถ้าสมมุติฐานนั้นเป็นผลใช้ได้ การทดสอบรวมถึงการตรวจสอบให้แน่นอนว่าสิ่งบอกเหตุเหล่านั้นจะยังมีอยู่หรือไม่ ทั้งนี้ภายในข้อจำกัดแห่งเวลาและเครื่องมือที่มีอยู่ การสนธิอาจจะกระทำในใจให้เสร็จสมบูรณ์โดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย หรืออาจจัดทำโดยใช้เวลายาวนาน ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข่าวสารเพิ่มเติมว่ามีปริมาณเพียงใด

การอนุมาน ในขั้นสุดท้ายของการตีความข่าวสารได้แก่การอนุมาน ความหมายของการอนุมาน ก็คือการพิจารณาเหตุผลจากสมมุติฐานที่ได้กำหนดขึ้น แล้วก็ทดสอบและพิจารณาถึงความเป็นไปได้ จากผลกรที่ได้นำมาสนธิดังกล่าว การอนุมานกำหนดขึ้นเพื่อตอบคำถามที่ว่า "ข่าวสารนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง กับสถานการณ์ภัยคุกคาม และพื้นที่ปฏิบัติการ คำตอบที่ได้รับจะเป็นข้อสรุปที่มีประโยชน์ ซึ่งจะใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดหนทางปฏิบัติของภัยคุกคามในอนาคต และเพื่อจัดทำประมาณการข่าวกรองให้ทันสมัยอยู่เสมอ การอนุมานที่จัดทำนั้นอาจได้รับคำตอบต่อคำถามที่ว่า ข่าวสารนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับข้ออะไรบ้าง กับการปฏิบัติการลวงทางยุทธวิธี และการต่อต้านการลวงของฝ่ายตรงข้าม

3.4 การกระจายข่าวสารและข่าวกรอง

การกระจาย หมายถึง การส่งข่าวสารและข่าวกรองอย่างทันเวลา ไปยังผู้ที่มีความต้องการทั้งปวง ความมุ่งหมายหลักของการกระจายอย่างทันเวลา ก็เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาสามารถตกลงใจได้อย่างเชื่อมั่น ความมุ่งหมายรองก็เพื่อ ให้ความรู้แก่ฝ่ายอำนวยการ นำไปใช้ในการดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวสารที่ได้รับมาใหม่ ข่าวกรองนำไปใช้ในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ในทุกระดับหน่วย เครื่องมือที่ใช้ในการกระจายจะเป็นเหมือน ๆ กันในทุกระดับหน่วย จะมีความแตกต่างกันก็เนื่องจากปริมาณของข่าวสาร ขอบเขตที่ต้องการให้ครอบคลุม และความถี่ในการกระจายเท่านั้น

วัตถุประสงค์ประการหนึ่ง การกระจายข่าวกรอง ก็เพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายการข่าวกรองในหน่วยระดับต่างๆ จะมีภาพข่าวต่างๆ ไปเช่นเดียวกัน และอ้างถึงโครงการข่าวเช่นเดียวกันในการวางแผนการปฏิบัติการ การกระจายข่าวกรองจะต้องคำนึงถึงความเร่งด่วน โดยมีข้อพิจารณาในการกระจายดังนี้

3.4.1 ต้องกระจายข่าวสารและข่าวกรองให้ถึงมือผู้ที่ต้องการใช้มากที่สุด อย่างทันเวลาเพื่อให้เขาสามารถประเมินค่า ตีความ จัดทำแผน และริเริ่มการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ก่อนที่ภาพข่าวกรองจะเปลี่ยนไป ข่าวสารที่ต้องกระจายไปให้ถึงมือผู้ใช้ให้ทันเวลา กรณีที่ไม่มีเวลาดำเนินกรรมวิธีให้เสร็จอย่างสมบูรณ์ ก่อนการกระจายนั้นก็ต้องแจ้งให้ผู้รับข่าวทราบถึงข้อเท็จจริงนั้นด้วย อาจแจ้งให้ทราบถึงแหล่งข่าวถ้าสามารถรักษาความปลอดภัยได้

3.4.2 ต้องกระจายข่าวกรองไปให้หน่วยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น อย่างไรก็ดี หากมีข้อสงสัยว่าข่าวกรองนี้จะมีประโยชน์ต่อหน่วยใดก็ให้กระจายไปยังหน่วยนั้นด้วย

3.4.3 ความสำคัญและความเร่งด่วนของข่าวกรองที่จะกระจายออกไป จะต้องนำมาพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เครื่องมือในการกระจายที่เลือกไว้จะอาศัยพื้นฐานจากการพิจารณาถึงความเร่งด่วน และเหมาะสม โดยให้เกิดการรบกวนน้อยที่สุดต่อการส่งข่าวทางด้านยุทธการ ข่าวสารที่กระจายออกไปจะต้องก่อให้เกิดความง่ายแก่ผู้รับโดยทำให้พร้อมที่จะค้นพบสาระสำคัญ

ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1

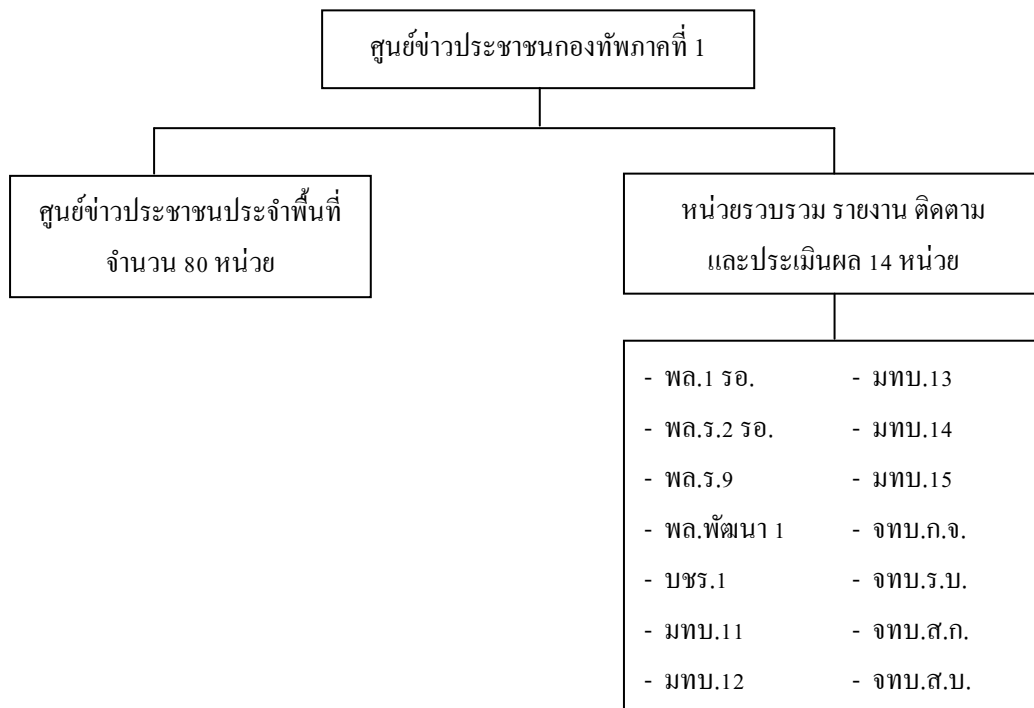
เพื่อนำไปสู่ความชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงควรทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินงาน ในโครงการแหล่งข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 ดังนี้

โครงการแหล่งข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 เป็นโครงการที่ กองทัพภาคที่ 1 ได้รับมอบหมายให้การดำเนินการตามคำริของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ที่ต้องการใช้ประโยชน์ จากหน่วยทหารระดับกองพัน ในงานด้านการข่าวเชิงรุก โดยการขอรับความร่วมมือจากประชาชน ให้ทำหน้าที่เป็นแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าวสาร สิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้แก่หน่วยทหาร เพื่อเป็นระบบข่าวงานข่าวเสริม ให้กับข่าวงานข่าวหลักของทางราชการ โดยเน้นข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับ ขบวนการก่อการร้าย ขบวนการลักลอบค้าอาวุธสงคราม ขบวนการค้ายาเสพติด การลักลอบของ แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบุกรุกที่ดินของทางราชการ และข่าวสารอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง โดยโครงการแหล่งข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 นี้ ได้เริ่มดำเนินงาน มาตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2546 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากกองทัพบก

วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ การจัดตั้งแหล่งข่าวประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของ กองทัพอากาศที่ 1 ในเขต 26 จังหวัดภาคกลาง เพื่อใช้เป็นระบบข่าวงานข่าวเสริมให้กับข่าวงานข่าวหลัก ในการแจ้งเบาะแสของบุคคล/กลุ่มบุคคล หรือขบวนการที่กระทำการใดๆ อันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ รวมทั้งเพื่อเป็นการป้องปรามบุคคลและกลุ่มขบวนการดังกล่าว ไม่ให้กระทำการ หรือกระทำการด้วยความยากลำบาก จากนั้นดำเนินการตรวจสอบโดยหน่วยงานข่าวหลักที่ กองทัพอากาศที่ 1 รับผิดชอบอยู่แล้ว

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการแหล่งข่าวประชาชน ได้แก่ กองข่าว กองทัพอากาศที่ 1 มีหน้าที่ วางแผนและดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข่าวประชาชนกองทัพอากาศที่ 1 ขึ้น เพื่อควบคุม อำนาจการ สั่งการ และกำกับดูแลหน่วยในโครงการ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ที่ได้รับจากหน่วยในโครงการ เพื่อวิเคราะห์ ประเมินค่า ตีความ และตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่เป็นเบาะแสสำคัญ ส่งให้หน่วยข่าวของกองทัพ และหน่วยข่าวต่าง ๆ ที่มาให้การสนับสนุน เพื่อทำการหาข่าวทางลึก โดยเมื่อหน่วยข่าวตรวจสอบแล้วพบว่าเป็นความจริง ก็จะจัดกำลังเข้าดำเนินการในพื้นที่ที่ฝ่ายทหารมีอำนาจดำเนินการได้ หรือส่งข้อมูลให้หน่วยที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจตามกฎหมาย ดำเนินการต่อไป (ดูรายละเอียดการจัดศูนย์ข่าวประชาชนได้จาก แผนภาพที่ 2-4)

แผนภาพที่ 2-4 ผังการจัดศูนย์ข่าวประชาชนกองทัพอากาศที่ 1

ที่มา : กองข่าว กองทัพอากาศที่ 1, 2556

กองกิจการพลเรือนกองทัพภาคที่ 1 มีหน้าที่สนับสนุนโครงการ โดยรับผิดชอบ ดำเนินการ ปฏิบัติการจิตวิทยา และประชาสัมพันธ์ เพื่อขอความร่วมมือ ปลุกจิตสำนึก ให้ประชาชนร่วมมือในการแจ้งข่าวสาร โดยใช้สื่อทุกประเภทที่มีอยู่ และขอความร่วมมือจากสื่อ อื่นๆ รวมทั้งแสวงประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆ ที่กองทัพภาคที่ 1 ได้ดำเนินการหรือร่วม ดำเนินการกับองค์กรอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งแหล่งข่าวประชาชนของหน่วยในโครงการ หน่วยปฏิบัติในโครงการ ได้แก่หน่วยทหารระดับกองพันของกองทัพภาคที่ 1 จำนวน 80 หน่วย โดยผู้บังคับหน่วยและผู้ปฏิบัติงานด้านการข่าว มีหน้าที่ ในการจัดตั้งแหล่งข่าว/ผู้ให้ข่าว ประชาชน เพื่อให้ข่าวสารตามเป้าหมายที่กำหนด และหน่วยทหารระดับกองพลของกองทัพภาคที่ 1 จำนวน 14 หน่วย ดำเนินการรวบรวม รายงาน ติดตาม ข่าวสาร และประเมินผลข้อมูลที่ได้รับจาก แหล่งข่าว/ผู้ให้ข่าวประชาชน ให้ศูนย์ข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 ทราบ

ผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินโครงการนี้คือ หน่วยทหารจะ ได้มีฐานข้อมูล ที่เป็นปัญหาตามสภาพแวดล้อมของหน่วย นำไปสู่แนวทางและมาตรการในการป้องกัน ป้องปรามและยุติก่อนที่ปัญหาเหล่านั้นจะเพิ่มระดับความรุนแรงต่อไป นอกจากนี้ ยังมีผลพลอยได้ที่ เกิดขึ้นจากโครงการฯ คือ กำลังพลทุกระดับ ตลอดจนครอบครัวและเยาวชนของหน่วย มีทักษะใน การสังเกต การจดจำ การเฝ้าระวัง และมีจิตสำนึกในการช่วยเป็นผู้ให้ข่าวสารด้านต่าง ๆ แก่หน่วย รวมถึงการที่ประชาชนในทุกสาขาอาชีพ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และประเทศชาติ จากความเป็นมาดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำแล้วว่า สถานการณ์ในสภาวะปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลง ไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ปัญหาด้านความมั่นคงเพิ่มความสลับซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากปัจจัยหลาย ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความทันสมัยของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจ ความแตกต่างทางสังคมจิตวิทยา การแข่งขันทรัพยากร รวมทั้งปัญหาทางศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณี ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งและเงื่อนไขอันนำไปสู่การใช้ความรุนแรง รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยทั่วไป อันเป็นส่วนหนึ่งของความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ

บทบาทของภาครัฐในการแก้ไขปัญหา ยังคงมีความพยายามที่จะเข้าไปจัดระเบียบ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย โดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไข ด้วยเหตุนี้เองหาก ไม่ได้ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน ปัญหาดังกล่าวก็ยากจะแก้ไขให้บรรเทาเบาบาง ใดๆก็ตาม การแก้ไข และจัดระเบียบนั้น รัฐหรือองค์กรจะต้องมีความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง และ จะต้องติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการรายงาน และ แจ้งข่าวสารจากประชาชนโดยทั่วไป โดยอาศัยความกลมกลืน การแทรกซึมจากกิจกรรมที่หน่วยงาน ภาครัฐมีปฏิสัมพันธ์จากอำนาจหน้าที่ที่องค์กรนั้นดำเนินการ

กองทัพภาคที่ 1 ในฐานะที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบดูแลความมั่นคงปลอดภัย ในพื้นที่รับผิดชอบในเขตภาคกลาง ตั้งแต่ความมั่นคงตามแนวชายแดนและพื้นที่ภายใน ในฐานะหน่วยในสายงานการรักษาความมั่นคงภายใน ทั้งในความรับผิดชอบหลักและการให้การสนับสนุนหน่วยงานความมั่นคงอื่น ๆ ในเชิงบูรณาการ ตลอดจนมีภาระหน้าที่อันสำคัญ และเป็นเกียรติสูงสุด คือ การถวายความปลอดภัยแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจน พระบรมวงศานุวงศ์ และบุคคลสำคัญของประเทศ

จากเหตุผลดังกล่าวในปี 2556 กองทัพภาคที่ 1 ได้รวบรวมและจัดตั้งเครือข่ายประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 เพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายด้านการข่าวที่มีความสมบูรณ์ เรียกชื่อโครงการที่พัฒนาปรับปรุงนี้ว่า โครงการเครือข่ายข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 มีการจัดลำดับความสำคัญ และความเร่งด่วน โดยการแสวงความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ จากทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนมวลชนที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลจากการดำเนินการดังกล่าวจะไปสนับสนุนกลยุทธ์ของ กองทัพภาคที่ 1 ปี 2556-2557 ที่ให้หน่วยมีการจัดตั้ง และพัฒนาขยายการติดต่อประสานงาน และการแจ้งเตือนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งลดความเสี่ยงทุกมิติ และโอกาส ในภารกิจการถวายความปลอดภัยแด่พระบรมวงศานุวงศ์ ด้วย

การจัดตั้งโครงการเครือข่ายข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 จะมุ่งเน้นการรวบรวมและสร้างเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อใช้ประโยชน์ในการแจ้งข่าวสาร การปลูกจิตสำนึก ในลักษณะการรวบรวมข่าวสารทางเปิด โดยอยู่บนพื้นฐานของสำนึกในความรักชาติ ความจงรักภักดีต่อแผ่นดินเกิด และสถาบันสูงสุด ให้รวบรวมข่าวสาร เกี่ยวกับการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัย ในสถาบันสูงสุด องค์กร และแหล่งชุมชนในท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เคลื่อนไหวอย่างผิดปกติ ของกลุ่มบุคคล วัตถุ สิ่งของ รวมทั้งข่าวสารอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นในอนาคต

แนวความคิดในการดำเนินการ คือ การพัฒนารวบรวม ระบบข่ายงานข่าวประชาชนของกองทัพภาคที่ 1 ที่มีอยู่และจัดตั้งแล้ว ให้ปฏิบัติงานอย่างประสานสอดคล้องกันทุกระบบ อย่างเป็นเอกภาพ บรรลุผลการปฏิบัติบนพื้นฐานของความเชื่อมั่น ความเป็นมิตร ความเข้มแข็งของประชาชนที่ผ่านการคัดเลือกให้มีสถานะเป็นผู้ให้ข่าว และได้มีหลักประกันถึงความปลอดภัยต่อตนเองและผู้ใกล้ชิด เพื่อนำไปสู่ ผลลัพธ์ที่ต้องการ คือความมุ่งมั่นในการรายงานข่าวสารอย่างแท้จริง

ตัวแบบในการสร้างเครือข่ายข่าวประชาชน คือ การจัดตั้งหน่วยควบคุม (Chief Information Officer : CIO) ให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทั้ง 26 จังหวัด ตั้งแต่ระดับจังหวัด ลงไปจนถึงระดับหมู่บ้าน โดยหน่วยรับผิดชอบพื้นที่ของแต่ละโครงการ ดำเนินการแบ่งมอบเครือข่ายประชาชน ให้กับหน่วยรองของตนตามขีดความสามารถ เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมระหว่างหน่วยรองกับประชาชน เช่น การพบปะ การฝึกอบรม หรือ การตรวจสอบ สามารถกระทำ ได้สะดวกและต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยที่จะชี้วัดผลสำเร็จของหน่วยคือ สามารถจัดให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยกับเครือข่าย ประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในการตอบโต้ข่าวสาร การส่งมอบเครือข่ายประชาชนเมื่อมีการสับเปลี่ยนหน่วย ฯลฯ ทั้งนี้หน่วยควบคุม (CIO) จะต้องคัดเลือกกำลังพลที่มีความเหมาะสม และเพียงพอ ที่จะทำหน้าที่ผู้ประสานงานข่าว กับแหล่งข่าว/ผู้ให้ข่าวประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบ

การใช้ประโยชน์ด้านการข่าวจากเครือข่ายข่าวประชาชน เป็นการรวบรวมข่าวงานข่าวที่ได้วางระบบข่าวงานในเชิงบูรณาการเพื่อให้เกิดความประสานสอดคล้อง ทั้งในเรื่องการแบ่งมอบพื้นที่เป้าหมาย เป้าหมายด้านการข่าว และเครื่องมือในการดำเนินการ ซึ่งจะก่อให้เกิดความแน่นแฟ้น ชัดเจนและเป็นปึกแผ่น ได้มีการแบ่งมอบและกำหนดพื้นที่เป้าหมายด้านการข่าวครอบคลุม 26 จังหวัดภาคกลาง รวม 3 ลักษณะของพื้นที่ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 พื้นที่ตามแนวชายแดน ครอบคลุม 7 จังหวัด (กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สระแก้ว จันทบุรี และตราด)

ลักษณะที่ 2 พื้นที่ตอนใน ครอบคลุม 18 จังหวัด (สิงห์บุรี ชัยนาท อ่างทอง อุทัยธานี ลพบุรี สระบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สุพรรณบุรี นครปฐม ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และนครปฐม)

ลักษณะที่ 3 พื้นที่กรุงเทพมหานคร

การกำหนดใช้หน่วยงาน เป็นเครื่องมือเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในแต่ละพื้นที่เป้าหมายอย่างเหมาะสม ได้แก่ พื้นที่ชายแดน ใช้หน่วยงานตามสายงานศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก และหน่วยงานตามสายงานการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพภาคที่ 1 พื้นที่ตอนใน ใช้หน่วยงานในโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพภาคที่ 1 และพื้นที่กรุงเทพมหานคร โครงการเสริมสร้างเครือข่ายด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และโครงการเครือข่ายประชาชนร่วมถวายความปลอดภัย ของกองทัพภาคที่ 1

แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเป็นนโยบายระดับชาติที่กำหนดกรอบทิศทางหลักในการดำเนินการด้านความมั่นคง เพื่อให้ภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ นำไปเป็นกรอบแนวทางดำเนินการในของเขตและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงของประเทศอย่างประสานสอดคล้องและเป็นเอกภาพ โดยได้น้อมนำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหลักคิด และมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ นโยบายด้านความมั่นคงภายใต้นโยบายรัฐบาลและแผนบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวมสามารถบูรณาการและดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ทั้งจากภาคราชการภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกันวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในบริบทต่างๆ รวมถึงความต่อเนื่องจากการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2550 – 2554 นำมาสู่ข้อสรุปและบ่งชี้ว่า นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ ในระยะ 5 ปีข้างหน้า คือ 2555 – 2559 ควรมุ่งแก้ไขปัญหาคือเป็นแก่นหลักของประเทศ ในการเสริมสร้างฐานรากความมั่นคงและเสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่สันติสุข เพื่อให้การพัฒนาในด้านต่างๆ ดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การฟื้นคืนความสมานฉันท์ของคนในชาติ สร้างภูมิคุ้มกันของสังคมในทุกกระดับ ลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยคุกคาม การเตรียมพร้อมด้านความมั่นคงอย่างรอบด้าน มีความเข้มแข็งในการป้องกันประเทศ และการเสริมสร้างสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ นอกจากนี้ การขับเคลื่อนนโยบายได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการนโยบายในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ การขยายเครือข่ายภาคีด้านความมั่นคงและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้การพัฒนางานด้านความมั่นคงขยายไปสู่ประชาคมทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวาง

นโยบายฉบับนี้ ได้ลำดับความสำคัญเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายอย่างมีทิศทางที่ชัดเจน โดยพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ อันเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและผลกระทบต่อความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติในภาพรวมเป็น “เกณฑ์สำคัญ” โดยกำหนดเป็นสองส่วนซึ่งในการจัดสรรทรัพยากรจะทำให้น้ำหนักก่อนนโยบายสำคัญๆ เป็นลำดับแรก ดังนี้ ส่วนที่ 1 นโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ วัตถุประสงค์โดยรวม คือ รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คนในชาติมีจิตสำนึกพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แก้ไข

ปัญหาอันเป็นรากเหง้าของความขัดแย้งในสังคมนำไปสู่ความสมานฉันท์ของคนในชาติ และจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป วัตถุประสงค์หลัก คือ ทุกภาคส่วนมีภูมิคุ้มกันเข้มแข็งและศักยภาพในการจัดการกับภัยคุกคามทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันประเทศ การเตรียมความพร้อมของชาติในการเผชิญกับภาวะสงคราม สาธารณภัย ภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบรุนแรง อาชญากรรมข้ามชาติและภัยคุกคามลักษณะใหม่ รวมทั้งการมีสถานะแวดล้อมที่สร้างสรรค์และสันติในการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน ประชาคมโลก บนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์ และการดำรงเกียรติภูมิของชาติ

ในปี 2555-2557 รัฐบาลได้มีการกำหนดนโยบายการบริหารและการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดความสงบสุขอย่างยั่งยืนภายใต้อัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยกำหนดเป็น 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาด้านความมั่นคงในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2555-2557 ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยยึดหลัก “การเมืองนำการทหาร” ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์หลักและยุทธศาสตร์รอง ดังนี้

ยุทธศาสตร์หลัก คือ ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์รอง คือ

1. การเสริมสร้างความเข้าใจ
2. การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแทรกซ้อน
4. การดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน
5. การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
6. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

1. การพัฒนาการบริหารด้วยมีส่วนร่วมและบูรณาการแก้ไขปัญหาพื้นที่พิเศษ
2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชนในการร่วมสร้างสันติสุข
3. การสร้างพื้นที่และสภาพแวดล้อมเพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี
4. การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

5. การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การอำนวยความสะดวกเป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมาย การเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง
6. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน
7. การพัฒนาสังคม กีฬา ท่องเที่ยว คุณภาพชีวิตและผู้ด้อยโอกาส
8. การสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน
9. การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากบริบทในด้านการรักษาความมั่นคงในหัวข้อที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าประชาชนในชาติ คือผู้มีบทบาทหลักและมีความสำคัญอย่างยิ่ง การดำเนินงานของหน่วยงานด้านความมั่นคง จะไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้โดยหากไม่ได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายการสื่อสารเพื่อนำมาเป็นกรอบในการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการพัฒนาไว้ว่า คือ การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในระดับต่างๆ เป็นกระบวนการตัดสินใจ ในการเข้าร่วมปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความสมัครใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สมบุญ ธีรวิฒนะตระกูล , 2540 : 35)

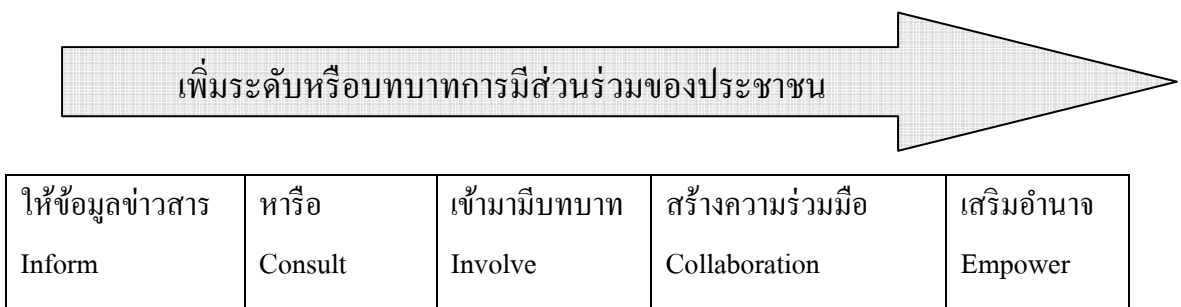
อรรถ ก๊กผล ได้สรุปไว้ในคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน (2546) เกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน คือ กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย จากนิยามดังกล่าว แสดงว่า องค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายรัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยเน้นการสื่อสารสองทาง ทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่ใช่

การทำครั้งเดียวจบ และควรเกิดขึ้นตลอดโครงการเป้าหมายของการมีส่วนร่วม ไม่ใช่เพียงการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมาย หรือการทำให้ไม่มีความขัดแย้ง หากแต่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และเป็นวิธีการเพื่อทำให้การตัดสินใจของรัฐดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

หลักการบริหารจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยหลัก 4S ได้แก่ ประการแรก Starting Early หรือ การเริ่มต้นเร็ว ประการที่สอง Stakeholders หรือ ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ประการที่สาม Sincerity หรือ ความจริงใจ และประการสุดท้าย Suitability หรือ วิธีการที่เหมาะสม

ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้บริหารกระบวนการมีส่วนร่วม ต้องมีความชัดเจนว่า ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับใด ซึ่งการขาดการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างองค์กรกับประชาชนจะก่อให้เกิดความ ขัดแย้ง ดังนั้นก่อนมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องสื่อสารให้ชัดเจนว่าผลของการมีส่วนร่วมคืออะไร เป็นการมีส่วนร่วมระดับใด ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้เป็นการสะท้อนถึงบทบาทและอิทธิพลของประชาชน ยิ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนสูง หมายถึงบทบาทของประชาชนรวมทั้งการอุทิศตัวของประชาชนในกิจกรรมการมีส่วนร่วมสูงขึ้นด้วย ตามแผนภาพที่ 2-5

แผนภาพที่ 2- 5 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา : ורתัย ก๊กผล, 2546

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง ความเกี่ยวข้องทางด้านอารมณ์ และจิตใจ (Mental And Emotional Involvement) ของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลในการเกี่ยวข้องดังกล่าวนี้เองที่เป็นเหตุผลเร้าใจ ให้กระทำการบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วยแนวความคิดเกี่ยวกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้น ทำให้สามารถที่จะมองการมีส่วนร่วมว่าประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ประการแรก การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ กล่าวคือ ผู้มีส่วนร่วมจะมีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านอารมณ์ และจิตใจ ไม่ใช่เฉพาะเพียงการกระทำเท่านั้น

2. ประการที่สอง การกระทำทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เมื่อผู้ที่มีส่วนร่วมมีความเกี่ยวข้องทั้งทางด้านการกระทำและจิตใจแล้ว ก็เปรียบเสมือนเป็นการเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดเห็น เพื่อที่จะกระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม (Group Goal) ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นมากกว่าการที่จะกระทำตามคำสั่งเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการกระทำโดยปราศจากการยินยอมพร้อมใจและสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ การมีส่วนร่วมจึงเป็นความสัมพันธ์ทางอารมณ์ และจิตใจ แบบ “ยูคิวิติ” คือมีการติดต่อสื่อสารแบบสองทางมีทั้งไปและกลับระหว่างกลุ่มและบุคคล

3. ประการที่สาม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เมื่อเกิดการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ และมีส่วนในการกระทำให้แก่สถานการณ์ใด ๆ ของกลุ่มนั้นแล้ว ผู้มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มนั้นด้วย เพราะการมีส่วนร่วมนั้น เป็นกระบวนการรูปแบบหนึ่งของสังคม ในการที่บุคคลได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่ม และต้องการที่จะเห็นผลสำเร็จของการกระทำนั้น ๆ ด้วย

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำกิจกรรมใด ๆ ร่วมกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งจะต้องกระทำในช่วงเวลาที่เหมาะสม และในการกระทำกิจกรรมดังกล่าวนี้ จะต้องเกิดความรู้สึกผูกพันของบุคคล ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้น สามารถมองได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของบุคคล ซึ่งมีความบังเอิญพ้องต้องกัน จึงกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม ประการที่สอง ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งมีผลผลักดันไปสู่การรวมกลุ่ม เพื่อจัดการวางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกัน และประการสุดท้าย ได้แก่การตกลงใจร่วมกันในการที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนของตนไปในทิศทางที่ปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้ ต้องมีพลังมากพอที่จะก่อให้เกิดความคิดเห็นริเริ่ม ในการกระทำใด ๆ ที่จะสนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำนั้นๆ

ราสเซอร์ (Rousseau อ้างใน บุญชัย เกิดปัญญาววัฒน์ , 2535) ได้เขียนทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (A Participation Theory Of Democracy) ไว้ว่า การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสถียรภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่ ที่สำคัญคือจะต้องไม่มีใครเป็นนายใคร หรือเป็นนายแห่งชีวิตใคร และกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องอยู่

บนพื้นฐานของความเสมอภาค และความสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการตระหนักรับรู้
ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเอง

ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ จึงหมายถึง การที่ประชาชนให้ความร่วมมือ
ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยคุกคามต่อความมั่นคง ซึ่งจะเป็นการป้องกันและดูแลรักษา
ชุมชนที่อยู่อาศัยอันหมายรวมถึงประเทศชาติ ให้มีความสงบสุขมั่นคงปลอดภัย ตลอดไป

แนวคิดของรัฐบาลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตามนัยของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดแนวนโยบายด้าน
การมีส่วนร่วมของประชาชน ตามมาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วม
ของประชาชน ดังต่อไปนี้

1. บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง
ของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึง
ผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ

2. จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขต
อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้
จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

3. กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการ
ของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตาม
แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและ
สาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่ว
ประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดย
คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

4. พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการ
แผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

5. จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการ
สาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วน
ร่วมของประชาชน

6. ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม

7. จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งจัดให้มีสภาพพัฒนาการเมืองที่มีความเป็นอิสระ เพื่อติดตามสอดส่องให้มีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

8. ดำเนินการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเหมาะสม แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2556 - พ.ศ.2561) ได้กำหนดเรื่องการส่งเสริมระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองเบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้แก่ การส่งเสริมให้หน่วยงานราชการทบทบพาทและภารกิจของตนให้มีความเหมาะสม โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น การถ่ายโอนภารกิจบางอย่างที่ภาครัฐไม่จำเป็นต้องดำเนินงานเองให้ภาคส่วนอื่น รวมทั้งการสร้างความร่วมมือหรือความเป็นภาคีหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น โดยมีการกำหนดคกลยุทธ์ในการทบทบพาทภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้เหมาะสม ถ่ายโอนภารกิจงานและกิจกรรมที่ภาครัฐไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเองให้ภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ส่วนราชการทบทบพาท ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ รวมทั้งสำรวจตรวจสอบ และทบทบกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการยกเลิก ปรับปรุง หรือจัดให้มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศขึ้นใหม่ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ หรือสอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว และลดภาระของประชาชนเป็นสำคัญ

2. วางระบบการบริการสาธารณะทางเลือก ตลอดจนพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการถ่ายโอนภารกิจของภาครัฐให้แก่ภาคส่วนอื่นๆ ให้มีความเหมาะสมกับของเขต หน้าที่ ความรับผิดชอบ และศักยภาพของภาคส่วนอื่นๆ ที่เข้ามาดำเนินการแทนภาครัฐการส่งเสริมการบริหารราชการระบบเปิดและการสร้างเครือข่ายประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 77 ได้กำหนดให้รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็น และเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 และหลักการตามแผนยุทธศาสตร์ ที่ 5 ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2556 - พ.ศ.2561)

กองทัพบกจึงได้กำหนดวิธีการดำเนินงานในการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้ (กองทัพบก, 2547)

1. เป้าหมาย การเปิดระบบราชการกองทัพบก ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มุ่งให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมกับกองทัพบก และรับผลสะท้อนถึงการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบก จึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักในการเชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทัพบก ได้แก่ ประชาชนรอบที่ตั้งหน่วย ข้าราชการและเจ้าพนักงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ นักวิชาการในสถาบันการศึกษา และนักวิชาการอิสระ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรพัฒนาภาคเอกชน (NGOs) สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป

2. มาตรการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกองทัพบก มีหลักการทำงานโดย กำหนดการปฏิบัติไปถึงหน่วยระดับกองพันหรือเทียบเท่า ทหารกับประชาชน มีความเสมอภาค ทรหดภาพ ไม่มีการแบ่งแยก มีความบริสุทธิ์ จริ่งใจ ในกรณีที่มีข้อมูลเป็นความลับ ถ้าเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อภารกิจของหน่วย ผู้บังคับหน่วยทหารจะต้องใช้วิจารณญาณในเรื่องการรักษาความลับ โดยการชี้แจงที่นุ่มนวลและมีเหตุผล นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการกำหนดดัชนีชี้วัด

3. การพัฒนาระบบราชการของกองทัพบก ในส่วนของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และเป็นการสะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของกองทัพ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามารับรู้ และมีส่วนให้เห็นกับกิจการของกองทัพมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีความพอดี ที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภารกิจของกองทัพด้วย

4. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากจะได้อำนาจไว้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งนำไปสู่นโยบายของรัฐบาล รวมถึงแนวทางการเปิดระบบราชการของกองทัพบก ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าวมาแล้ว และได้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นจากบทเรียนในการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มว่าจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างรุนแรง ได้สะท้อนให้เห็นถึงการไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่ง que แสดงให้เห็นความซับซ้อนและยุ่งยากของปัญหา (Chaos) ด้านความมั่นคงในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นเรื่องของความเชื่อค่านิยม ทัศนคติ และวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของประชาชนได้อย่างชัดเจน ดังนั้นการดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคงนั้น จึงมีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องดำเนินการตั้งแต่ยามปกติ และต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชน และการสื่อสาร

การดำเนินงานในโครงการแหล่งข่าวประชาชน เป็นการสร้างกลุ่มความร่วมมือระหว่างประชาชนทั่วไปกับหน่วยทหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการรักษาความมั่นคง ซึ่งอาภรณ์ จันทร์สว่าง (2525) สรุปว่า กลุ่มจะรักษาความเป็นกลุ่มให้คงอยู่ได้ด้วยเงื่อนไข 4 ประการคือ การมีจุดประสงค์ร่วมกันของกลุ่ม การมีความพึงพอใจของปัจเจกบุคคลในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และมีการพึ่งพาอาศัยกันและกันของสมาชิก

เมื่อกลุ่มเริ่มก่อตัวขึ้น และพัฒนาการจากระดับแรกไปจนถึงระดับที่กลุ่มมีความมั่นคง กิจกรรมหนึ่งที่สามารถทำให้กลุ่มอยู่รอดทุกระยะของการเจริญเติบโต คือ การสื่อสาร เพราะการสื่อสารช่วยให้สมาชิกของกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกของกลุ่ม การติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มจะมีลักษณะเป็นเครือข่าย (สุนันทา มวลชมพู, 2517: 17) การรวมตัวของกลุ่มองค์กรในรูปของเครือข่ายเปรียบเสมือนเป็น องค์กรร่วม (Umbrella Organizations) ที่เชื่อมองค์กรสมาชิกและสมาชิกเข้าด้วยกัน เป็นช่องทางให้มีการสื่อสารระหว่างกัน พุดคุยแลกเปลี่ยนกันในประเด็นปัญหาที่สนใจร่วมกัน (ยุทธนา วรณปิติกุล และสุพิต เรืองจิต อังใน ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543:307)

การรวมตัวเป็นเครือข่ายมีพื้นฐานอยู่บนวัตถุประสงค์ในการรวมตัว แต่ละเครือข่ายก็มีที่มาแตกต่างกัน ความหมายและธรรมชาติของเครือข่ายการสื่อสารจะช่วยพิจารณาได้ว่า การรวมตัวของกลุ่มใด เป็นเครือข่ายการสื่อสารที่แท้จริง และกลุ่มใดเป็นเครือข่ายเทียม (Pseudo Network) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของเครือข่ายไว้ดังนี้

กาญจนา แก้วเทพ (อังในปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543: 305) ให้ความหมายของเครือข่ายว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือ องค์กรหลายองค์กรที่ต่างก็มีทรัพยากรของตัวเอง มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงาน และมีกลุ่มเป้าหมายของตัวเอง บุคคล กลุ่ม หรือองค์กรเหล่านี้ได้เข้ามาประสานงานกันอย่างมีระยะเวลานานพอสมควร แม้อาจจะไม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็มี การวางรากฐานเอาไว้ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือ หรือความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาที่สามารถติดต่อได้

อรณพ พงษ์วาท (2539: 3) อธิบายลักษณะของเครือข่ายไว้ว่า เป็นการเชื่อมโยงร้อยรัดเอาความพยายามและการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยที่แต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติการกิจหลักของตนต่อไป อย่างไม่เสียเอกลักษณ์และปรัชญาของตนเอง การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นรูปของการรวมตัวกันแบบหลวม ๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้างของ

ความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน เครือข่ายความร่วมมือเป็นไปได้ทั้งระดับปัจเจกบุคคล องค์กร และสถาบัน อาจมีขอบข่ายและขนาดตั้งแต่เล็กๆภายในชุมชนไปจนถึงระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ

พัชนี เขยจรรยา และคณะ (2541) อธิบายความหมายของเครือข่ายการสื่อสารว่า คือ ระบบการแพร่กระจายข้อมูลในบรรดาสมาชิกของกลุ่ม จึงมีลักษณะต่างจากช่องทางการสื่อสารซึ่งเป็นเพียงตัวกลางการสื่อสารระหว่างผู้สื่อสาร

สุณีย์ แวมณี (2542) ระบุไว้ในงานวิจัยเรื่อง เครือข่ายการแพร่กระจายของสิ่งที่น่าสนใจเรื่องราวทางเพศในกรุงเทพมหานคร ว่า ระบบการสื่อสารของมนุษย์ประกอบด้วยเครือข่ายของบุคคลและบุคคล แต่ละกลุ่ม ซึ่งมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง มีผลให้เกิดการติดต่อ มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลที่อยู่ในเครือข่าย

จารุณี พชรพิมานสกุล (2542) ศึกษาเรื่อง เครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มชีวิต ได้ให้ความหมายของเครือข่ายไว้ว่าเป็น การรวมตัวของบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกันและได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อีกทั้งมีการติดต่อสื่อสารกันและกัน นอกจากนี้ธรรมชาติของเครือข่ายก็คือ การที่บุคคลสามารถเข้าออกจากกลุ่มได้ตลอดเวลา บุคคลที่มารวมตัวกันนั้นอาจจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างใกล้ชิด หรือเป็นผู้ที่เฝ้าดูอยู่ห่าง ๆ ก็ได้

ชวณวล คณานุกูล (2542) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเล่นและเครือข่ายการสื่อสารของผู้เล่นหอยใต้ดิน กล่าวว่า เครือข่ายคือ ระบบการแพร่กระจายข้อมูลหรือการติดต่อสัมพันธ์กันในบรรดาสมาชิกของกลุ่ม

Everett Rogers (1981) อธิบายเรื่องเครือข่ายว่า เครือข่ายการสื่อสาร (Communication Network) เกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างกันจนเกิดเป็นรูปแบบ (Pattern) ขึ้นมา ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกที่อยู่ในเครือข่าย โดยมีลักษณะการเชื่อมโยงหรือมีความเกี่ยวพัน โดยรูปแบบการถ่ายทอดข่าวสารนั่นเอง

ดังนั้นธรรมชาติของเครือข่ายจึงประกอบไปด้วยบุคคล หรือองค์กรที่เชื่อมโยงเข้าหากันด้วยการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน จนเกิดเป็นรูปแบบที่สามารถเชื่อมสมาชิกของเครือข่ายเอาไว้ได้ โดยที่บุคคล กลุ่มคน หรือ องค์กรที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายนั้นยังคงมีอิสระในการควบคุม จัดการบริหารตนเอง แต่สามารถที่จะเข้าช่วยเหลือหรือสนับสนุนเครือข่ายได้เมื่อเครือข่ายต้องการ

เมื่อเครือข่ายก่อตัว ย่อมต้องมีการเติบโตและพัฒนาการดำเนินไปของเครือข่ายในแต่ละระยะนั้นต้องอาศัยการสื่อสารภายในเครือข่ายซึ่ง พัทธนี เษยจรรยา และคณะ (2541) แบ่งประเภทของเครือข่ายการสื่อสารออกเป็น 2 ประเภทคือ เครือข่ายการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ และเครือข่ายการสื่อสารแบบเป็นทางการ ดังนี้

1. เครือข่ายการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal Network) หรือเครือข่ายการสื่อสารที่เกิดขึ้นเอง (Emergent Communication Network) ไม่มีผู้ใดได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการ หรือบังคับให้ใช้การติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางใดช่องทางหนึ่งอย่างตั้งใจ เครือข่ายการสื่อสารแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างอิสระ ในอัตราความถี่ และความเข้มข้นของการสื่อสารต่าง ๆ กัน พัทธนี เษยจรรยา และคณะ ยังพบว่า เมื่อเวลาผ่านไปเครือข่ายที่เกิดขึ้นเองนี้ จะค่อย ๆ กลายเป็นแหล่งข้อมูลที่ไม่เป็นระเบียบ (Unstructured) ส่วนเป็นการแลกเปลี่ยนสารในเครือข่ายเหล่านี้

2. เครือข่ายการสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Network) หรือเครือข่ายการสื่อสารที่ได้ถูกกำหนดไว้ (Prescribed Communication Network) เป็นประเภทของการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งเกิดปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายที่ได้มีการวางแผนอย่างแน่นอน ดังนั้นเครือข่ายเหล่านี้จึงมีโครงสร้างที่มีแบบแผน โดยบทบาทและสถานภาพของบุคลากรหรือสมาชิกจึงเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาอย่างมาก

ชิตาพร กันหลง (2542) พบว่า การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสารระหว่างองค์กรกับเครือข่ายที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีแล้ว รูปแบบการสื่อสารจึงมักเป็นการพูดคุยกันตัวต่อตัว หรือการพูดคุยกันทางโทรศัพท์

อรอนันต์ วุฒิเสน (2543) พบว่า การสื่อสารในการประสานเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพราะข้อมูลข่าวสารที่ถ่ายทอดถึงกันสามารถตอบสนองความต้องการและช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นของทุกคนได้

จารุณี พัทธพิมานสกุล (2542) พบว่า ระบบการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เป็นลักษณะการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของกลุ่มต่างๆภายในเครือข่าย และดำเนินไปในลักษณะของความต้องการสนิทสนมคุ้นเคย และความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเชื่อมโยงกลุ่มชีวิตด้วยกัน

ชิตาพร กันหลง (2542) พบว่า เครือข่ายการสื่อสารระหว่าง 30 องค์กรประชาธิปไตย มีการสื่อสารทั้งแบบไม่เป็นทางการและแบบเป็นทางการ ซึ่งแบบเป็นทางการจะเป็นการสื่อสารระหว่างกลุ่ม กับเครือข่ายที่เป็นองค์กรอิสระจากภายนอกที่ยังไม่มีความคุ้นเคยกันมากนัก การติดต่อสื่อสารระหว่างกันจึงกระทำเพราะสาเหตุของงานเป็นส่วนใหญ่ รูปแบบการสื่อสารมักเป็นการส่งหนังสือการประชุม และเป็นไปในลักษณะของการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร

Robert Putnam (อ้างในเวทีนี้ สตะเวทิน, 2542) พบว่า องค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมของคนในชุมชนจนเกิดความเข้มแข็งคือ การมีช่องทางการสื่อสารให้สมาชิกได้พูดคุยถึงปัญหาพร้อมกันทั้งในรูปแบบของการพูดคุยที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ การมีจำนวนมากของสมาชิกส่งผลให้เครือข่ายมีการพัฒนาระบบการจัดการภายใน การจัดสรรหน้าที่ของสมาชิก เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเครือข่ายในเชิงปริมาณและคุณภาพ และโครงสร้างที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

โครงการแหล่งข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ดังนั้น การศึกษาเครือข่ายการสื่อสาร ภายในศูนย์ข่าวประชาชนของกองทัพภาคที่ 1 และหน่วยทหารระดับกองพันในโครงการฯ ได้จัดตั้งขึ้นจะทำให้เห็นถึงรูปแบบ การดำเนินงานการสื่อสาร เพื่อความมั่นคง ในโครงการแหล่งข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 ได้เป็นอย่างดี

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวสนับสนุน กองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคในการ สร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวที่ผ่านมา จากนั้นจะได้พิจารณาปัจจัยแห่งความสำเร็จที่จะสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าว ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่า การสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการข่าว และการดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยทหาร และประชาชนผู้ให้ข่าว จะเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สามารถ สร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นการดำเนินงานอย่างยั่งยืน จากนั้นมาศึกษาแนวทางที่จะพัฒนาระบบการสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าว ดังนั้นการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพิจารณาคัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดดังกล่าว ดังนี้

รณชัย มัญชุสุนทรกุล (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1 มีความเห็นว่า การจัดองค์กรและการปฏิบัติงานด้านการข่าวในทุก ระดับ ได้มีการจัดองค์กรที่แน่นอนเป็นระบบอยู่แล้ว มีนโยบายดี แต่การปฏิบัติงานในแต่ละระดับ ยังซ้ำซ้อนกันอยู่ นอกจากนี้ พื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 มีขอบเขตกว้างขวางมากส่งผลให้ การได้มาของข่าวสาร ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่มีรูปแบบหลากหลาย ในพื้นที่ห่างไกล ค่าใช้จ่ายไม่ทันเวลา เพราะเครื่องมือ/เทคโนโลยี ในการหาข่าว และ รายงานยังไม่ทันสมัย ประกอบกับงบประมาณด้านการข่าวที่ได้รับ มีจำนวนจำกัด ทำให้การสร้างแหล่งข่าว หรือ รักษาแหล่งข่าวไว้

นั้นกระทำได้ยาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การจัดองค์กรและการปฏิบัติงานของกองทัพบกสหรัฐอเมริกาแล้ว มีปัจจัยสำคัญ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการข่าว ของกองทัพภาคที่ 1 อยู่ 4 ประการ คือ ประการแรก ด้านบุคลากร ที่ยังไม่มีจิตสำนึกในการเป็นนักการข่าว ขาดความชำนาญงานการข่าว ประการที่สอง เครื่องมือ/เทคโนโลยีในการหาข่าวและรายงานที่หน่วยมีใช้อยู่ ยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่เพียงพอ ประการที่สาม พื้นที่รับผิดชอบมีขอบเขตกว้างขวางมาก ไม่สัมพันธ์กับหน่วยรับผิดชอบ และประการสุดท้าย ด้านงบประมาณที่ได้รับจำนวนจำกัด

มนตรี ช่วนพัฒน์ (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การปรับปรุงระบบข่าวกรองให้เหมาะสมกับการปรับปรุงโครงสร้างของกองทัพบก เนื่องจากแนวโน้มของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้สถานะแวดล้อมมีความไม่แน่นอนสูง การกำหนดภัยคุกคามไม่สามารถกำหนดได้อย่างแน่ชัด ทั้งในเรื่อง รูปแบบ ขนาด และทิศทาง ประกอบกับปัญหาเรื่องการได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านการข่าวมีจำกัด จึงจำเป็นต้องรวมกำลังใช้พลังอำนาจของชาติ ในการสนับสนุนระบบงานข่าวกรองอย่างเหมาะสม ที่สามารถแจ้งเตือนภัยคุกคามได้อย่างถูกต้องและทันเวลา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ระบบงานทางด้านการข่าวที่มีอยู่ในขณะนี้ ในเชิงของนโยบายระดับสูงแล้วนั้น ได้ถูกกล่าวไว้ค่อนข้างครอบคลุม ปัญหาที่มีจึงอยู่ที่หน่วยงานในระดับรองลงไปจนถึงระดับปฏิบัติ ที่จะสามารถแปลงไปเป็นแผนงานในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นหรือไม่ และสามารถจัดลำดับความเร่งด่วนหรือความสำคัญของเรื่องนั้นได้ดีเพียงใด ในส่วนของ การสื่อสารที่ดีในทุกระดับจะเป็นตัวที่ตีกรอบให้การจัดการ การวางแผน การดำเนินการ และการกำกับดูแลเป็นไปได้ดีขึ้น ในส่วนของระดับผู้ปฏิบัตินั้น ผู้นำหน่วยในระดับต่างๆซึ่งอาจจะเริ่มที่ในระดับบนต้องมองเห็นความจำเป็นในการสร้างแรงจูงใจในรูปของค่าตอบแทน และงบประมาณของงานด้านนี้ว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่างานทางด้านอื่นๆ ตรงกันข้ามการข่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทางของนโยบายด้านอื่นๆด้วยซ้ำ และสุดท้ายการกระตุ้นให้หน่วยปฏิบัติมีส่วนร่วมและเต็มใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งการถ่ายทอดให้หน่วยระดับต่างๆเข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน มีแรงจูงใจ มีการสร้างขวัญให้ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการแล้วแม้ว่าจะมีข้อจำกัดอื่นๆบ้าง แต่ก็เชื่อว่าระบบงานข่าวของกองทัพย่อมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะป็นในขณะนี้ หรือหลังจากการปรับปรุงโครงสร้างกองทัพแล้วก็ตาม การสร้างระบบงานข่าวกรองที่ดีนั้นจึงไม่เพียงแต่ต้องสร้างนโยบายที่ดีแต่เพียงอย่างเดียว หากจะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างระดับต่างๆที่ดีด้วย เพื่อให้ทุกระดับได้เห็นภาพและเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งในระดับล่างนั้น อาจจะมี ความเข้าใจที่แตกต่าง และคลาดเคลื่อนไปจากระดับบนซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย

เสริมศักดิ์ นิยะโมสถ (2547) ได้ศึกษาวิธีการจัดตั้งแหล่งข่าว ในโครงการแหล่งข่าว ประชาชนของกองทัพภาคที่ 2 ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและแนวโน้มของปัญหาโครงการฯ ได้แก่ ด้านบุคลากร ผู้บังคับหน่วยและเจ้าหน้าที่ด้านการข่าว ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการข่าวระดับพอใช้ มีปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอ และล่าช้ามาก ไม่ได้มีการสำรวจความเป็นไปได้ของโครงการเสียก่อน ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ ด้านความร่วมมือของประชาชน ประชาชนโดยทั่วไปยังไม่มีจิตสำนึกที่จะรายงานข่าวสารเท่าที่ควร มีความกลัวว่าจะไม่ปลอดภัยต่อตนเอง การตอบสนองของเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวต่อข่าวสารที่ได้รับรายงานยังมีน้อย และโครงการฯ เป็นโครงการระยะสั้นเพียงปีต่อปี ไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน แนวทางในการพัฒนาโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบก ด้านบุคลากรควรพิจารณาการพัฒนาความรู้ จิตใจ ความสามารถด้านการข่าว ด้านงบประมาณ ควรตรวจสอบความจำเป็นในการใช้งบประมาณในการปฏิบัติเพิ่มเติมแล้วเสนอกองทัพบกพิจารณาดำเนินการต่อไป ด้านการบริหารจัดการ หน่วยควรพิจารณา มอบภารกิจให้เหมาะสม โดยจัดเจ้าหน้าที่มาดำเนินการ โดยเฉพาะ จัดทำแผน/คำสั่งรองรับ พิจารณาแบ่ง มอบพื้นที่รับผิดชอบร่วมกันให้ชัดเจน ปรับปรุงระบบการรายงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านความร่วมมือของประชาชน หน่วยที่ปฏิบัติงานควรจัดเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวลงไปพัฒนาสัมพันธ์กับ ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ สร้างความคุ้นเคย เพื่อให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้น ปิดลับ แหล่งข่าวของตน เพื่อความปลอดภัยของแหล่งข่าว ทำการปฏิบัติภารกิจจิตวิทยา/ประชาสัมพันธ์กับ ประชาชนให้มีจิตสำนึกที่พร้อมจะรายงานข่าวสารให้กับทางราชการ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เจ้าหน้าที่ ด้านการข่าวต้องติดตาม ตรวจสอบกับหน่วยเหนือ ถึงผลการดำเนินการต่อข่าวสารที่รายงานไปแล้ว ด้าน ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานเห็นควรรายงานงานหน่วยเหนือ เพื่อพิจารณาโครงการต่อเนื่องต่อไป

สินไทย พักเหลือง (2548) ได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา และอุปสรรค การทำหน้าที่แหล่งข่าวให้แก่กองทัพไทยของนักศึกษาวิชาทหาร มาพัฒนาแนวทางการใช้งานนักศึกษา วิชาทหาร เพื่อช่วยเหลือกองทัพไทยด้านการข่าวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยศึกษาจากนักศึกษาวิชา ทหารในพื้นที่ส่วนกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และ นครปฐม พบปัญหาที่ต้องแก้ไข ได้แก่ ประการแรก ต้องมีการคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารด้วยความ สมัยครใจ และมีการอบรมเพิ่มเติม ในเรื่องวิชาการข่าว (แหล่งข่าว และการรายงาน) ความมั่นคงของ ชาติ และอุดมการณ์ความรักชาติ ประการที่สอง ขั้นตอนการรายงานข่าวสารของนักศึกษาวิชาทหาร ต้องสั้น และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามาช่วยเหลือเพื่อนำข่าวสารเข้ากระบวนการเปลี่ยนเป็นข่าว กรอง และประการสุดท้ายหน่วยงานราชการต้องให้ความสนใจ ให้ความสำคัญ กำกับดูแลระบบการข่าว นักศึกษาวิชาทหาร ทุกชั้นตอน มีการพัฒนา และใช้งบประมาณอย่างชัดเจน

จากวรรณกรรมที่ได้ทบทวนมาแล้ว อันได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกองทัพภาคที่ 1 โครงการเครือข่ายข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 การดำเนินงานตามวงรอบข่าวกรองของกองทัพบก แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการข่าว การสร้างเครือข่ายการสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับประชาชนผู้ให้ข่าว รวมถึงผลงานการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการบรรยาย และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1 สามารถสรุปการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

กองทัพบก ได้ดำเนินงานด้านการข่าว โดยใช้แหล่งข่าวเปิด(opened sources)มานานแล้วแต่ด้วยบริบทของภัยคุกคามในอดีต ซึ่งเป็นภัยคุกคามทางทหารโดยตรง จึงมุ่งเน้นการดำเนินงานด้านการข่าวกรองโดยใช้การรวบรวมข่าวสารและข่าวกรองจากข่าวงานข่าวหลัก ได้แก่ กำลังพลหรือหน่วยทหารที่อยู่ในพื้นที่ที่การรบหรือพื้นที่ปฏิบัติการ ด้วยกิจกรรมทางทหารเอง เช่น การลาดตระเวน การเฝ้าตรวจพื้นที่การรบหรือพื้นที่ปฏิบัติการ การจัดตั้งแหล่งข่าวดำเนินการทางลับ ซึ่งได้เน้นองค์ประกอบหลักของข่าวสารหรือข่าวกรองที่ต้องการทราบ คือ ข้าศึก ลมฟ้าอากาศ และภูมิประเทศ โดยให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นลำดับความเร่งด่วนรองลงไป เมื่อเกิดยุคสงครามเย็น นอกจากข่าวสารหรือข่าวกรองเกี่ยวกับ ข้าศึกหรือฝ่ายตรงข้าม ลมฟ้าอากาศ ภูมิประเทศหรือพื้นที่ปฏิบัติการแล้ว หน่วยงานฝ่ายความมั่นคงได้ให้ความสำคัญกับประชาชน เป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จในการต่อสู้กับภัยคุกคาม เนื่องจากการต่อสู้ทางแนวความคิด ในอุดมการณ์ประชาธิปไตย กับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ มีการสร้างเครือข่ายประชาชน ปลุกจิตสำนึกความรักชาติ รักแผ่นดินเกิด เปิดพื้นที่ของกรมมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคง มีการจัดตั้งกลุ่มพลังมวลชน เป็นเครือข่ายประชาชน เช่น ไทยอาสาป้องกันชาติ ลูกเสือชาวบ้าน หมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง หมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดน กองหนุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย เป็นต้น จะเห็นได้ว่างานด้านการข่าวในลักษณะแหล่งข่าวเปิด(opened sources) ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม การได้รับความร่วมมือในการรายงานข่าวสารทางเปิดจากประชาชนผู้ให้ข่าว ในยุคสงครามเย็นนี้ จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยที่สร้างให้เกิดความร่วมมือจากประชาชน ได้แก่ ประการแรก มีการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาพื้นที่ นำความเจริญเข้าไปสู่พื้นที่ทุรกันดาร การจัดชุดวิทยากรจากหน่วยงานความมั่นคงเข้าไปอบรมสมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ และลูกเสือชาวบ้าน การปลุกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยและความรักชาติให้กับประชาชน ประการที่สอง มีการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานความมั่นคงกับประชาชน ทั้งการติดต่อสื่อสารทางเดียว ในการประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชน มีการปฏิบัติการจิตวิทยาโน้มน้าวให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นการแข่งชิงพื้นที่ทางความคิดของประชาชนอย่างจริงจัง การสื่อสารสองทาง มีการจัดตั้งองค์กรเข้าไปดูแลเครือข่ายประชาชนที่จัดตั้งไว้แล้ว เช่น กองหนุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ หมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดนให้ฝ่ายทหารดูแล สมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ หมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกัน

ตนเองให้ทางฝ่ายปกครองเป็นผู้ดูแลเป็นต้น หลังจากการสิ้นสุดยุคสงครามเย็น การสร้างเครือข่ายประชาชนด้านความมั่นคงและการสร้างการติดต่อสื่อสาร ได้ลดบทบาทลงจนกล่าวได้ว่าเกือบจะเลือนหายไป ในขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ ทางด้านความมั่นคง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การเมือง การทหาร และด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ได้เข้ามาแทนที่ภัยคุกคามทางทหาร หรืออาจกล่าวได้ว่าภัยคุกคามทางทหารในห้วงระยะเวลาอันใกล้นี้ ไม่น่าจะเกิดขึ้น ปัจจุบันจึงเผชิญกับภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหารทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยจากการก่อการร้าย ซึ่งนำความสูญเสียชีวิต บาดเจ็บล้มตายอย่างไม่จำกัดขอบเขต สถานที่ หรือเวลา หน่วยงานด้านความมั่นคงจึงต้องตระหนักถึงงานด้านการข่าวในปัจจุบัน ที่ต้องสร้างเครือข่ายประชาชนมาสนับสนุน งานด้านการข่าวอย่างจริงจัง และต่อเนื่องยิ่งขึ้น

กองทัพภาคที่ 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง รับผิดชอบพื้นที่ 26 จังหวัดภาคกลาง รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วยความจำกัดด้าน กำลังพล หน่วยงานข่าวหลักและงบประมาณ ในการที่จะบรรลุพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การป้องกันประเทศการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศและการถวายความปลอดภัยแด่พระบรมวงศานุวงศ์ จากการวิเคราะห์กลยุทธ์ของกองทัพภาคที่ 1 ดังที่กล่าวแล้ว นอกเหนือไปจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการข่าว การพัฒนากระบวนการดำเนินงานด้านการข่าวกรองแล้ว กองทัพภาคที่ 1 จะต้องดำเนินการพัฒนาเครือข่ายประชาชน ทั้งที่เคยจัดตั้งไว้แล้วและที่จะต้องจัดสร้างขึ้นใหม่ ไม่จำกัดว่าจะเป็นสายงานการดำเนินงานยามปกติ สายงานการป้องกันประเทศสายงานการรักษาความมั่นคงภายใน หรือสายงานการช่วยเหลือพัฒนาประเทศก็ตาม จะเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดที่ กองทัพภาคที่ 1 จะบรรลุพันธกิจตามรัฐธรรมนูญและปฏิบัติงานเป็นที่พึงพอใจของประชาชน

การสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวนั้น จะเป็นการปฏิบัติกรตามวงรอบข่าวกรองในขั้นที่ 2 คือ การรวบรวมข่าวสารและข่าวกรอง ซึ่งการดำเนินการตามวงรอบข่าวกรองของกองทัพบกสามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ได้แก่ การวางแผนรวบรวมข่าวสาร การรวบรวมข่าวสาร/ข่าวกรอง การดำเนินการปฏิบัติต่อข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง ขั้นสุดท้ายเป็นการใช้และการกระจายข่าวสาร/ข่าวกรอง ข่าวสารและข่าวกรองที่หน่วยงานข่าวผลิตขึ้นนั้นจะต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ทันเวลา และใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งปัจจัยของการทันเวลานั้นจะมีความสำคัญที่สุด ไม่เช่นนั้นถ้าแม้ว่าคำนึงถึงความถูกต้องอาจจะต้องใช้เวลาในการปฏิบัติมาก กว่าจะได้ข่าวที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เหตุการณ์ร้ายอาจจะเกิดขึ้นไปแล้ว ข่าวสาร/ข่าวกรองที่ได้มาก็จะไม่มีประโยชน์ การสร้างเครือข่ายข่าวประชาชนจะเป็นข่าวงานข่าวเสริมให้ข่าวงานข่าวหลัก เพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข่าวสารที่มีกระจัดกระจายครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่รับผิดชอบ ทำให้เกิดความหลากหลายของข่าวที่รายงานเข้ามา เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการปฏิบัติต่อข่าวสารให้เป็นข่าวกรองในขั้นที่ 3 ของวงรอบข่าวกรองด้วย

การศึกษาปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการข่าวที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าปัญหาด้านบุคลากรที่มาปฏิบัติงานด้านการข่าว จะต้องมีการสร้างจิตสำนึกด้านการข่าว มีการอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทันต่อบริบทภัยคุกคามในปัจจุบัน สามารถนำนโยบายของหน่วยงานระดับสูงที่กำหนดนโยบายได้ครอบคลุมงานด้าน

การข่าวอยู่แล้วนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ปัญหาด้านการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าว ยังคงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอยู่ การสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับประชาชนผู้ให้ข่าว ค่าใช้จ่ายทางธุรการทั่วไป หรือค่าใช้จ่ายให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานความมั่นคงกับประชาชนผู้ให้ข่าว ปัญหาการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งความเคลื่อนไหวในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผ่านมา จะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ยังมีพัฒนาการล่าช้าในการมีส่วนร่วมทางด้านความมั่นคงยังมีปัญหาเรื่องความร่วมมือจากประชาชนชนกัน ได้แก่ สร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจของประชาชนกับหน่วยงานข่าว การรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ให้ข่าวแหล่งข่าว เพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจในการรายงานข่าวสารอย่างจริงจัง การตอบสนองกับการรายงานข่าวของประชาชนว่ามีการดำเนินการอย่างไร และผลเป็นอย่างไร การติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนผู้ให้ข่าวกับหน่วยงานข่าว ต้องมีสายการติดต่อสื่อสารที่สั้นและรวดเร็ว

กรอบความคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัย เพื่อบรรยาย และอธิบายปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายประชาชน สนับสนุนงานด้านการข่าวเพื่อความมั่นคง ของกองทัพภาคที่ 1 ว่าควรมีรูปแบบหรือวิธีการอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขอย่างไร โดยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการข่าว และแนวทางในการปฏิบัติงานของกองทัพภาคที่ 1 มาพัฒนาสร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าว ให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 มาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย โดยกำหนดให้ ความมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านการข่าวกรองของกองทัพภาคที่ 1 เป็นตัวแปรตาม โดยมีตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา ได้แก่ การสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคงและการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับประชาชนผู้ให้ข่าวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังมุ่งศึกษาถึง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขอันจะนำไปสู่การพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สรุป

จากการศึกษาวรรณกรรมทำให้ทราบถึงความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการสร้างเครือข่ายข่าวประชาชนที่ผ่านมา ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะได้นำ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนี้ ไปกำหนดวิธีการวิจัยที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลของการวิจัย นำไปสู่การวิเคราะห์ จัดทำเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 โดยนำเอาโครงการเครือข่ายข่าวประชาชนกองทัพภาคที่ 1 เป็นแม่แบบในการศึกษาวิจัยเพื่อสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

บทที่ 3

ปัจจัยสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชน

สภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวกองทัพบก

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวกองทัพบก โดยการจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มของผู้บังคับหน่วยและเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวของหน่วย ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 พื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 ใน 26 จังหวัดภาคกลาง และส่วนที่ 2 สภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวกองทัพบก ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นข้อมูลในการศึกษาสภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวกองทัพบก และใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยระดับหน่วยปฏิบัติในโครงการเครือข่ายข่าวประชาชนของกองทัพภาคที่ 1 มีผลการดำเนินการดังกล่าว แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. พื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 ใน 26 จังหวัดภาคกลาง จะเห็นว่าสามารถแยกเป็น 3 พื้นที่ ดังนี้

1.1 กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตเมืองที่เป็นศูนย์กลางมีความเจริญในทุกด้านด้านเศรษฐกิจ เป็นที่ตั้งของเขตพระราชฐาน สถานที่สำคัญ ตลอดจนเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนอย่างหนาแน่นกว่าทุกส่วนของประเทศ หากเกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงของประเทศขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ จึงต้องมีการบูรณาการงานด้านการข่าวภาคประชาชนให้เหมาะสมอย่างมีเอกภาพ ที่จะรองรับต่อบริบทภัยคุกคามด้านความมั่นคง ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่เขตเมืองในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นการสนองตอบต่อกลยุทธ์ของกองทัพภาคที่ 1 ในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

1.2 พื้นที่ตามแนวชายแดน 7 จังหวัด มีหน่วยระดับกองพันของกองทัพภาคที่ 1 นับว่ามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น นับว่าสอดคล้องกับภารกิจหลักของกองทัพบกในด้านการป้องกันประเทศ แต่ปัญหาภัยคุกคาม นอกเหนือจากภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหารภายในประเทศแล้ว ในพื้นที่ชายแดนนั้นยังคงต้องให้ความสำคัญต่อบริบทภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามที่มาจากภายนอกประเทศ รวมถึงการเฝ้าตรวจตามแนวชายแดนในการรักษาอธิปไตยของชาติ การรุกคืบชายแดน และปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน ถึงแม้ว่าจะเป็นพื้นที่ที่มีหน่วยทหารระดับ

กองพันของกองทัพภาคที่ 1 มากที่สุดก็ตาม แต่จะมีเฉพาะใน 5 จังหวัดชายแดน ได้แก่ ชายแดนด้านตะวันตก 4 จังหวัด (กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์) ชายแดนด้านตะวันออก 1 จังหวัด (สระแก้ว) ยังคงมีช่องว่างใน 2 จังหวัดชายแดน (จันทบุรี และตราด) ซึ่งมีเฉพาะหน่วยทหารของกองทัพเรือ ดังนั้นในพื้นที่ชายแดนนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพบก และกลยุทธ์ของกองทัพภาคที่ 1 จำเป็นที่จะต้องมีการบูรณาการ และให้เกิดเอกภาพในการปฏิบัติงาน จึงต้องพิจารณาใช้หน่วยตามสายงานป้องกันประเทศ และหน่วยงานในสายงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคง มาเพิ่มเติม

1.3 พื้นที่ตอนใน 18 จังหวัดภาคกลาง มีหน่วยระดับกองพัน 4 จังหวัดเท่านั้น ได้แก่ ลพบุรี สระบุรี ปราจีนบุรี และชลบุรี สำหรับใน 14 จังหวัดไม่มีหน่วยทหาร ของกองทัพภาคที่ 1 มีที่ตั้งอยู่ ได้แก่ สิงห์บุรี ชัยนาท อ่างทอง อยุธยา ฉะเชิงเทรา ระยอง สุพรรณบุรี นครปฐม ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และนครปฐม อย่างไรก็ตาม ในเรื่องความรับผิดชอบพื้นที่นั้น หน่วยของกองทัพภาคที่ 1 ในระดับ มณฑลทหารบก และจังหวัดทหารบก ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ จะมีหน่วยทหารสี่ระดับ จังหวัด อำเภอ และกิ่งอำเภอครบทุกพื้นที่ จึงต้องพิจารณานำหน่วยงานเหล่านี้มาใช้งานด้านการข่าวด้วย

2. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล จากกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการเครือข่ายข่าวประชาชน ของกองทัพภาคที่ 1 ได้แก่ หน่วยที่มีที่ตั้งในกรุงเทพมหานคร หน่วยที่มีที่ตั้งใน 7 จังหวัดชายแดนภาคกลาง และหน่วยที่มีที่ตั้งในพื้นที่ 18 จังหวัดภายในประกอบด้วย ผู้บังคับหน่วย นายทหารฝ่ายการข่าว และตำแหน่งอื่นๆ ที่หน่วยงานให้มารับผิดชอบงานด้านข่าว ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการข่าวประมาณ 3 ปีเศษ เคยเข้ารับการศึกษาตามแนวทางรับราชการของเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวโดยเฉพาะ และเข้ารับการอบรมด้านการข่าวที่หน่วยเหนือจัดอบรมความรู้เพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ว่า หน่วยได้ให้ความสำคัญในการจัดผู้เข้ารับฝึกอบรมงานด้านการข่าวมากขึ้น โดยมีผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าประสบการณ์การทำงานด้านการข่าวจะมีระยะเวลาเฉลี่ยเพียง 3 ปีเศษ แต่ก็มีการส่งกำลังพลเข้ารับการศึกษา และอบรมด้านการข่าวเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามยังมีผู้รับผิดชอบงานด้านการข่าวของหน่วยที่ยังไม่ได้เข้ารับการศึกษา และอบรมด้านการข่าวเลย ซึ่งอาจจะเกิดจากการปรับย้ายตำแหน่งหน้าที่ เพื่อความก้าวหน้าในการรับราชการ หรือเพื่อความเหมาะสม

3. สภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจโดยวิธีการสัมภาษณ์นายทหารฝ่ายเสนาธิการของกองทัพภาคที่ 1 ที่ปฏิบัติงาน โดยมีประสบการณ์ด้านการข่าว และด้านกิจการพลเรือน ซึ่งสามารถดำเนินการ

สัมภาษณ์แยกเป็น นายทหารฝ่ายเสนาธิการด้านการข่าว จำนวน 4 คน และนายทหารฝ่ายเสนาธิการด้านกิจการพลเรือน จำนวน 3 คน เพื่อศึกษาสภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบกจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา มีผลการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

3.1 ประเด็นความเป็นมาของการใช้ประชาชนเป็นแหล่งข่าว ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบว่า เริ่มจากภาครัฐบาลให้กองทัพบก จัดทำเป็นโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบก โดยใช้นายทหารฝ่ายการข่าวระดับกองพันทั่วประเทศเป็นผู้ปฏิบัติ และใช้แหล่งข่าวจากกำลังพลและครอบครัว พลทหารกองประจำการ พลทหารที่ปลดประจำการแล้ว และประชาชนทั่วไป เนื่องจากสถานการณ์การก่อการร้ายสากลกำลังระบอบไปทั่วโลก และในขณะที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่จะมีผลเป็นรูปธรรม ใน 31 ธันวาคม 2558 และผลจากการรวมตัว AEC ได้มีการจัดทำ AEC Blueprint (แบบพิมพ์เขียว) เพื่อใช้เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศที่มีจุดเด่นในเรื่องต่างๆ รับผิดชอบในส่วนที่ถนัดและเหมาะสม ซึ่งประเทศไทยได้รับมอบหมายในเรื่องของการการท่องเที่ยว และการบิน เนื่องจากเป็นประเทศที่อยู่ตรงกลางอาเซียน จึงเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และการบินอย่างไม่ต้องสงสัย อีกทั้งไทยจะเด่นในเรื่อง การจัดประชุมต่างๆ, การแสดงนิทรรศการ, ศูนย์กระจายสินค้า, รวมทั้งเรื่องการค้าคมนาคมอีกด้วย ดังนั้นบุคลากรด้านความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการคมนาคมทางการบิน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแหล่งข่าวประชาชน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในเรื่องของการข่าว ให้มีความถูกต้องและทันกับสถานการณ์ให้มากที่สุด ดังนั้นกองทัพบก จึงมีการพิจารณาใช้เจ้าหน้าที่ข่าวระดับกองพันซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศให้เป็นประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ แจ้งเตือนหน่วยเหนือให้ทราบถึงภัยคุกคามต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะภัยคุกคามการก่อการร้าย เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแหล่งข่าวให้กับทางราชการ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนทราบถึงนโยบายของกองทัพบก ในการเสริมสร้างให้ประชาชนสมัครใจ และมีส่วนร่วมกับทางราชการในการให้ข่าวสารด้านความมั่นคง จนกระทั่งเกิดเหตุคนร้ายปล้นปืนค่ายทหาร กองพันพัฒนาที่ 4 อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อ ม.ค.47 โดยที่ฝ่ายความมั่นคงต่างๆ ไม่เคยได้รับเบาะแสมาก่อน นั่นหมายถึงความไม่มีประสิทธิภาพของงานด้านการข่าว และการไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้รัฐบาลสนับสนุนการดำเนินการ โครงการแหล่งข่าวประชาชนอย่างต่อเนื่องปีต่อปีมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากผลการดำเนินงานมีความเห็นว่า ข่าวสารที่ได้รับจากประชาชนจะมีประโยชน์มาก ประชาชนโดยส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือให้ข่าวสาร โดยสมัครใจ มากขึ้น โดยบนข้อสมมติฐานว่า ประชาชนที่อยู่ในภูมิภานาของตนเองย่อมที่จะได้รับทราบ และเข้าถึงปัญหาด้านความมั่นคง

ด้านต่างๆ ด้วยการสัมผัสโดยตรง ครอบคลุมทุกพื้นที่ ถ้าทำให้ประชาชนมีความเต็มใจที่จะให้ข่าวสารแล้ว จะทำให้ข่าวสารที่ได้รับมีความถูกต้องอยู่ในระดับสูง แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีอุปสรรค ปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินงานอยู่บ้าง จึงทำให้การได้รับความร่วมมือจากประชาชนยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร

การดำเนินการตามโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพอากาศที่ 1 ที่ผ่านมาในภาพรวม ได้รับการตอบสนองจากหน่วยของกองทัพอากาศที่ 1 ที่เข้าร่วมโครงการฯ ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงประชาชนโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง จนถึงระดับที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานข่าวหลัก ที่ต้องการทราบข่าวสารความเคลื่อนไหว ของภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินผล ในการจัดเตรียมการใช้จ่ายกำลังของหน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างถูกต้องและทันเวลา จึงสมควรที่จะมีการพัฒนาเครือข่ายประชาชนในการให้ข่าวสารด้านความมั่นคงในเขตพื้นที่ของกองทัพอากาศที่ 1 ซึ่งมีการจัดตั้งศูนย์ข่าวประชาชนประจำพื้นที่จำนวน 80 หน่วย และมีหน่วยรวบรวม รายงาน ติดตาม และประเมินผล จำนวน 14 หน่วย อีกทั้งพื้นที่กองทัพอากาศต่าง ๆ จำนวนหลายหน่วยงานให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า และหาแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายประชาชน ในการให้ข่าวสารด้านความมั่นคง ให้มีการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง สามารถเป็นระบบข่าวยานข่าวเสริมให้กับข่าวยานข่าวหลักได้อย่างต่อเนื่อง

3.2 จากการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโครงการแหล่งข่าวประชาชนที่ผ่านมา ในฐานะของฝ่ายเสนาธิการของหน่วยระดับกองทัพอากาศ ที่ได้วางแผนประสานงาน อำนาจการ กำกับดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ได้พบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

3.2.1 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัญหาการเกรงกลัวผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ปัญหาความปลอดภัยของประชาชนเมื่อมาเป็นแหล่งข่าว การรายงานข่าวเท็จเพื่อกลั่นแกล้งกัน โดยเกิดจากปัญหาส่วนตัวของประชาชนเอง การใช้มาตรการต่อต้านข่าวกรองของฝ่ายตรงข้ามหรือผู้ไม่หวังดี และปัญหาการขาดการพัฒนาสัมพันธ์กับประชาชน ภาคเอกชน และส่วนราชการต่างๆในพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง

3.2.2 ปัญหาภายใน ได้แก่ ความรู้ความสามารถของนายทหารฝ่ายการข่าว การขาดแคลนงบประมาณ พื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหารระดับกองพันบางพื้นที่รวมกันอยู่ในพื้นที่เดียวกันมาก ๆ เช่น จังหวัดลพบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้บางหน่วยต้องรับผิดชอบพื้นที่ห่างไกลจากหน่วยที่ตั้งปกติทำให้เกิดความยากต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ อาจจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ปัญหาความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่กับประชาชน โดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ การควบคุมแหล่งข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว การคัดเลือก

บุคลากรด้านการข่าวที่มีความสามารถในการประสานงาน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ด้านการข่าว และด้านกิจการพลเรือน อีกทั้งไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง และปัญหาผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสำคัญ หรือต้องการผลงานอย่างรีบร้อน

3.3 ผลการสรุปปัญหาและอุปสรรคในการสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 จากการสัมภาษณ์ สามารถจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ และลำดับความสำคัญ ดังนี้

3.3.1 การที่ไม่สามารถรักษาความปลอดภัยให้กับแหล่งข่าว ทำให้ประชาชนไม่กล้ารายงานข่าว

3.3.2 การที่ไม่สามารถตอบสนองต่อข่าวสารที่ได้รับจากประชาชน จะทำให้ประชาชนเบื่อหน่าย ไม่ให้ความสำคัญในการรายงานข่าว

3.3.3 การขาดแคลนเครื่องมือ และ อุปกรณ์ด้านการข่าวที่มีเทคโนโลยีสูง

3.3.4 เจ้าหน้าที่ด้านการข่าวตามอัตราของหน่วยมีจำกัด ไม่รองรับงานข่าวเกี่ยวกับภัยคุกคามที่มีไซเบอร์ทางทหาร

3.3.5 การให้ความสำคัญของผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานข่าว

3.3.6 การสร้างแรงจูงใจ และจิตสำนึกให้ประชาชนสมัครใจในการให้ข่าวสาร

3.3.7 ความรู้ความเข้าใจ และประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวของหน่วยในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.3.8 การสนับสนุนงบประมาณด้านการข่าวของหน่วยเหนือไม่เพียงพอที่จะสร้างเครือข่ายข่าวประชาชน

4. สรุปปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 สามารถสรุปได้ 7 ด้าน ตามลำดับ ดังนี้

4.1 การรักษาความปลอดภัยให้กับแหล่งข่าว

4.2 ความรู้ความเข้าใจและคุณภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

4.3 คุณภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

4.4 การบริหารจัดการเครือข่าย

4.5 นโยบายการให้ความสำคัญงานข่าวภาคประชาชนของผู้บังคับบัญชา

4.6 กลยุทธ์การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างทหารและประชาชน

4.7 งบประมาณสนับสนุนโครงการ

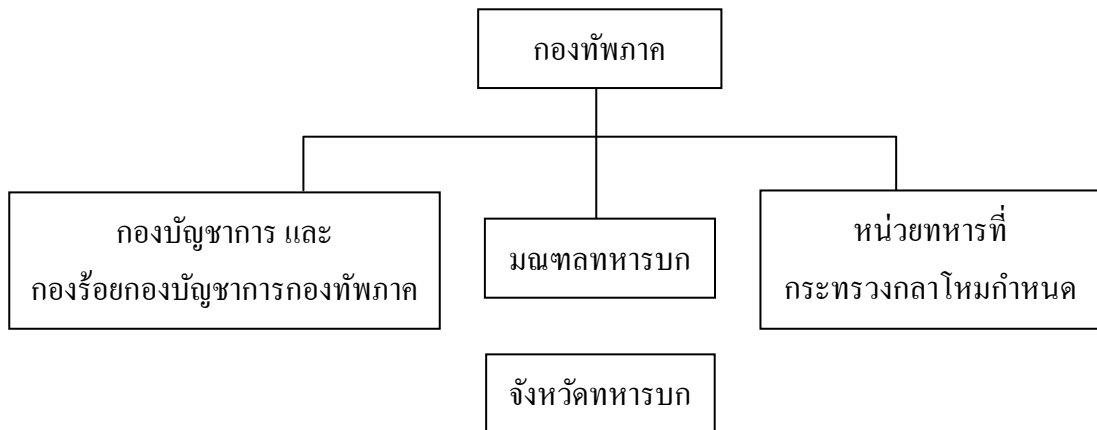
ปัจจัยสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชน

1. การจัดองค์กร
2. การแบ่งมอบความรับผิดชอบในการสร้างเครือข่ายประชาชน
3. การอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร
4. การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านการข่าว
5. การตรวจสอบและประเมินผลงานของเครือข่ายประชาชน
6. การให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานทหาร, ราชการ, ภาคเอกชน และประชาชน
7. ความต่อเนื่องในการรักษาฐานความสัมพันธ์อันดีภายในประเทศ และตามแนวชายแดนภายในประเทศและตามแนวชายแดนกับหน่วยงานทหาร, ราชการ, เอกชน และประชาชนในพื้นที่
8. นโยบายในการสร้างเครือข่ายประชาชน
9. การบริหารและการจัดการ

การจัดองค์กร

กองทัพภาคที่ 1 มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ กำกับดูแล และปฏิบัติหน้าที่หลักในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การพัฒนาตามที่ได้รับมอบหมาย การถวายความปลอดภัยแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ งาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม การปกครอง บังคับบัญชาขบวนพลทหารบกในพื้นที่ และหน่วยทหาร ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีแม่ทัพภาคที่ 1 เป็นผู้บังคับบัญชารัฐฝึดยอด มีการแบ่งมอบ เป็นส่วนราชการที่ขึ้นตรงกับกองทัพ มีขอบเขตความรับผิดชอบ และหน้าที่สำคัญ ได้แก่ การปกครองบังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติของ หน่วยกำลังรบ หน่วยสนับสนุน การรบ หน่วยส่งกำลังบำรุง หน่วยส่วนภูมิภาค และหน่วยช่วยการพัฒนาประเทศ ให้เป็นไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบ รวมทั้งการบังคับบัญชา และอำนวยการให้หน่วยทหารอยู่ในสภาพพร้อมรบ และการดำเนินการป้องกันประเทศจากภัยคุกคาม รวมทั้งอำนวยการ และกำกับดูแลการพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลังในเขตพื้นที่ ซึ่งมีอัตราการจัดและยุทโธปกรณ์ ตามแผนภาพที่ 3-1 อัตราการจัดและยุทโธปกรณ์ของกองทัพภาค

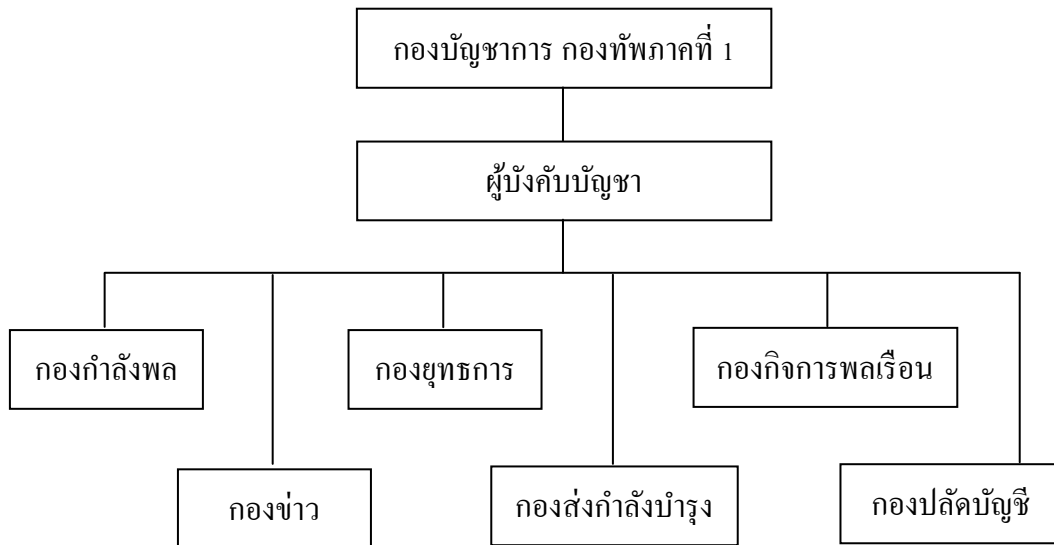
แผนภาพที่ 3-1 อัตราการจัดและยุทธโรปกรณ์ของกองทัพภาค

ที่มา : กองทัพภาคที่ 1

ในส่วนของกองทัพภาคที่ 1 มีส่วนราชการที่สำคัญประกอบด้วย สำนักงานผู้บังคับบัญชา, กองฝ่ายเสนาธิการ จำนวน 6 กองฝ่ายเสนาธิการ ได้แก่ กองกำลังพล, กองข่าว, กองยุทธการ, กองส่งกำลังบำรุง, กองกิจการพลเรือน, กองปลัดบัญชา และแผนกฝ่ายกิจการพิเศษ ประกอบด้วย แผนกสารบรรณ, แผนกสืบสวนสอบสวน, แผนกจร, แผนกสรรพกำลัง, แผนกอนุศาสนาจารย์, แผนกพระธรรมนุญ, แผนกอัยการทหาร, แผนกแผนที่, แผนกสารวัตร, แผนกทหารปืนใหญ่, แผนกทหารช่าง, แผนกเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, แผนกการบิน, แผนกการแพทย์, แผนกสรรพาวุธ, แผนกพลาธิการ, แผนกยุทธโยธา, แผนกขนส่ง และแผนกการเงิน ตามแผนภาพที่ 3-2 โครงสร้างการจัดองค์กร กองทัพภาคที่ 1

แผนภาพที่ 3-2 โครงสร้างการจัดองค์กร กองทัพอากาศที่ 1

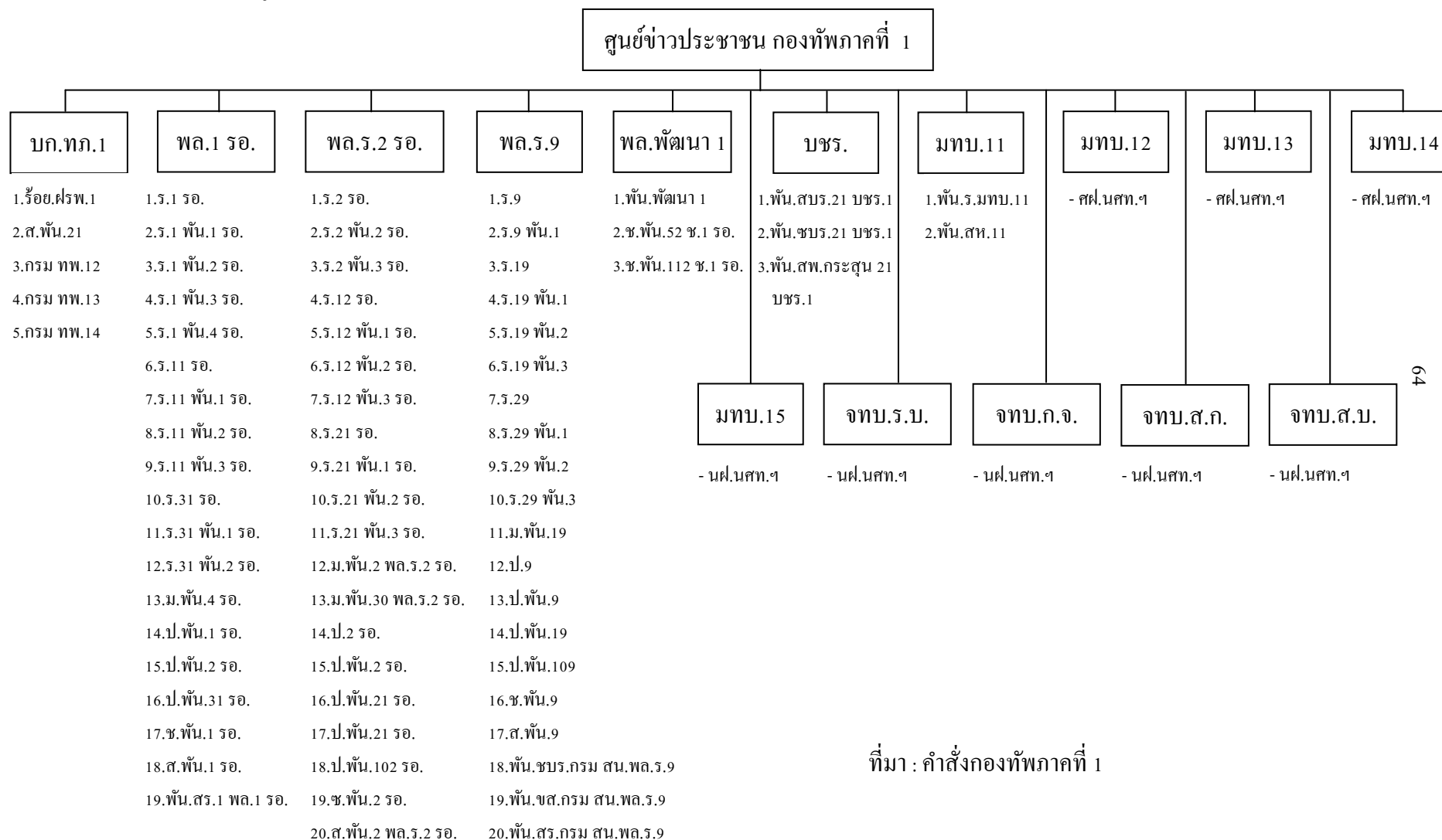

ที่มา : กองทัพอากาศที่ 1

การแบ่งมอบความรับผิดชอบในการสร้างเครือข่ายประชาชน

กองทัพอากาศที่ 1 ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข่าวประชาชนประจำพื้นที่ และได้มีการแบ่งมอบความรับผิดชอบตามเขตพื้นที่ของหน่วย ตามโครงสร้าง แผนภาพที่ 3-3 การจัดศูนย์ข่าวประชาชนประจำพื้นที่ กองทัพอากาศที่ 1

แผนภาพที่ 3-3 การจัดศูนย์ข่าวประชาชนประจำพื้นที่ กองทัพอากาศที่ 1

ที่มา : คำสั่งกองทัพอากาศที่ 1

การอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร

กองทัพภาคที่ 1 ได้กำหนดกรอบแนวทางในการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประสานงานการข่าวเพื่อที่จะสามารถดำเนินการสร้างเครือข่ายประชาชนให้กับหน่วยขึ้นตรงซึ่งเป็นหน่วยรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติและหน่วยที่ลงพื้นที่ปฏิบัติ โดยทำให้เป็นแหล่งข่าวที่มีประสิทธิภาพสามารถดำเนินการตามกรอบแนวทางดำเนินการดังนี้

1. การฝึกอบรม (Training) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถได้โดยตรง ให้แก่ ผู้ประสานงานการข่าว เพื่อให้ทราบถึงงานด้านการข่าว รวมถึงเทคนิคการดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการข่าว

2. การสัมมนา (Seminar) เป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มศักยภาพในภาพรวมของการดำเนินงานด้านการข่าว ไม่ว่าจะเป็นการทบทวนความเข้าใจในนโยบายของผู้บังคับบัญชาระดับสูง การทดสอบความเข้าใจในภาพรวมของผู้ประสานงานการข่าว รวมทั้งสามารถบูรณาการกรอบงานและแนวคิดร่วมกันกับผู้ประสานงานการข่าวในแต่ละหน่วย เพื่อเป็นมาตรการในการดำเนินงานด้านการข่าวต่อไป

การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

การดำเนินงานด้านการข่าวเพื่อความมั่นคงของกองทัพภาคที่ 1 มีลักษณะของการมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจที่ดี ระหว่างประชาชนกับหน่วยทหาร โดยมีงานย่อยที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้น คือ การบูรณาการแนวคิดและความเข้าใจอันดีในระหว่าง ผู้ประสานงานการข่าวด้วยกันเองก่อน จึงสามารถสร้างงานหลักได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

กระบวนการติดตามความก้าวหน้าของงานด้านการข่าวจึงมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจอันดี 2 ส่วน ดังนี้

1. ผู้ประสานงานการข่าว หรือหน่วยทหารด้วยกันเอง
2. ผู้ประสานงานการข่าว หรือหน่วยทหารกับเครือข่ายประชาชน

เงื่อนไขและการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านการข่าวสามารถแบ่งเป็น 3 เงื่อนไข ได้ดังนี้

1. ตามลำดับความสำคัญของงานด้านการข่าว โดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องกำหนดหัวข้อข่าวสารสำคัญ (หขส.)

2. ตามวงรอบการดำเนินงานข่าวกรอง ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน, การรวบรวมข่าวสาร, การดำเนินการด้านข่าวสารที่รวบรวมได้ให้เป็นข่าวกรอง และขั้นสุดท้าย มีการกระจายและการใช้ข่าวสารหรือข่าวกรอง

การตรวจสอบและประเมินผลงาน

การตรวจสอบแหล่งข่าวของเครือข่ายประชาชนนั้น ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานด้านการข่าว ที่มีความต้องการประเมินค่า 2 ลักษณะ คือความเชื่อถือได้ และความแน่นอนของข่าวสาร ดังนี้

1. ความเชื่อถือได้ของแหล่งข่าว กำหนดเป็น 6 ระดับคือ เชื่อถือได้เต็มที่, เชื่อถือได้, พอเชื่อถือได้, ไม่น่าเชื่อถือ, เชื่อถือไม่ได้ และไม่อาจตัดสินความเชื่อถือได้ ยังไม่มีข้อมูล
2. ความแน่นอนของข่าวสาร กำหนดเป็น 6 ระดับคือ ได้รับการยืนยันการแหล่งข่าวอื่น, น่าจะเป็นจริง, อาจจะเป็นจริง, สงสัยว่าจะเป็นจริง, ไม่น่าจะเป็นจริง และไม่อาจตัดสินความจริงได้

การประเมินผลงานของเครือข่ายประชาชน ขึ้นอยู่กับระดับความถูกต้องของการประเมินค่า ทั้งในแง่ความเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากเครือข่ายประชาชน และความแน่นอนของข่าวสาร

ดังนั้นการตรวจสอบและประเมินผลงานของเครือข่ายประชาชน จึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทำให้ได้ข้อมูลข่าวสารในการผลิตเป็นข่าวกรอง ที่จำเป็นต่องานด้านการข่าวอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานทหาร และเครือข่ายประชาชน

สายสัมพันธ์ที่ดีจะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย สามารถแยกเป็นประเด็นได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การสร้างหรือการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เกิดขึ้นจากพื้นฐานความรักสมัครสมานสามัคคี ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวในการจัดทำกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องบูรณาการกิจกรรมร่วมกันระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

2. การเปิดโอกาส ให้ผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างได้มีช่องทางในการแสดงความคิดเห็น อีกทั้งแจ้งข่าวสารและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เกี่ยวกับความมั่นคงให้กับหน่วยทหารได้รับทราบถึงข้อเท็จจริง

3. การพัฒนาความรู้ความสามารถในการเข้าถึงความต้องการของประชาชน และเสริมสร้างการทำงานด้านการข่าวเป็นทีมงานร่วมกันเป็นเครือข่ายประชาชนที่มีประสิทธิภาพ

4. การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ประสานงานการข่าวอย่างต่อเนื่องและเต็มความสามารถ โดยสามารถดำเนินการ ในเรื่องสิทธิกำลังพล ความเป็นอยู่พื้นฐานซึ่งสามารถลำดับความต้องการได้ 3 ลำดับ ดังนี้

4.1 ความต้องการทางกาย โดยจัดเป็นค่าตอบแทนในรูปของ เบี้ยเลี้ยง, การจัดผลิตภัณฑ์ในวันหยุด รวมทั้งสวัสดิการด้านอื่นๆ

4.2 ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยจัดเป็นเงินสงเคราะห์บุตร จัดทำประกันชีวิต รวมทั้งความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพรับราชการ

4.3 ความต้องการความสำเร็จและความสมบูรณ์แบบในชีวิต จัดได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเปรียบเสมือนเป็นหัวใจและความมุ่งหวังที่สำคัญของข้าราชการ และผู้ประสานงานการข่าวทุกคน นั่นคือความภาคภูมิใจในตนเอง เกี่ยวกับงานด้านการข่าว

ความต่อเนื่องในการรักษาฐานความสัมพันธ์อันดีภายในประเทศ และตามแนวชายแดนภายในประเทศและตามแนวชายแดนกับหน่วยงานทหาร, ราชการ, เอกชน และประชาชนในพื้นที่

ความต่อเนื่องในนโยบายและผู้บังคับบัญชา จัดได้ว่าเป็นการต่อยอด การดำเนินงานด้านการข่าว อีกทั้งเป็นการบริหารจัดการที่จัดได้ว่ามีความคุ้มค่า ทั้งในแง่ของเวลาและด้านงบประมาณ เพราะที่สามารถลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานด้านการข่าวได้โดยคำนึงถึงเพียงแค่ปัจจัยที่เปลี่ยนไปจากสภาพแวดล้อมในขณะที่ดำเนินงานด้านการข่าว และสามารถปฏิบัติงานด้านการข่าวให้เกิดผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว

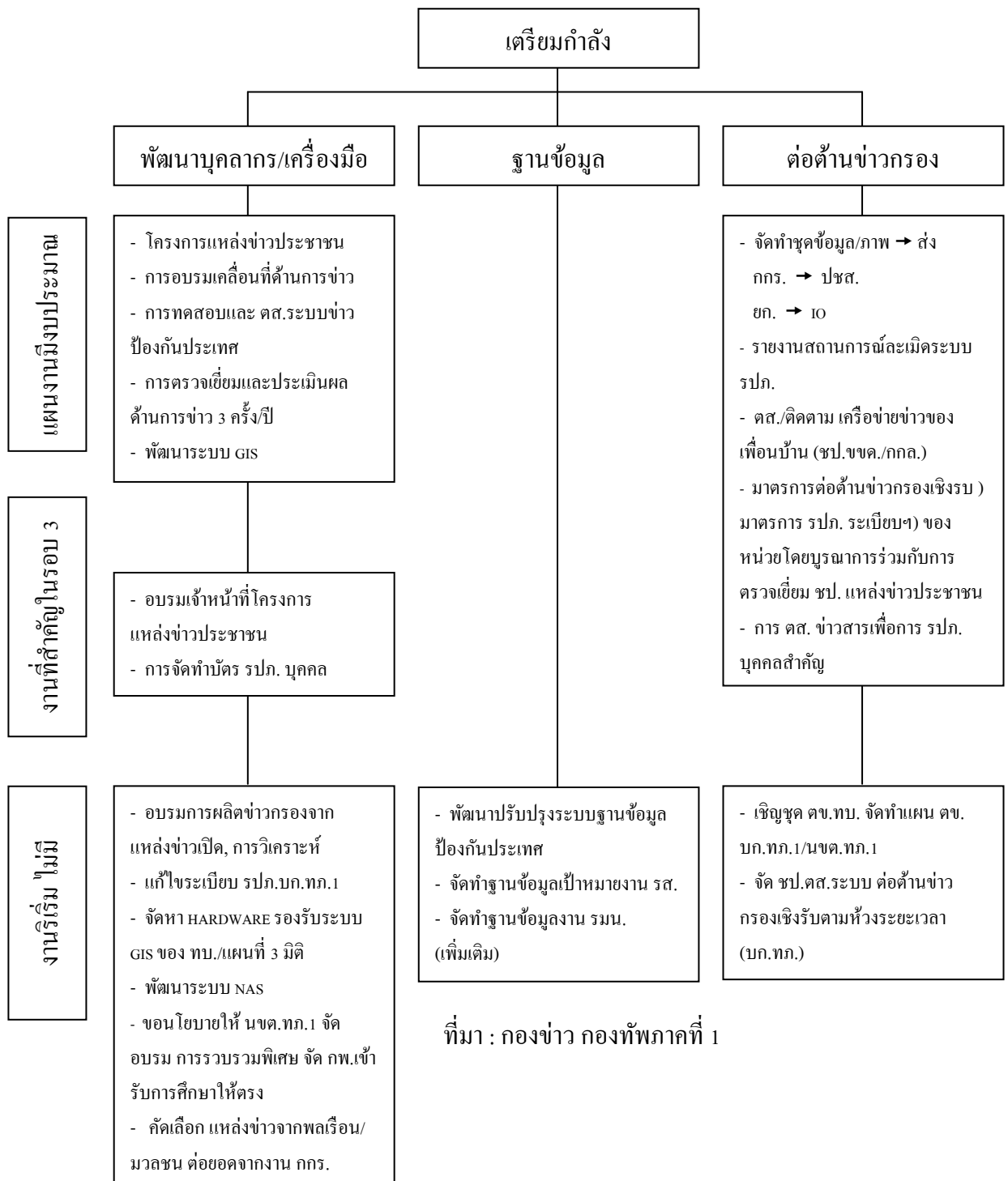
นโยบายในการสร้างเครือข่ายประชาชน

กองทัพภาคที่ 1 ได้มีการกำหนดนโยบายในการสร้างเครือข่ายประชาชน โดยมีพื้นฐานมาจากนโยบายของงานด้านการข่าว เนื่องจากการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนนั้นถือว่าเป็นส่วนสำคัญในงานด้านการข่าว และงานด้านการข่าวจะใช้เป็นแนวทางในการทำให้ห้องค์กรประสบความสำเร็จ กล่าวคือ การจัดให้มีการเตรียมกำลัง และมุ่งพัฒนาบุคลากร ด้านการข่าวและเทคโนโลยีด้านการข่าว เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถให้กับกำลังพลทุกระดับ ควบคู่กับการต่อต้านข่าวกรองอย่างเข้มงวด และการพัฒนาฐานข้อมูลข่าวกรองให้ครอบคลุมภัยคุกคามทุกด้าน สำหรับ การใช้กำลังปฏิบัติงานด้านการข่าวทั้งปวงเพื่อสร้างระบบเฝ้าตรวจและระบบแจ้งเตือนภัย คุกคามอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันราชอาณาจักรจากภัยคุกคามภายนอก พร้อมทั้ง ให้ความสำคัญกับการปกป้องและต่อต้านการกระทำที่เป็นภัยต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การพัฒนาแหล่งข่าวจากมวลชนอย่างกว้างขวาง ให้พร้อมรับกับสถานการณ์ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ รวมถึงการมีระบบติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานข่าวเพื่อนำไปสู่การสนองตอบนโยบายด้านการข่าวของแม่ทัพภาคที่ 1 อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้มีการกำหนดนโยบายไว้ดังนี้

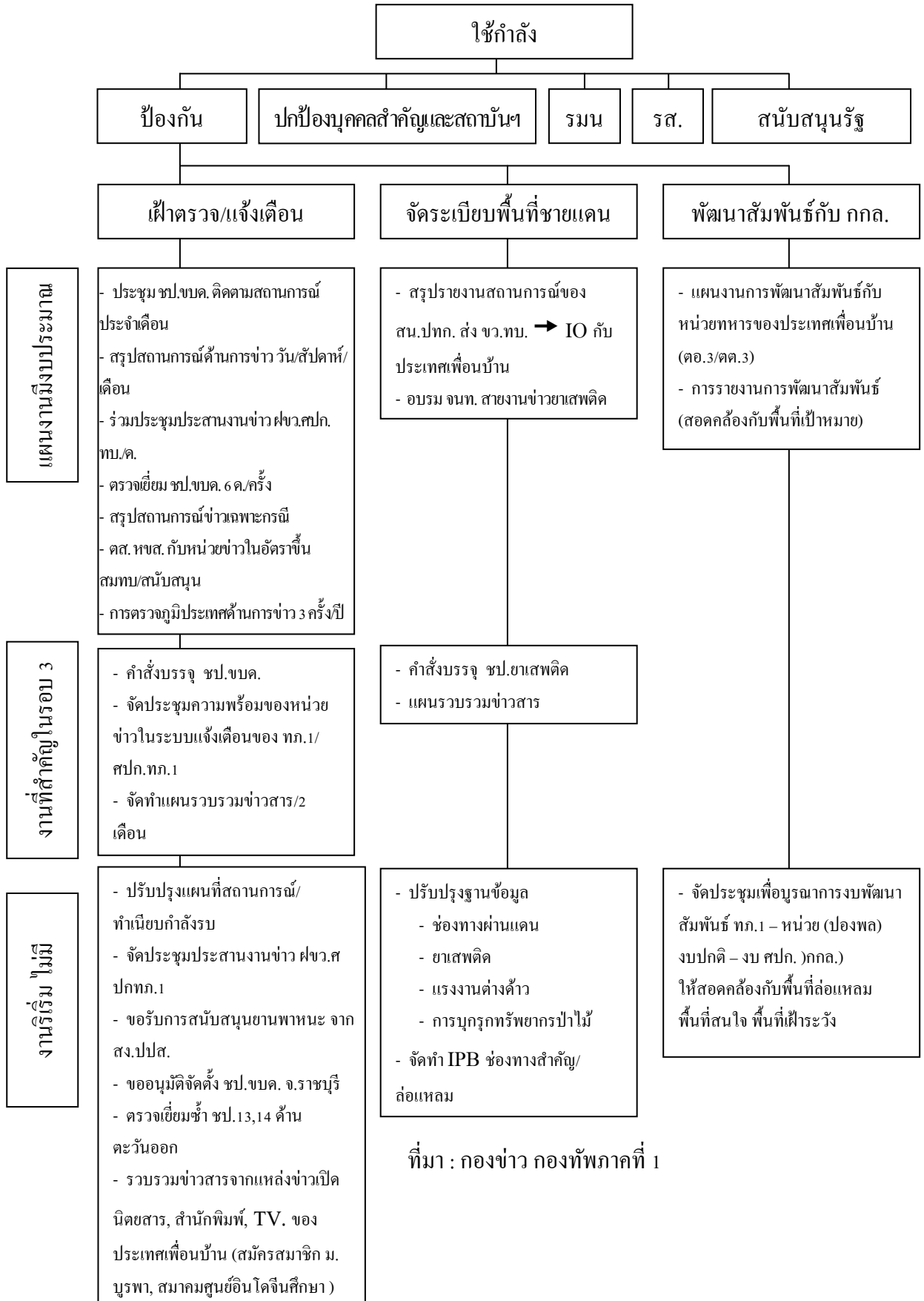
1. พัฒนาศักยภาพด้านการข่าวเพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถให้กับกำลังพลทุกระดับ
2. ดำเนินการต่อต้านข่าวกรองเชิงรับอย่างเข้มงวด เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยบุคคล เอกสาร และสถานที่ มีประสิทธิภาพและเพิ่มมาตรการเชิงรุกต่อหน่วยข่าวและแหล่งข่าวของประเทศเพื่อนบ้าน
3. ขยายเครือข่ายโครงการแหล่งข่าวประชาชนให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้สามารถรายงานข่าวสารและแจ้งเตือนภัยคุกคามได้ทันเหตุการณ์
4. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลข่าวกรอง ให้ครอบคลุมภัยคุกคาม
5. ดำเนินงานการข่าว เพื่อปกป้องและต่อต้านการกระทำที่เป็นภัยต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จะต้องมิให้เกิดเงื่อนไข และลดปัจจัยเสี่ยงทุกมิติ/โอกาส
6. ให้ความสำคัญกับการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด (Open-Source) เพื่อสนับสนุนงานการข่าว
7. สร้างระบบเฝ้าตรวจและระบบแจ้งเตือนภัย
8. เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือตามแนวชายแดนกับกำลังทหารประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดความขัดแย้ง

การบริหารและการจัดการ

กองทัพภาคที่ 1 ได้มีการจัดทำแผนการบริหารและการจัดการโดยมีการวางแผนการเตรียมกำลัง และการวางแผนการใช้กำลัง โดยแบ่งเป็นงานที่ริเริ่มโดยไม่มีงบประมาณ งานที่สำคัญในรอบ 3 เดือน และแผนงานมีงบประมาณ รายละเอียด ตามแผนภาพที่ 3-4 แผนภาพที่ 3-5 แผนภาพที่ 3-4 การวางแผนการเตรียมกำลัง

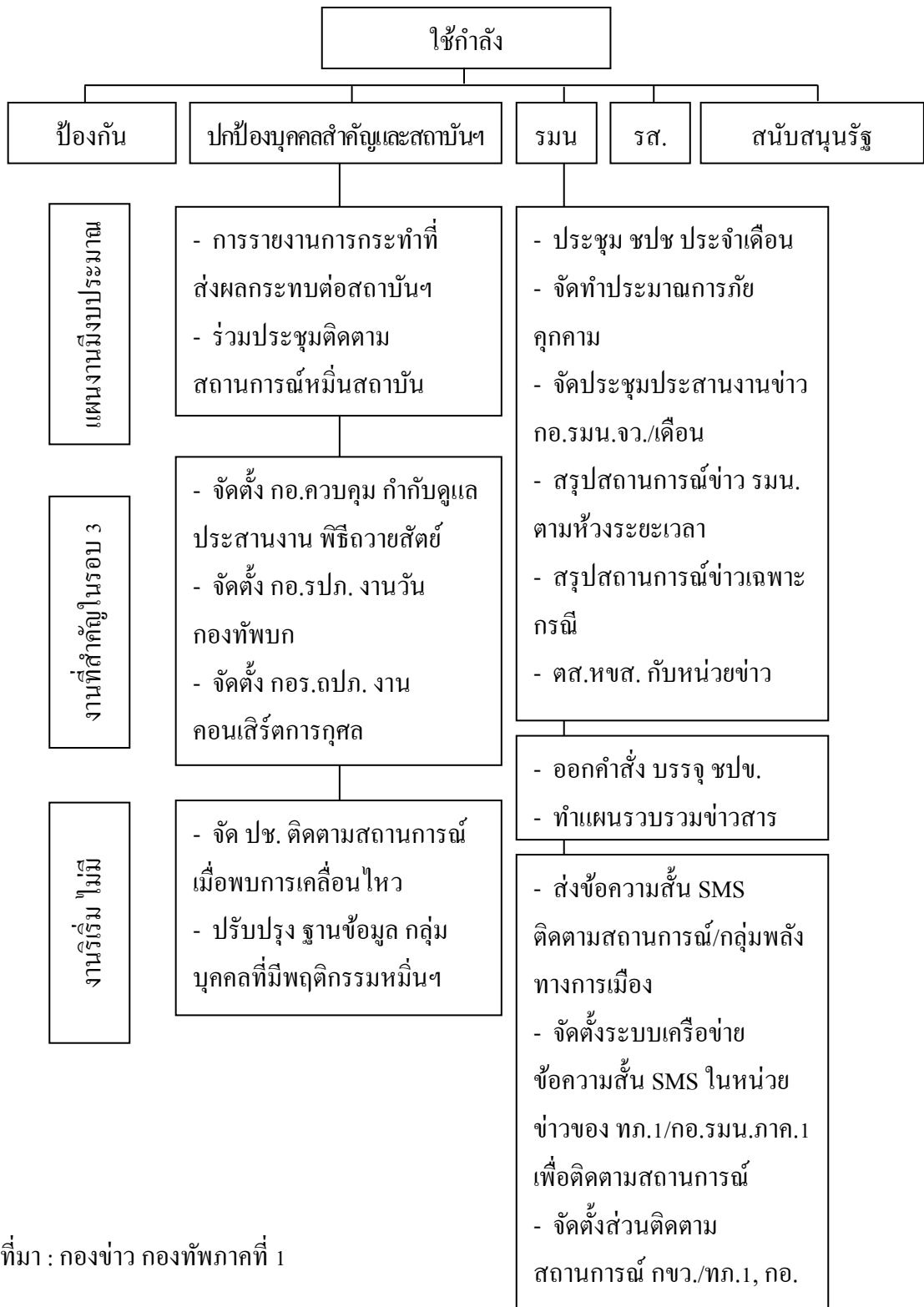

แผนภาพที่ 3-5 แผนการใช้กำลังในกองทัพภาคที่ 1 (ป้องกันประเทศ)

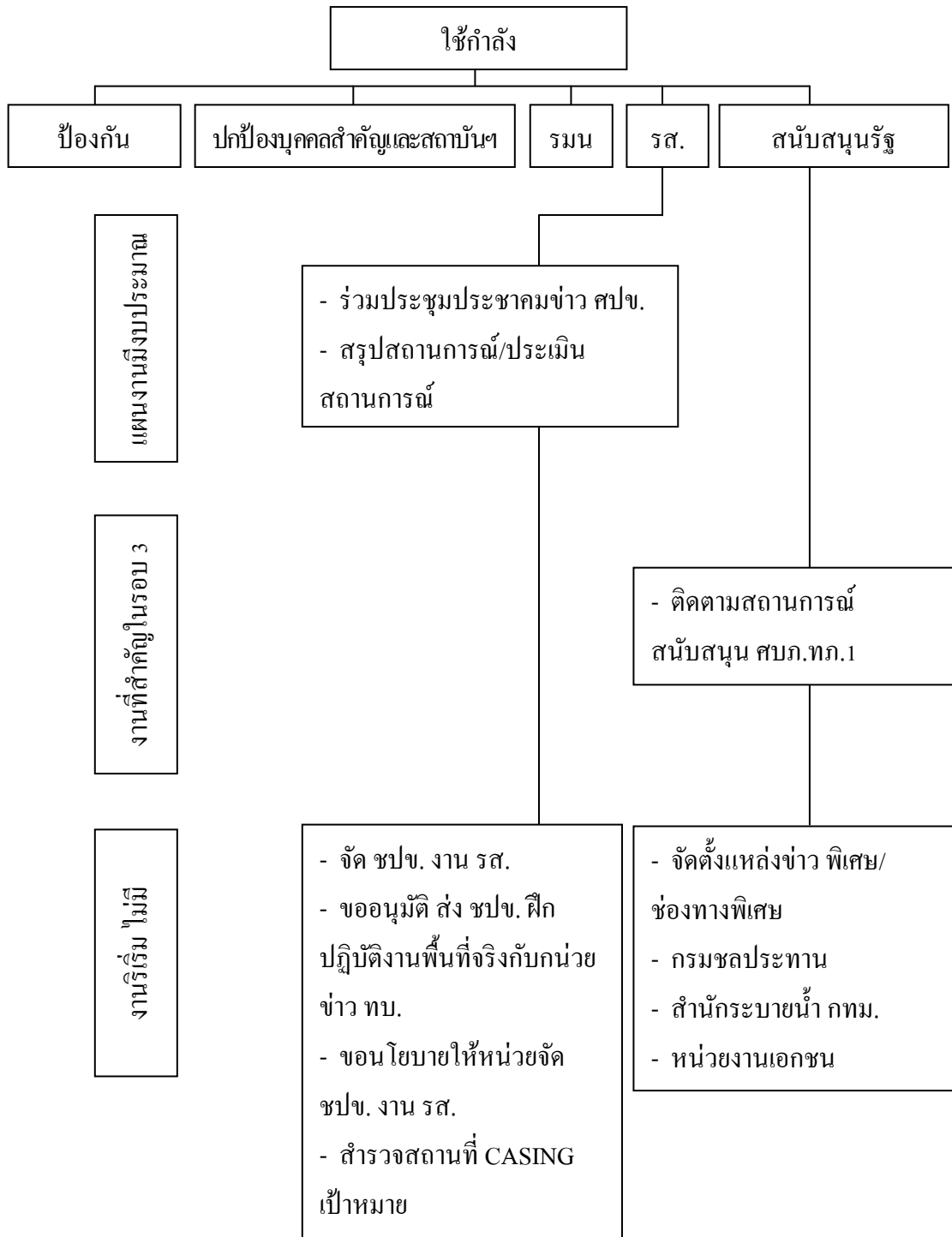
ที่มา : กองข่าว กองทัพภาคที่ 1

แผนภาพที่ 3-6 แผนการใช้กำลังในกองทัพอากาศที่ 1 (ปกป้องบุคคลสำคัญและสถาบันฯ, รักษาความมั่นคงภายใน)

ที่มา : กองข่าว กองทัพอากาศที่ 1

แผนภาพที่ 3-7 แผนการใช้กำลังในกองทัพภาคที่ 1 (รักษาความสงบและสนับสนุนรัฐช่วยเหลือ)

ที่มา : กองข่าว กองทัพภาคที่ 1

บทที่ 4

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุน งานด้านการข่าวกองทัพบก

ผู้ศึกษาได้ทำการจัดเก็บข้อมูลแนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวกองทัพบก โดยการสัมภาษณ์นายทหารฝ่ายเสนาธิการของกองทัพภาคที่ 1 และการสนทนากลุ่มของผู้บังคับหน่วยและผู้ประสานงานการข่าว มีผลการสำรวจ ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์นายทหารฝ่ายเสนาธิการของกองทัพภาคที่ 1

ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์ นายทหารฝ่ายเสนาธิการของกองทัพภาคที่ 1 ที่ปฏิบัติงาน โดยมีประสบการณ์ด้านการข่าว และด้านกิจการพลเรือน ซึ่งสามารถดำเนินการสัมภาษณ์แยกเป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการด้านการข่าว จำนวน 4 คน และนายทหารฝ่ายเสนาธิการด้านกิจการพลเรือน จำนวน 3 คน มีผลการสัมภาษณ์ จำแนกได้ 6 ประเด็น มีดังนี้

1. บริบทของภัยคุกคามด้านความมั่นคงในปัจจุบัน มีมิติที่มากกว่าภัยคุกคามด้านการทหารแต่เพียงอย่างเดียว เหมือนเช่นในอดีตที่ผ่านมา ปัจจุบัน อาจมีภัยคุกคามด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การเมืองในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสารสนเทศ จึงสรุปได้ว่าภัยคุกคามในปัจจุบันเป็นแบบ ไม่มีรูปแบบตามสงครามตามแบบ (Non-Traditional Threat) ประชาชนจึงเป็นแหล่งข่าวอันดับแรก ในการช่วยแจ้งเตือนภัยได้ แหล่งข่าวประชาชนจึงมีความสำคัญมากที่จะเข้าถึงข่าวสารที่ทางราชการต้องการด้วยความถูกต้อง ทันเวลา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งอาจจะหมายถึงการเข้าไปยึดครองด้านจิตใจของประชาชน ให้ตระหนักถึงความสำนึกรับผิดชอบต่อความมั่นคงของประเทศชาติเป็นส่วนรวมด้วย เครือข่ายภาคประชาชนเป็นพลังที่เข้มแข็งโดยเกิดจากความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองในชาติ ถ้าประชาชนเป็นแหล่งข่าวให้กับทางราชการจะสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านต่างๆ ของผลกระทบต่อความมั่นคงได้เป็นอย่างดี

2. การใช้ประชาชนเป็นแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าวที่มีประสิทธิภาพ ควรสร้างให้เกิดเครือข่ายประชาชน โดยเริ่มจากผู้ที่ไว้วางใจที่สุดก่อน เช่น คนในครอบครัว ปลูกจิตสำนึกให้คนใกล้ชิดได้แก่ ผู้ได้บังคับบัญชาให้การอบรมปลูกจิตสำนึกด้านการข่าว แล้วจัดตั้งมวลชน ฝึกอบรมทบทวน

ผู้ที่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับฝ่ายความมั่นคง และที่สำคัญที่สุดคือ ความเป็นกลางของฝ่ายทหาร การจัดตั้งแหล่งข่าวให้มีความหลากหลาย ครอบคลุมทุกมิติ การคัดเลือกผู้ประสานงานข่าวต้องขยัน อดทน ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ เชื่อมมั่นในแหล่งข่าวหรือ ผู้ให้ข่าว ผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญกับงานด้านการข่าว และด้านกิจการพลเรือนควบคู่กัน ข่าวที่ได้รับแจ้งจากประชาชนต้องดำเนินการวิธีต่อข่าวอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ และต้องไม่ให้เกิดอันตรายต่อผู้แจ้ง

3. กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยหน่วยงานด้านความมั่นคง จะทำให้ประชาชนเกิดความสมัครใจ ในการให้ข่าวสารกับทางราชการ ด้วยสามัญสำนึกของความ เป็นพลเมืองของชาติ และความรู้สึกรัก ห่วงแทน เป็นเจ้าของชุมชนและท้องถิ่น ที่จะร่วมแก้ไข ปัญหาด้านความมั่นคงด้านต่างๆ ให้กับชุมชนและท้องถิ่นตนเอง ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข หากประชาชน คิดว่าตนมีความสำคัญในสังคมนั้นๆ ก็จะทำให้ความร่วมมือ ด้วยความสมัครใจ เกิดความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามควรพิจารณาอยู่เสมอว่า ผู้ให้ข่าว อาจมีทั้งจริงใจและไม่จริงใจ แต่ผู้ประสานงาน และหน่วยควบคุม ต้องพยายามทำให้ ทุกส่วนหันหน้าเข้าร่วมมือในการทำงาน ซึ่งผู้ที่ไม่จริงใจ อาจกลับเข้ามาและเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ก็ได้ โดยจะต้องใช้เวลาบ้างในการเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

4. การสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่าง หน่วยทหารกับประชาชนในพื้นที่ จะทำให้เกิดการรายงานข่าวสารจากประชาชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพราะทหารกับประชาชน ในพื้นที่ที่มีความผูกพันกันมานาน ย่อมต้องการในสิ่งเดียวกันคือ ความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต และทรัพย์สิน ต้องสร้างให้ประชาชนมีความศรัทธาและไว้วางใจ ซึ่งต้องมึงบประมาณในการ เสริมสร้างความสัมพันธ์ติดต่อกับประชาชน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจของผู้บังคับหน่วยที่จะ ให้ความสำคัญกับ ประชาชนในพื้นที่มากขึ้นเพียงใด นอกจากนั้นการสร้างติดต่อสื่อสารสองทาง และการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชน ภาคเอกชน และส่วนราชการต่างๆในพื้นที่ กับฝ่ายทหาร

5. การสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารในโครงการเครือข่ายข่าวประชาชนของ กองทัพภาคที่ 1 ในการบูรณาการหน่วยทหารทุกสายงาน ไม่ว่าจะป็นหน่วยที่มีที่ตั้งปกติในพื้นที่ หน่วยที่เข้ามาปฏิบัติงานในสนามตามแผนป้องกันประเทศ ตามแผนงานรักษาความมั่นคงภายใน หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจพิเศษ ยกตัวอย่างเช่น หน่วยงาน ตามโครงการ พระราชดำริฯ หน่วยงานตามโครงการหมู่บ้านป้องกันชายแดน เป็นต้น ทำหน้าที่เป็นเป็นหน่วย ควบคุมในพื้นที่รับผิดชอบ (Chief information officer : CIO) และคัดเลือกกำลังพลในหน่วยเป็นผู้ ประสานงานข่าว กับประชาชน จะเป็นแม่แบบในการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร

เป็นแนวความคิด ที่ดีมาก แต่ต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ หน่วยที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยควบคุม (CIO) จะมีเอกภาพในการดำเนินงาน และเป็นตัวแทนประสานงานกับประชาชน เพื่อรวบรวมข่าวสารจากพื้นที่ย่อย นำมาดำเนินการรวมวิธีต่อข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง ตามขีดความสามารถของแต่ละระดับหน่วย ดังนั้นการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารที่ดีและยั่งยืน ต้องเกิดจากการสร้างเครือข่ายประชาชนผู้ให้ข่าวอย่างเป็นระบบที่ดี มีการประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องกำหนดให้งานโครงการเครือข่ายข่าวประชาชน เป็นแผนงานประจำมีงบประมาณรองรับ มิใช่แผนงานที่ดำเนินการปีต่อปีไม่ต่อเนื่อง

6. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการ ได้แก่ อำนาจรัฐต้องสามารถคุ้มครองความปลอดภัยให้กับแหล่งข่าวได้ แหล่งข่าวประชาชนต้องเริ่มต้นที่เป็นประโยชน์ใกล้ตัวก่อนจนถึงประโยชน์ส่วนรวม เพื่อกระตุ้นความร่วมมือของประชาชน ควรตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการก่อนดำเนินการ มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ตรวจสอบความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านแหล่งข่าว ผู้ประสานงานข่าว ระบบการรวบรวม การรายงาน การดำเนินการรวมวิธี เครื่องมือ การสนับสนุน ความเพียงพอของงบประมาณ และการสนับสนุนที่ต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญต่อ โครงการเพื่อไม่ให้เกิดความสูญเปล่า สามารถตรวจสอบความสำเร็จและประเมินผลโครงการฯ ได้นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

โดยสรุป ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านเห็นว่าควรตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการก่อนการดำเนินการ มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ตรวจสอบความพร้อมในทุกด้านก่อนการดำเนินการ ทั้งด้านแหล่งข่าว ผู้ควบคุมข่าว ระบบการรวบรวม การรายงาน การดำเนินการรวมวิธี เครื่องมือ ความเพียงพอของงบประมาณ และการสนับสนุน ที่ต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญต่อโครงการ เพื่อไม่ให้เกิดความสูญเปล่า สามารถตรวจสอบความสำเร็จและประเมินผลของโครงการฯได้ และนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น อำนาจรัฐต้องสามารถคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของแหล่งข่าวได้ในระดับหนึ่ง แหล่งข่าวประชาชนควรเริ่มต้นที่เป็นประโยชน์ใกล้ตัวก่อน จนถึงประโยชน์ส่วนรวม เพื่อกระตุ้นความร่วมมือของประชาชนนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกด้านการข่าวของประชาชนในที่สุดปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ผลการสนทนากลุ่มของผู้บังคับหน่วยและผู้ประสานงานการข่าว

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มผู้บังคับหน่วยและเจ้าหน้าที่ด้านการข่าว เกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก จากการเตรียมบทสนทนา มีผลการสนทนากลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. การสนทนากลุ่มด้านการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ได้รับข่าวสารจากประชาชนมากขึ้น ผลการสนทนามีข้อคิดเห็น ดังนี้

1.1 การสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคง นั้น จะทำให้เกิดความร่วมมือ ระหว่างประชาชนกับหน่วยทหาร โดยเกิดความสมัครใจในการเป็นแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าว เพื่อรายงานข่าวสารให้กับผู้ประสานงานข่าว และ หน่วยควบคุม (CIO)

1.2 การปลูกจิตสำนึกของประชาชน ในการรายงานข่าวสารที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติโดยหน่วยทหาร จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคงของหน่วยทหาร ซึ่งต่อเนื่องจากความสำนึกในการเป็นพลเมืองของชาติ ในอันที่จะเกิดความรักและห่วงแหน ชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง จนเกิดเป็นสำนึกของความเป็นหน้าที่พลเมืองดี ทุกคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน

1.3 การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี กับประชาชนในท้องถิ่น จะทำให้หน่วยทหารสามารถเข้าถึงประชาชน และทำให้ประชาชนสมัครใจให้ข่าวสาร ในประเด็นนี้เป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ซึ่งเป็นแนวทางตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ซึ่งมีความหลากหลาย ในวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

1.4 การให้ข่าวสารของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้รวมแก้ไข และป้องกันปัญหาด้านความมั่นคงให้กับชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ในประเด็นนี้ พิจารณาได้ว่าในบางโอกาสประชาชนอยากจะแจ้งข่าวสาร ในฐานะพลเมืองดีที่มีความสำนึกในความรักชาติ แต่อาจจะไม่สามารถเข้าถึงการบริการสาธารณะด้านความมั่นคงนี้ได้ การจัดทำเครือข่ายข่าวประชาชนของกองทัพภาคที่ 1 จึงถือได้ว่าเป็นการบริการสาธารณะประเภทหนึ่ง

1.5 การร่วมมือกับชุมชน โดยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในประเด็นนี้นั้น ปัจจุบันในเรื่องการกระจายให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดงานที่ท้องถิ่นต้องดำเนินการ มีงานหลายด้านที่หน่วยทหาร

สามารถให้การสนับสนุน ช่วยเหลือด้านการให้คำแนะนำ ปรีกษา และร่วมปฏิบัติได้ เช่น งานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น งานการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

1.6 การร่วมมือระหว่างหน่วยทหาร ภาคเอกชน และส่วนราชการในพื้นที่ จะทำให้ได้รับข่าวสารมากขึ้น ด้วยปรากฏแน่ชัดว่า ทุกส่วนราชการมีการกำหนดแนวทางที่จะร่วมมือกันในการให้ข่าวสารจากประชาชนในแต่ละด้าน เช่น ฝ่ายตำรวจ ฝ่ายมหาดไทย ฝ่ายแรงงาน ฝ่ายป่าไม้ เป็นต้น ภาคเอกชนเองก็ต้องการความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ดังนั้นจึงถือได้ว่า ทุกฝ่าย ทุกภาคส่วนต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้วยกันทั้งสิ้น

1.7 การสร้างเครือข่ายการสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับประชาชนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมสองทาง ผู้สนทนามีความเห็นด้วยระดับมาก

สรุปผลการสนทนากลุ่มด้านการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ได้รับข่าวสารจากประชาชนมากขึ้น ผู้สนทนามีความเห็นด้วยต่อการดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การสร้างเครือข่ายการสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับประชาชนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมสองทาง

ลำดับที่ 2 การร่วมมือกับชุมชน โดยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลำดับที่ 3 การร่วมมือระหว่างหน่วยทหาร ภาคเอกชน และส่วนราชการในพื้นที่ จะทำให้ได้รับข่าวสารมากขึ้น

ลำดับที่ 4 การให้ข่าวสารของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแก้ไขและป้องกันภัยด้านความมั่นคง

ลำดับที่ 5 การปลูกจิตสำนึกของประชาชนในการรายงานข่าวที่เป็นภัยต่อความมั่นคงโดยหน่วยทหาร เช่น การจัดอบรมเรื่องยาเสพติด

ลำดับที่ 6 การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี กับประชาชนในท้องถิ่นจะทำให้หน่วยทหารเข้าถึงประชาชน และสมัครใจให้ข่าวสาร

ลำดับที่ 7 การสร้างกิจกรรมระหว่างหน่วยทหารกับประชาชนในพื้นที่ เช่น การร่วมพัฒนา บ้าน วัด ฆราวาส โรงเรียน เป็นต้น

2. การสนทนากลุ่มด้านการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับประชาชน จะทำให้เกิดการรายงานข่าวสารอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ ผลการสนทนามีข้อคิดเห็น ดังนี้

2.1 การสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารฯ ทำให้เกิดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนสองทาง แนวความคิดนี้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในอดีตในการดำรงรักษาเครือข่าย

ประชาชนที่หน่วยทหารจัดตั้งเป็นมวลชนแล้ว และให้สามารถเป็นแหล่งข่าว สนับสนุนหน่วยทหารในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 การสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร ระหว่างหน่วยทหารกับประชาชน ทำให้เกิดระดับการสื่อสารสองทาง โดยข้อจำกัดพื้นฐานของการสมัครใจให้ข่าวสารของประชาชน หากไม่เกิดการตอบสนองต่อข่าวสารที่ประชาชนรายงานข่าวมานั้น เมื่อเกิดการรายงานหลายๆครั้งแต่ไม่มีการตอบสนองก็จะทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายแล้วไม่รายงานข่าวต่อไป ในขณะที่เดียวกัน เมื่อหน่วยทหารที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยควบคุม(CIO) ต้องการทราบข่าวสารในบางเรื่อง หรือเพื่อเป็นการตรวจสอบข่าวสารที่ได้มาจากแหล่งข่าวอื่นๆ หน่วยควบคุม(CIO) ก็สามารถใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารนี้ในงานด้านการข่าวได้

2.3 การสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร ระหว่างหน่วยทหารกับประชาชน จะทำให้ข่าวสารที่ได้รับมีค่าความแน่นอน และ ค่าความน่าเชื่อถือของประชาชนผู้เป็นแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าวสูง นั้นหมายถึงคุณภาพของข่าวที่ได้รับถูกต้อง ทันเวลา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้พิจารณาได้ว่าเมื่อมีช่องทางการสื่อสารที่จะพูดคุย พบปะทำความเข้าใจ และพัฒนาสัมพันธ์ กับประชาชนที่เป็นแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าวสาร ย่อมสามารถสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ข่าวที่ได้รับย่อมมีคุณภาพมากแน่นอน

2.4 การปฏิบัติการจิตวิทยาและการประชาสัมพันธ์ ของหน่วยทหารให้ประชาชนสมัครใจให้ข่าวสาร เป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดเครือข่ายการสื่อสาร พิจารณาได้ว่า การปฏิบัติการจิตวิทยา เป็นการสร้างความเข้าใจให้ประชาชน ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของความเป็นพลเมือง ที่จะต้องช่วยกันแก้ไขและป้องกันภัยคุกคามต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่น ในบางโอกาสประชาชนเองก็อยากที่จะร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น และประเทศชาติ แต่ไม่ทราบวิธีการจึงต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ที่ดีและทั่วถึง

2.5 การใช้สื่อต่างๆ เช่น สถานีวิทยุ การเปิดตู้ไปรษณีย์รับข่าวสาร เป็นต้น จะเป็นเครื่องมือสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการสื่อสารกับประชาชนผู้เป็นแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าว พิจารณาได้ว่านอกเหนือจากการพบปะกับประชาชนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพที่สุด แต่ปัจจัยเรื่องภาระที่จะได้รับข่าวสารอย่างทันเวลา การประหยัดงบประมาณในการเดินทาง การรักษาความลับเพื่อความปลอดภัยของแหล่งข่าว ก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องเลือกใช้สื่อให้เหมาะสม

2.6 การพบปะและพัฒนาสัมพันธ์กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เกิดเครือข่าย การสื่อสารกับประชาชนอย่างยั่งยืน ได้กล่าวไปในประเด็นที่ผ่านมาแล้วว่า การพบปะ

พัฒนาสัมพันธ์ โดยตรงกับประชาชน เป็นการส่งเสริมการสร้าง และดำรงรักษาเครือข่ายประชาชนที่ดีที่สุด

2.7 การพัฒนาเครือข่ายประชาชนด้านการข่าว ขึ้นอยู่กับการนำไปปฏิบัติของหน่วยควบคุม(CIO) อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยความรับผิดชอบต่อพื้นที่ที่กว้างขวางมากของกองทัพภาคที่ 1 จำนวน 26 จังหวัดภาคกลาง ด้วยหลักการปฏิบัติงานด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นไปในลักษณะ วางแผนแบบรวมการ แต่ปฏิบัติแบบแยกการ ดังนั้นหน่วยบังคับบัญชาระดับสูงจึงไม่สามารถที่จะ อำนาจการ ประสานงาน ควบคุม และกำกับดูแล เครื่องมือด้านการข่าวได้ทั้งหมดอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องจัดให้เกิดเครือข่ายด้านการข่าวขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายประชาชนด้านการข่าว ซึ่งต้องการกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดสำนึกของความเป็นพลเมือง และสามารถรักษาคุณลักษณะต่างๆของการปฏิบัติงานข่าวให้เกิดความถูกต้อง ความแน่นอน ความน่าเชื่อถือของข่าวสารที่ได้รับ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

สรุปผลการสนทนากลุ่มด้านการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับ ประชาชน จะทำให้เกิดการรายงานข่าวสารอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ ผู้สนทนามีความเห็นด้วยต่อการดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 การพบปะและพัฒนาสัมพันธ์กับประชาชน อย่างสม่ำเสมอ จะเกิดเครือข่ายประชาชนอย่างยั่งยืน

ลำดับที่ 2 การปฏิบัติภารกิจจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ของหน่วยทหารเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดเครือข่ายการสื่อสารฯ

ลำดับที่ 3 การพัฒนาเครือข่ายการติดต่อสื่อสารขึ้นอยู่กับการแยกนำไปปฏิบัติ ของหน่วยควบคุมอย่างเป็นรูปธรรม

ลำดับที่ 4 การสร้างเครือข่ายการสื่อสารฯ ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง

ลำดับที่ 5 การสร้างเครือข่ายการสื่อสารฯสามารถทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง และส่งเสริมกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลำดับที่ 6 การใช้สื่อต่างๆ เช่น สถานีวิทยุ การเปิดตู้ไปรษณีย์ รับข่าวสาร เป็นต้น จะเป็นเครื่องมือสนับสนุนการสร้างเครือข่ายประชาชน

ลำดับที่ 7 การสร้างเครือข่ายการสื่อสารฯทำให้เกิดประสิทธิภาพ และค่าความน่าเชื่อถือของประชาชนผู้ให้ข่าว

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สนทนาในครั้งนี้ เป็นการเปิด โอกาสให้ผู้สนทนาได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จอื่น นอกจากกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคง และการสร้างเครือข่ายการสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับประชาชน ที่จะทำให้ระบบงานการข่าวกรองของกองทัพมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สรุปได้ดังนี้

1. บุคคลที่สามารถจัดตั้งเป็นแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าว ได้แก่

1.1 กำลังพลของหน่วยทหาร ได้แก่ กำลังพลนายทหาร นายสิบ ลูกจ้าง ของทางราชการ พลอาสาสมัคร อาสาสมัครทหารพราน พลทหารกองประจำการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ สัสดี จังหวัด สัสดีอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

1.2 กำลังประชาชนที่มีการจัดตั้ง หรือมีความสัมพันธ์กับหน่วยทหาร ได้แก่ ครอบครัวของกำลังพล ญาติพี่น้องของกำลังพลของทหาร ข้าราชการบำนาญ ทหารกองหนุน ทหารกองเกิน กำลังสำรอง นักศึกษาวิชาทหาร นักเรียนวิวัฒน์พลเมือง และมวลชนจัดตั้งของหน่วย

1.3 ประชาชนรอบที่ตั้งหน่วยหรือในพื้นที่ที่ได้รับมอบ พ่อค้าแม่ค้าในตลาด ผู้ประกอบการปั้มน้ำมัน โรงงาน วัด ผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัคร มูลนิธิกิจกรรมช่วยเหลือสาธารณะต่างๆ

1.4 ส่วนราชการต่างๆในพื้นที่ ได้แก่ ข้าราชการส่วนราชการอื่นๆ ตำรวจ ครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2. การสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่สนับสนุนให้การดำเนินงาน ให้โครงการแหล่งข่าวประชาชน ประสบความสำเร็จ ได้แก่

2.1 การดำเนินการตามนโยบายของหน่วยในการปฏิบัติการจิตวิทยา และช่วยเหลือประชาชนตามโครงการ บ้าน วัด (มัชยิด) โรงเรียน

2.2 ให้นายทหารฝ่ายการข่าวของหน่วย ทำหน้าที่เป็นกรรมการชุมชนของหน่วยทหาร จะมีโอกาสเข้าร่วมการประชุม กับประธานชุมชนอื่นๆ และสามารถนำโครงการแหล่งข่าวประชาชน ไปแสวงประโยชน์จากการประชุมดังกล่าวได้

2.3 งานการช่วยเหลือประชาชนในการบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยเหนือ เช่น อุทกภัย อัคคีภัย ภัยแล้ง เป็นต้น

2.4 การตอบสนองต่อข่าวที่ได้รับจนนำไปสู่การแก้ปัญหา เช่น มีการจับกุมผู้กระทำความผิด หลายราย ทั้งยาเสพติด แรงงานต่างด้าว และการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น

2.5 การแสวงประโยชน์ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยชุมชน หน่วยทหารสามารถสนับสนุนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ จะทำให้เกิดความร่วมมือ และมีกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นได้

3. เครื่องมืออำนวยความสะดวกและสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ได้แก่ สถานีวิทยุ การพบปะด้วยตนเอง เปิดตู้ไปรษณีย์ของหน่วยในการรับข่าวสาร และส่งจดหมาย แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง วิทยุ สื่อสาร โทรศัพท์มือถือ แผนที่ ยานพาหนะ

4. การบริหารจัดการ

4.1 การจัดทำแผนการปฏิบัติงานของหน่วยควบคุม(CIO) ตามโครงการฯ ให้สอดคล้องกับ แผนงานของหน่วยเหนือ โดยมอบให้นายทหารฝ่ายการข่าวและเจ้าหน้าที่ฝ่ายการข่าวรับผิดชอบทางฝ่ายอำนวยการ (ในกรณีที่ไม่มีนายทหารฝ่ายการข่าวในอัตราจะออกคำสั่งแต่งตั้ง นายทหารและเจ้าหน้าที่ขึ้นมารับผิดชอบเป็นการเฉพาะ) สำหรับฝ่ายอำนวยการอื่นๆ จะทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติ เช่น ฝ่ายยุทธการจะบรรจุเรื่องโครงการฯ ไว้ในหลักสูตรการฝึกศึกษาของหน่วย เป็นต้น ในส่วนของการปฏิบัติการจะมอบให้หน่วยรองและหน่วยที่มาสับสนุนของหน่วยควบคุม (CIO) คัดเลือกและจัดตั้งผู้ประสานงานข่าว มีหน้าที่ในการจัดตั้งผู้ให้ข่าว/แหล่งข่าวประชาชน และรวบรวมข่าวสารในพื้นที่ที่แบ่งมอบรายงานให้กับ ฝ่ายการข่าวของหน่วยควบคุม (CIO) ตาม ความเร่งด่วนและห้วงเวลาที่กำหนด โดยมีผู้บังคับหน่วยรับผิดชอบเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับผู้บังคับหน่วยให้ความสำคัญและกำกับดูแลอย่างซิด

4.2 หน่วยควบคุม (CIO) ประจำพื้นที่บางหน่วย อาจะกำหนดให้กำลังพลและครอบครัวเป็นผู้ให้ข่าวทุกคน

4.3 หน่วยควบคุม (CIO) ประจำพื้นที่ ควรจัดทำแผนงานในการประสาน ขอความร่วมมือจากส่วนราชการอื่นๆ หน่วยงานเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ และสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อขอความร่วมมือในการรวบรวมและรายงาน ข่าวสารอีกทางหนึ่ง

5. การเตรียมบุคลากร

5.1 จัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานข่าว ให้เข้าใจถึง แนวความคิดในการปฏิบัติต่อโครงการฯ เพื่อให้สามารถนำไปขยายผลให้กับแหล่งข่าวหรือผู้ให้ ข่าว รวมทั้งจัดการอบรมทบทวนการปฏิบัติและประเมินผลตามห้วงระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง

5.2 จัดการอบรมด้านการข่าวให้กับกำลังพล และพลทหารกองประจำการที่เข้ามา รับราชการใหม่

5.3 จัดการอบรมด้านการข่าวให้กับกำลังพลและพลทหารกองประจำการตาม วงรอบที่กำหนด

5.4 จัดการอบรมด้านการข่าวให้กับกำลังพลและครอบครัวเพื่อจัดตั้งเป็นผู้ให้ข่าว และขยายเป็นระบบเครือข่าย

5.5 จัดการอบรมปลูกจิตสำนึกให้กับกำลังพลและครอบครัวให้มีอุดมการณ์ และความรักชาติ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้ ความร่วมมือในการรายงานข่าวสาร

5.6 จัดการอบรมชี้แจงให้กำลังพลมีการติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนส่วน ราชการและประชาชนทั่วไป เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข่าวสารหรือเบาะแสการกระทำผิดกฎหมาย

5.7 จัดการอบรมให้กับ ผู้นำท้องถิ่น ส่วนราชการ และเยาวชนในพื้นที่ตาม ระยะเวลาที่เหมาะสม

6. การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม

6.1 จัดกิจกรรมร่วมกับประชาชน เช่น การร่วมกันบำรุงรักษาสาธารณะสถาน การ ร่วมจัดแข่งขันกีฬาให้กับชุมชน เป็นต้น

6.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายการข่าวร่วมในการออกปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนของ หน่วยเพื่อแสวงประโยชน์ ด้านการข่าว

6.3 จัดเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ผู้ประสานงานข่าว ออกพัฒนาสัมพันธ์กับแหล่งข่าว ใน พื้นที่ตามวงรอบเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

6.4 จัดให้มีการพบปะกับผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา

6.5 ริเริ่มจัดทำโครงการแหล่งข่าวประชาชนของหน่วย ร่วมกับ ส่วนราชการ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีผู้ร่วมโครงการประกอบด้วย กำลังพล และครอบครัวของหน่วย

7. การสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร

7.1 ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ การขอความร่วมมือและ ปลูกจิตสำนึกให้กับกำลังพล ครอบครัว และ ประชาชนที่เป็นผู้ให้ข่าว เพื่อให้รายงานข่าวสารมายัง หน่วย และการขอความร่วมมือในการใช้สื่อของหน่วยงานอื่นๆ เช่น วิทยุชุมชน เสียงตามสายของ หมู่บ้านหรือชุมชน รวมทั้งประสานขอความร่วมมือจากส่วนราชการอื่นๆ ในการช่วยประชาสัมพันธ์ โครงการฯ ให้กับประชาชนได้รับทราบ

7.2 ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในที่ประชุมชุมชน หรือ ท้องถิ่น ใช้การ สร้างความเข้าใจ การเข้าถึง และ ความเชื่อถือ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้ข่าว

7.3 จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่โครงการฯ ตามสื่อต่างๆ

7.4 เปิดคู่มือไปรษณีย์ของหน่วยในการรับข่าวสาร

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายประชาชน สนับสนุนงานด้านการข่าวของ กองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพของเครือข่าย ประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก รวมถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จ ในการสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก และเสนอถึง แนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจาก เอกสาร ทฤษฎี และการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายทหารฝ่ายเสนาธิการที่ปฏิบัติงานด้านการข่าว และด้านกิจการพลเรือน และการสนทนากลุ่มของผู้บังคับหน่วยและผู้ประสานงานการข่าว เพื่อเก็บ ข้อมูลผู้บังคับหน่วยและเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวของทุกหน่วยใน โครงการเครือข่ายข่าวประชาชน กองทัพภาคที่ 1 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ทราบถึงปัญหา และอุปสรรค ตลอดจนแนวโน้มของปัญหาในการดำเนินงาน เกี่ยวกับ การใช้ประชาชนเป็นแหล่งข่าว ในโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบกที่ได้ ดำเนินการมาในปีงบประมาณ 2556 – 2557 ได้แก่

- 1.1 ด้านบุคลากร ผู้บังคับหน่วยและเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวของหน่วยระดับกองพัน ของกองทัพภาคที่ 1 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการข่าวประมาณ 3 ปีเศษ อายุเฉลี่ย 45 ปี มีความรู้ด้านการข่าวระดับพอใช้ เคยศึกษาหลักสูตรด้านการข่าวโดยเฉพาะมาก่อนเป็นส่วนน้อย โดยส่วนใหญ่แล้ว เข้ารับการอบรมและสัมมนาด้านการข่าว ตามที่ กองทัพภาคที่ 1 จัดให้มีการ อบรม และสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ให้กับนายทหารฝ่ายการข่าวของหน่วยระดับกองพันขึ้นไป ของกองทัพภาคที่ 1 เพื่อให้ปฏิบัติงานตามโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบกได้ ซึ่งเป็นเพียงระยะเวลาสั้นๆ ทำให้นายทหารฝ่ายการข่าว และเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวของหน่วย ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานในการ ปฏิบัติงานข่าวภาคประชาชน นอกจากนั้นจำนวนบุคลากรด้านการข่าวของหน่วยระดับกองพันมีจำกัด

ในการที่จะคัดเลือกกำลังพลที่มีความเหมาะสม ได้แก่ มีความรู้ในงานกิจการพลเรือน มีมนุษยสัมพันธ์ มีทัศนคติในการทำงานข่าวลักษณะการใช้ข้อมูลข่าวสารร่วม (need to share/sharing information) มีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีสูง เป็นต้น ด้วยความจำกัดของบุคลากรด้านการข่าว จึงไม่สามารถรองรับต่อปริมาณงานด้านการข่าว เมื่อต้องปฏิบัติงานด้านการข่าวประชาชน ซึ่งมีบริบทภัยคุกคามที่มิใช่ทางทหาร (Non-Traditional Threat) และมีรูปแบบที่หลากหลายกว่างานด้านการข่าวในภัยคุกคามทางทหาร นอกจากการขาดแคลนบุคลากรด้านการข่าวแล้ว ยังหมายถึงการขาดแคลนเครื่องมือ และอุปกรณ์การปฏิบัติงานที่มีเทคโนโลยีสูงด้วย

1.2 ด้านงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ และล่าช้า เนื่องจากเป็นงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลปีต่อปีในปีงบประมาณ 2556- 2557 สำหรับในปีงบประมาณ 2556 ซึ่งเริ่มบรรจุไว้เป็นแผนงานประจำปี และกำหนดไว้เป็นนโยบายด้านการข่าวของกองทัพบก แต่ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ ทำให้ต้องปรับลดหน่วยปฏิบัติในโครงการลง สำหรับงบประมาณในการปฏิบัติงานข่าวภาคประชาชนนั้น นอกเหนือจากงบประมาณที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานด้านการข่าวของหน่วย ซึ่งเป็นงบประมาณธุรการ และการบริหารจัดการ ต้องคำนึงถึงงบประมาณที่จะสร้างงานมวลชนของสายงานกิจการพลเรือนควบคู่ไปด้วย เนื่องจากความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าว จะต้องได้รับความร่วมมือ และความสัมพันธ์อันดีจากประชาชนเป็นลำดับแรกก่อนด้วย

1.3 การบริหารจัดการโครงการ เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการเร่งด่วน ไม่มีการสำรวจความเป็นไปได้ของโครงการ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ เช่น การควบคุมอำนาจการ ต้องจัดบุคลากรซึ่งทำหน้าที่อื่นมาอำนวยการ ทำให้เป็นการเพิ่มภาระจากงานประจำมากขึ้น หน่วยปฏิบัติบางหน่วยยังไม่มีแผนการปฏิบัติงานด้านการข่าวของหน่วยรองรับที่ชัดเจน พื้นที่รับผิดชอบของหน่วยปฏิบัติยังไม่เหมาะสมเนื่องจากบางพื้นที่มีการรวมตัวของหน่วยอยู่หลายหน่วย ทำให้เกิดปัญหาพื้นที่ทับซ้อน ไม่ครอบคลุมพื้นที่ ระบบการรายงานได้นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการรายงานข่าวสาร ซึ่งสามารถดำเนินการได้ในระดับหนึ่ง ปัญหาเกิดจากการขาดแคลนเครื่องมือของหน่วย และไม่มียกงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการ

1.4 ความร่วมมือของประชาชน เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับมีเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอ ไม่สามารถนำไปเสริมสร้าง พัฒนาสัมพันธ์ สร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกของประชาชนให้สมัครใจให้ข่าวสาร ตลอดจนการดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่าง หน่วยทหารกับชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งหน่วยที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ด้านการข่าว ที่เป็นผู้ประสานงานกับประชาชนที่เป็นแหล่งข่าว

หรือผู้ให้ข่าว มีความเห็นว่า ควรมีงบประมาณในส่วนนี้รองรับการดำเนินงานด้วย เพื่อเป็นการพัฒนาสัมพันธภาพ อันจะนำไปสู่การได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน นอกจากนี้การรายงานข่าวสารมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ ประชาชนผู้เป็นแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าวยังมีความหวาดกลัวในเรื่องความปลอดภัยต่อตนเอง หากเป็นผู้รายงานข่าวสารให้กับทางราชการ ตลอดจนการตอบสนองของเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวต่อข่าวสารที่ได้รับรายงาน ประชาชนเมื่อได้รายงานข่าวสารมาแล้ว ต้องการทราบว่าข่าวสารที่ตนรายงานมีการดำเนินการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ หากข่าวสารที่รายงานไม่ได้รับการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะทำให้ประชาชนเบื่อหน่าย และไม่ให้ความร่วมมือในการรายงานข่าวสารต่อไป

1.5 การให้ความสำคัญ ความสนใจ และการเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา ต่อโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบกที่ผ่านมา ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ และให้การสนับสนุนอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ก็ยังมีผู้บังคับบัญชาบางส่วนไม่ให้ความสำคัญ และให้การสนับสนุนเท่าที่ควร รวมถึงการให้ความสำคัญจัดบุคลากรด้านการข่าว ที่มีสมรรถนะ(competency) ที่เหมาะสมมาปฏิบัติงานด้านการข่าว เช่น การคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ด้านงานกิจการพลเรือน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้ในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีสูงได้ เป็นต้น หากขาดแคลนบุคลากรที่เหมาะสม ที่หน่วยจะให้ปฏิบัติงานด้านการข่าว ก็ต้องส่งเสริมให้ความรู้อย่างจริงจัง

1.6 ไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน เนื่องจากโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบก เป็น โครงการเริ่มแรกเป็น โครงการปีต่อปี สมควรจัดโครงการต่อเนื่อง และกำหนดให้เป็นพันธกิจงานด้านการข่าวของหน่วยทุกระดับ ซึ่งจะมีผลให้งานด้านการข่าวเกิดความต่อเนื่อง นำไปสู่การสะสมประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการข่าว ให้มีจิตสำนึกด้านการข่าวอย่างจริงจัง เป็นการปฏิบัติงานข่าวเชิงรุก และเป็นการจัดเตรียมพื้นที่ปฏิบัติการด้านการข่าวตั้งแต่ยามปกติ

2. การศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จ 2 ประการ ดังนี้

2.1 ประการแรก เป็นการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคง โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมกับทางราชการ ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาด้านความมั่นคง ซึ่งส่วนราชการต่างๆทุกฝ่ายในพื้นที่ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานด้านความมั่นคงทุกหน่วย ต้องบูรณาการงานด้านการข่าวภาคประชาชน ตลอดจนต้องเป็นแกนนำในการส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมด้านความมั่นคงต่างๆ ด้วยความสมัครใจ จนเกิดเป็นสำนึกของความเป็นพลเมือง ซึ่งต้องเริ่มต้นด้วยการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และการเข้าใจศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี กับประชาชน

ในท้องถิ่น ตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการแก้ปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 ในปัจจัยแห่งความสำเร็จประการต่อมา ต้องเสริมสร้างให้เกิดเครือข่ายการสื่อสาร เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดเป็นเครือข่ายประชาชนด้านความมั่นคง และพยายามที่จะดำรงรักษาเครือข่ายนี้ไว้ ด้วยการสร้างการติดต่อสื่อสารสองทางขึ้น จะนำไปสู่ การพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพก อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดเป็นเครือข่ายงานด้านการข่าวภาคประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอแนวความคิดให้มีการจัดตั้งหน่วยที่รับผิดชอบพื้นที่ย่อยๆ ที่เหมาะสมกับขีดความสามารถของหน่วย ทำหน้าที่เป็นหน่วยควบคุม (Chief Information Office : CIO) แล้วหน่วยควบคุม (CIO) คัดเลือกกำลังพลที่มีสมรรถนะ (competency) ที่เหมาะสมทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานข่าว ประสานงานกับประชาชนที่เป็นแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าว โดยใช้เทคนิค และกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ โดยบูรณาการใช้สื่อทุกประเภท โดยพิจารณาให้ระดับการมีส่วนร่วมเป็นแบบการสื่อสารสองทาง ซึ่งการพบปะและพัฒนาสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรง อย่างสม่ำเสมอจะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุด แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงปัจจัยงบประมาณ และการทันเวลาที่จะใช้ประโยชน์จากข่าวสารนั้นๆ ด้วย ทั้งนี้ความสำเร็จทั้งปวงขึ้นอยู่กับ การนำไปปฏิบัติและสัมผัสกับประชาชนโดยตรง ได้แก่ หน่วยควบคุม (CIO) และผู้ประสานงานข่าวกับประชาชน เป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ใน การพัฒนาเครือข่ายประชาชน สนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 นั้น แนวความคิดในการดำเนินงานจะต้อง แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา และให้ความสำคัญกับปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคงและพัฒนาแหล่งข่าวประชาชน ให้เป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็ง ด้วยการสร้างการติดต่อสื่อสาร ระหว่างประชาชนกับหน่วยทหารในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยกำหนดแนวความคิดในการดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้และสมรรถนะด้านการข่าว (competency) ซึ่งได้แก่ ต้องมีความรู้ด้านการข่าวควบคู่ไปกับความรู้ด้านกิจการพลเรือน ในการสร้างเครือข่ายประชาชน ปรับเปลี่ยนทัศนคติบุคลากรด้านการข่าวให้เปิดกว้าง มีมนุษยสัมพันธ์

จากเดิมกำหนดให้รู้เท่าที่จำเป็น (need to know) เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตร่วมกัน (need to share / sharing information) มีความรอบรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรระดับผู้บังคับบัญชา ระดับกองพันขึ้นไป และฝ่ายอำนวยการด้านการข่าว ต้องสามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้ (Strategic management) นั้นหมายถึง มีขีดความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์(vision)/ภารกิจ (mission) กำหนดวัตถุประสงค์(objective) สร้างกลยุทธ์(strategy) กำหนดกิจกรรมการปฏิบัติ (action plans) ตลอดจนประเมินผล(evaluate) ในงานด้านการข่าวได้อย่างประสานสอดคล้องกับปัจจัย และผลกระทบ ทั้งภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี

2. ด้านงบประมาณ กองทัพบกสมควรประเมินความเป็นไปได้ของโครงการฯ และงบประมาณให้สอดคล้องกัน การดำเนินการสร้างเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวในระยะแรก อาจจะต้องใช้งบประมาณสูง เพื่อสร้างแหล่งข่าวและผู้ให้ข่าว ที่เข้าถึงปัญหาและภัยคุกคาม ในบริบทปัจจุบันให้ครอบคลุมทุกมิติ และพื้นที่ที่รับผิดชอบ อาจจะทำเป็นแผนงานหรือโครงการหลัก (master plan) ระยะยาว มีการจัดลำดับความสำคัญ และความเร่งด่วนของงาน และพื้นที่ ดำรงความต่อเนื่อง ในระยะยาวจะเป็นการประหยัดงบประมาณในภาพรวม นั้นหมายถึงอาจจะลดกำลังบางส่วนที่เกินความจำเป็นลงได้ เมื่อกองทัพบกมีงานด้านการข่าวที่มีระบบการแจ้งเตือน ที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามงบประมาณด้านกิจการพลเรือน ในการสร้างมวลชนของหน่วย ต้องสอดคล้องกับงานด้านการข่าวด้วย

3. ด้านการบริหารจัดการ เนื่องด้วยที่ตั้งปกติของหน่วยระดับกองพัน ไม่ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบทุกจังหวัด บางจังหวัดเป็นที่ตั้งของหน่วยระดับกองพันหลายหน่วยเกิดความทับซ้อนพื้นที่กัน จึงสมควรบูรณาการหน่วยในสายงานสนาม ทั้งหน่วยตามแผนงานป้องกันประเทศ และหน่วยตามสายงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ซึ่งรับผิดชอบในจังหวัดชายแดนเป็นหลัก โดยให้คำนึงถึงระดับขีดความสามารถของหน่วย ที่จะสามารถดำเนินการตามวงรอบข่าวกรอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเอกภาพในการบริหารจัดการด้านการข่าว โดยหลักการได้แก่ การวางแผนงาน และอำนวยการด้านการข่าวในลักษณะรวมการ (single manager) แต่การปฏิบัติแบบแยกการ ได้แก่ การจัดตั้งให้มีหน่วยเจ้าภาพ ทำหน้าที่เป็นหน่วยควบคุมในลักษณะ Chief Information Office : CIO ซึ่งหน่วยควบคุม(CIO)นี้ จะต้องคัดเลือกกำลังพลของหน่วยที่มีสมรรถนะ(competency) ด้านการข่าว มาเป็นผู้ประสานงานข่าวกับประชาชนที่เป็นแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าวในพื้นที่ ให้เหมาะสมกับ จำนวนประชาชนที่ต้องประสานงาน และดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยทหารกับเครือข่ายประชาชน ที่จัดตั้งขึ้น การวางแผน ระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตามวงรอบข่าวกรอง ได้แก่ การวางแผน การรวบรวม การดำเนินการวิธี และการกระจายและ การใช้ข่าวกรอง

4. ด้านการสร้างเครือข่ายประชาชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือว่ามีความสำคัญในการสร้างแหล่งข่าวประชาชน หรือผู้ให้ข่าวที่เป็นประชาชน ด้วยการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน และผู้นำชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ หน่วยที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยควบคุม(CIO) จะต้องสร้างโอกาสเป็นผู้นำในการบูรณาการกิจกรรมด้านความมั่นคง ร่วมกับหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่นๆ เช่น ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฝ่ายตำรวจ เป็นต้นแล้วแสวงประโยชน์จากกิจกรรมเหล่านี้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะทำให้เกิดการพัฒนาสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ นับเป็นโอกาสดีที่จะนำผู้ประสานงานข่าวของหน่วยสร้างความคุ้นเคย เพื่อให้ประชาชนให้ความร่วมมือให้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารกับประชาชนที่เป็นแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าว นอกจากจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นได้ว่า ทุกพื้นที่รับผิดชอบ ทุกมิติของบริบทภัยคุกคามต่อความมั่นคงในปัจจุบัน หน่วยงานด้านการข่าวจะมีระบบการรวบรวมข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการรายงานอย่างสม่ำเสมอแล้วนั้น ยังเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ปัญหาด้านความมั่นคงในท้องถิ่นของประชาชนผู้ให้ข่าวนั้นจะได้รับการตอบสนองและแก้ไข ก็จะเป็นการเพิ่มความเต็มใจและสมัครใจของประชาชนมากยิ่งขึ้นด้วย ควรเพิ่มและพัฒนาระบบการใช้กำลังที่เป็นพลทหารปลดประจำการ และนักศึกษาวิชาทหาร เป็นแหล่งข่าวที่เป็นรูปธรรม

6. การดำเนินการในพื้นที่กองทัพภาคอื่นๆ โดยศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ตามลักษณะภูมิประเทศ ที่เป็นรูปธรรม

7. สิ่งที่ต้องตระหนักถึงและนำมาเป็นข้อพิจารณา คือ ฝ่ายอำนวยการควรพิจารณาใช้ทุกสายงานสนับสนุนงานด้านการข่าว และการเข้าถึงประชาชนเพื่อให้ทราบว่า ประชาชนสามารถให้ข่าวอะไร และหน่วยต้องการอะไร โดยเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้าถึง สามารถส่งข่าวได้อย่างรวดเร็ว และปลอดภัย

8. ปัจจัยสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชน ของกองทัพภาคที่ 1 ที่ได้ทราบจากการดำเนินการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญหลายด้าน ถือได้ว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 ได้แก่ 26 จังหวัดภาคกลาง เท่านั้น ดังนั้น การจะนำงานวิจัยนี้ไปใช้กับพื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากกองทัพภาคที่ 1 จึงควรนำปัจจัยดังกล่าวที่ได้ทราบ ไปใช้เป็นเพียงแนวทางสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายประชาชนเท่านั้น เพราะในแต่ละพื้นที่ย่อมมีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน ซึ่งทำให้ผลการศึกษามีแตกต่างกัน

9. ในภาพรวม จากการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในโครงการแหล่งข่าวประชาชนที่ผ่านมา ในฐานะของฝ่ายเสนาธิการของหน่วยระดับกองทัพภาค ที่ได้วางแผน ประสานงาน อำนวยความสะดวก กำกับดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ได้พบปัญหา และอุปสรรค ดังนี้

9.1 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัญหาการเกรงกลัวผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ปัญหาความปลอดภัยของประชาชนเมื่อมาเป็นแหล่งข่าว การรายงานข่าวเท็จเพื่อกลั่นแกล้งกันเอง จากปัญหาส่วนตัวของประชาชนเอง การใช้มาตรการต่อต้านข่าวกรองของฝ่ายตรงข้ามหรือผู้ไม่หวังดี และปัญหา การขาดการพัฒนาสัมพันธ์กับประชาชน ภาคเอกชน และส่วนราชการต่างๆในพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง

9.2 ปัญหาภายใน ได้แก่ ความรู้ความสามารถของนายทหารฝ่ายการข่าว การขาดแคลนงบประมาณ พื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหารระดับกองพันบางพื้นที่รวมกันอยู่ในพื้นที่เดียวกันมาก ๆ เช่น จังหวัดลพบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้บางหน่วยต้องรับผิดชอบพื้นที่ห่างไกลจากหน่วย มีความยากต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในแต่ละพื้นที่อาจจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ปัญหาการพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ต่อเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่กับประชาชน การควบคุมแหล่งข่าว และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว การคัดเลือกบุคลากรด้านการข่าวที่มีสมรรถนะ(competency) ในการประสานงาน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ด้านการข่าว และด้านกิจการพลเรือน ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง และปัญหาผู้บังคับบัญชา ไม่ให้ความสำคัญ หรือต้องการผลงานอย่างรีบร้อน

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้จำกัดเฉพาะพื้นที่ รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 อย่างไรก็ตาม สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวในพื้นที่อื่นๆ ได้อีกด้วย โครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบก ในระยะแรกมีปัญหาเรื่องงบประมาณที่ออกมาล่าช้า ทำให้การปฏิบัติต้องล่าช้าตามไปด้วย ไม่เป็นไปตามแผนที่หน่วยต่างๆ วางไว้ การดำเนินการจึงไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ในระยะแรก เรื่องที่ทำการศึกษานี้เป็นเรื่องใหม่ มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องน้อยมาก ทำให้ข้อมูลต่างๆ ค่อนข้างหายากพอสมควร นับว่าเป็นข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการสำรวจ ยังมีน้อย เนื่องจากหน่วยปฏิบัติไม่มากนัก หากจะทำการศึกษารายครั้งต่อไปน่าจะมีความที่เข้าร่วมโครงการมากยิ่งขึ้น ควรเพิ่มประชากรเป้าหมายให้มากกว่าเดิมเพื่อที่จะได้ข้อมูลสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และข้อจำกัดประการสุดท้าย ได้แก่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเฉพาะด้านหน่วยทหาร ในโอกาสต่อไปสมควรศึกษาวิจัย ในด้านภาคประชาชน เกี่ยวกับความพึงพอใจของโครงการเครือข่ายข่าวประชาชนของหน่วยทหาร เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อเพื่อชุมชน : การประมวลองค์ความรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท “กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน”. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.

พ��นี เชยจรรยา และคณะ. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ ประมวลศัพท์วิชาการ ทฤษฎีสำคัญ วิธีศึกษาวิจัย. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2541.

อรรณพ พงษ์วาท. เครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาครู : การกิจของคนในชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2539.

อรทัย ก๊กผล. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิปริญญาโท นักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

จารุณี พัทธพิมานสกุล. “การศึกษาเครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มชีวะจิต”. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
มหาบัณฑิต, ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ชวณวล คณานุกูล. “พฤติกรรมการเล่นและเครือข่ายการสื่อสารของผู้เล่นหอยไต่ดิน”. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2542.

จิตาพร กันหลง. “กระบวนการสื่อสารในการผลักดันรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540”. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2543.

- บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์. “การศึกษาความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล. (2535)
- รณชัย มัญญสุนทรกุล, พันเอก. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1”. เอกสารวิจัยวิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2544.
- เวทีนิ สตะเวทิน. “การสื่อสารในการจัดการประชาคมบางลำพู”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สมบูรณ์ ศรีวิวัฒน์ตระกูล. “กลยุทธ์การสื่อสารและประสิทธิผลของโครงการประชาร่วมใจประหยัดไฟฟ้า ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สินไทย พักเหลือง, พันเอก. “การใช้นักศึกษาวิชาทหารช่วยเหลือกองทัพอากาศด้านการข่าว”. เอกสารวิจัยวิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2548.
- สุณีย์ แวมณิ. “เครือข่ายการแพร่กระจายของสื่อที่นำเสนอเรื่องราวทางเพศในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2542).
- เสริมศักดิ์ นิยะโมสถ, พันเอก. “การพัฒนาแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพอากาศศึกษาเฉพาะกรณีกองทัพอากาศที่ 2”. เอกสารวิจัยวิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2547.
- อรอนันต์ วุฒิสาน. “การสื่อสารในการก่อตัวและการขยายเครือข่ายของชมรมผู้เลี้ยงปลากะพงขาวอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

- กรมข่าวทหารบก. “คู่มือราชการสนามว่าด้วยหลักนิยมการข่าวกรองของกองทัพบก”. 2541.
- กรมข่าวทหารบก. “แผนงานโครงการแหล่งข่าวประชาชน”. 2546.
- กองข่าวกองทัพอากาศที่ 1. “โครงการแหล่งข่าวประชาชน กองทัพอากาศที่ 1”. 2546.
- กองข่าวกองทัพอากาศที่ 1. “โครงการเครือข่ายข่าวประชาชนกองทัพอากาศที่ 1”. 2548.
- กองทัพบก. “การเปิดระบบราชการของกองทัพบก”. 2547.
- กองยุทธการ กองทัพอากาศที่ 1. “พื้นที่รับผิดชอบและการจัดหน่วยกองทัพอากาศที่ 1”. 2548.
- กองยุทธการ กองทัพอากาศที่ 1. “นโยบายกองทัพอากาศที่ 1 2549 – 2550”. 2548.
- โรงเรียนข่าวทหารบก กรมข่าวทหารบก. “แนวสอนหลักสูตรการรวบรวมพิเศษ”. 2548.

สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง. “เอกสารวิจัยวิทยาลัยการทัพบก”. 2546.

ภาษาต่างประเทศ

Everett M. Rogers Lawrence Kincaid. Communication Networks toward a New Paradigm for research. A Division of Macmilan Publishing Co. Inc. by the Free Prwss , 1981.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรีนิรันดร สมุทรสาคร
วัน เดือน ปีเกิด	16 มิถุนายน 2502
การศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมโยธา) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การบริหารจัดการสาธารณะ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประวัติการทำงาน	- 2545 ผู้อำนวยการกองช่างกองทัพภาคที่ 1
โดยย่อ	- 2551 รองเสนาธิการกองทัพภาคที่ 1 - 2553 รองผู้บัญชาการ มณฑลทหารบกที่ 11 - 2555 เสนาธิการกองทัพน้อยที่ 1 เสนาธิการกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 11

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก

ผู้วิจัย พลตรี นิรันดร สมุทรสาคร หลักรัฐบาล วปอ. รุ่นที่ 56

ตำแหน่ง ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 11

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเผชิญหน้า ระหว่างสหรัฐอเมริกา และพันธมิตร กับขบวนการก่อการร้าย ที่ส่วนใหญ่เป็นพวกนับถือศาสนาอิสลาม หรืออาจเรียกว่าสงคราม ครุเสถียยุคใหม่ ที่ทุกประเทศในโลก จะต้องได้รับผลกระทบไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทำให้รัฐบาลไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันภัย จึงได้มอบหมายให้กองทัพบก จัดทำโครงการแหล่งข่าวประชาชนขึ้น โดยในปีงบประมาณ 2556 กองทัพบกภาคที่ 1 จัดทำโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบกภาคที่ 1 ขึ้นเพื่อพัฒนานุเคราะห์ด้านการข่าวอีกทั้งการรักษาความปลอดภัยบุคคล เอกสาร และสถานที่ให้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยขยายเครือข่ายโครงการแหล่งข่าวประชาชนให้ครอบคลุมพื้นที่ความรับผิดชอบได้ทันต่อเหตุการณ์ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ค้นคว้า และหาแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายประชาชน อีกทั้งความชัดเจนของแนวทางในการแก้ปัญหาที่สำคัญของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาชายแดนภาคใต้ รวมทั้งภัยคุกคามในพื้นที่อื่น ๆ ของไทยได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะมีการศึกษาวิจัยในรายละเอียดการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวโน้มของปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสามารถจัดปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาสภาพของเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก
- เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จ ในการสร้างเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก
- เพื่อเสนอถึงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ได้แก่ 26 จังหวัดภาคกลาง ที่มีที่ตั้งของหน่วยงานในสายการบังคับบัญชาของกองทัพภาคที่ 1
2. เอกสารในการศึกษาวรรณกรรมบางส่วนเป็นเอกสารที่มีชั้นความลับของทางราชการ
3. ศึกษาเฉพาะข่าวสารด้านความมั่นคงเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มต้นจากการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการวิเคราะห์กระบวนการ รูปแบบ และลักษณะของเครือข่ายประชาชน โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยที่ชัดเจน เพื่อกำหนดกรอบความคิดของการวิจัยที่เหมาะสม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการข่าว และงานด้านมวลชนจากกองบัญชาการกองทัพภาคที่ 1 ทำให้ได้ทราบถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ปัจจัยสนับสนุน รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบกที่มีความชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ทราบถึงปัญหา และอุปสรรค ตลอดจนแนวโน้มของปัญหา ในโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบกที่ได้ดำเนินการมาในปีงบประมาณ 2556 – 2557 ได้แก่
 - 1.1 ด้านบุคลากร ผู้บังคับหน่วยและเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวของหน่วยระดับกองพันของกองทัพภาคที่ 1 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการข่าวประมาณ 3 ปีเศษ อายุเฉลี่ย 45 ปี มีความรู้ด้านการข่าวระดับพอใช้ เคยศึกษาหลักสูตรด้านการข่าวโดยเฉพาะมาก่อนเป็นส่วนน้อย โดยส่วนใหญ่แล้ว เข้ารับการอบรมและสัมมนาด้านการข่าวมาแล้วทั้งสิ้น
 - 1.2 ด้านงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอและล่าช้า เนื่องจากเป็นงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลปีต่อปีในปีงบประมาณ 2556- 2557

1.3 การบริหารจัดการโครงการ เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการเร่งด่วน ไม่มีการสำรวจความเป็นไปได้ของโครงการ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ เช่น การควบคุม อำนาจการต้องจัดบุคลากรซึ่งทำหน้าที่อื่นมาอำนวยความสะดวก ทำให้เป็นการเพิ่มภาระจากงานประจำมากขึ้น

1.4 ความร่วมมือของประชาชน เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับมีเพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอ ไม่สามารถนำไปเสริมสร้าง พัฒนาสัมพันธ์ สร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกของประชาชน ให้สมัครใจให้ข่าวสาร ตลอดจนการดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่าง หน่วยทหารกับชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

1.5 การให้ความสำคัญ ความสนใจ และการเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา ต่อโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบกที่ผ่านมา ให้ความสนใจและเอาใจใส่ และให้การสนับสนุนอยู่ในเกณฑ์ดี

1.6 ไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน เนื่องจากโครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบก เป็นโครงการเริ่มแรกเป็น โครงการปีต่อปี สมควรจัดโครงการต่อเนื่อง และกำหนดให้เป็นพันธกิจงานด้านการข่าวของหน่วยทุกระดับ

2. การศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณีกองทัพภาคที่ 1 โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จมี 2 ประการ ดังนี้

2.1 ประการแรก เป็นการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคง โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมกับทางราชการ ในการแก้ไขและป้องกันปัญหา ด้านความมั่นคง ซึ่งส่วนราชการต่างๆทุกฝ่ายในพื้นที่ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานด้านความมั่นคงทุกหน่วย ต้องบูรณาการงานด้านการข่าวเครือข่ายประชาชน ตลอดจนต้องเป็นแกนนำในการส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรม ด้านความมั่นคงต่างๆ ด้วยความสมัครใจ จนเกิดเป็นสำนึกของความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

2.2 ประการที่สอง ต้องเสริมสร้างให้เกิดเครือข่ายการสื่อสาร เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดเป็นเครือข่ายประชาชนด้านความมั่นคง และพยายามที่จะดำรงรักษาเครือข่ายนี้ไว้ ด้วยการสร้าง การติดต่อสื่อสารสองทางขึ้น จะนำไปสู่ การพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดเป็นเครือข่ายงานด้านการข่าวภาคประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านความมั่นคง และพัฒนาแหล่งข่าวประชาชน ให้เป็นเครือข่ายประชาชนที่มีความเข้มแข็ง ด้วยการสร้างการติดต่อสื่อสาร ระหว่างประชาชนกับหน่วยทหารในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ควรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในทุก ๆ ด้าน จะทำให้บุคลากรของหน่วยมีความรู้และมีสมรรถนะด้านการข่าว อาทิเช่น ควรเสริมสร้างความรู้ด้านการข่าวควบคู่ไปกับความรู้ด้านกิจการพลเรือนมี อีกทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติบุคลากรด้านการข่าวด้วยการเปิดใจให้กว้าง จากเดิมกำหนดให้รู้เท่าที่จำเป็น เป็นการใช้อุปกรณ์ข่าวสารร่วมกัน โดยมีความรอบรู้เรื่องการใช้อุปกรณ์สื่อสารสนเทศ บุคลากรระดับผู้บังคับหน่วยระดับกองพันขึ้นไป และฝ่ายอำนวยการด้านการข่าว ต้องสามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้

2. ด้านงบประมาณ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินความเป็นไปได้ของโครงการฯ อีกทั้งในแง่ของการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยเหนือ ควรเป็นลักษณะโครงการต่อเนื่องทุกปี

3. ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการวางแผนแบบบูรณาการให้กับหน่วยในสายงานสนาม ทั้งหน่วยตามแผนงานป้องกันประเทศ และหน่วยตามสายงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ซึ่งรับผิดชอบในจังหวัดชายแดนเป็นหลัก โดยให้คำนึงถึงขีดความสามารถของหน่วยเพื่อสามารถดำเนินการตามวงรอบข่าวกรองได้อย่างเป็นเอกภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. ด้านการสร้างเครือข่ายประชาชน ควรมีการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน และผู้นำชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วย อย่างต่อเนื่อง จะทำให้สามารถสร้างจิตสำนึกกับประชาชน รวมทั้งเกิดความร่วมมือที่ดีกับหน่วยทหารในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

5. ด้านการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารกับประชาชนที่เป็นแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข่าว นอกจากจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้ได้ว่า เกิดความร่วมมือจากประชาชนในทุกพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้จำกัดเฉพาะพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 อย่างไรก็ตาม สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายประชาชนด้านการข่าวในพื้นที่อื่นๆ ได้อีกด้วย โครงการแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบก ในระยะแรกมีปัญหาเรื่องงบประมาณที่ออกมาล่าช้า ทำให้การปฏิบัติต้องล่าช้าตามไปด้วย ไม่เป็นไปตามแผนที่หน่วยต่างๆ วางไว้ การดำเนินการจึงไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

ในระยะแรก และข้อจำกัดประการสุดท้าย ได้แก่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเฉพาะด้าน หน่วยทหาร ใน โอกาสต่อไปสมควรศึกษาวิจัย ในด้านภาคประชาชน เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อโครงการเครือข่ายข่าวประชาชนของหน่วยทหาร เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป